

Årsredovisning 2010

Foton: S. Hermansson, C. Remröd, R. Lundberg, U-C Ekblom, C Pöhner

Länsstyrelsen
Örebro län

Publ. nr 2011:12

Dnr 100-542-2011

Innehåll

Sammanfattning av verksamhetsåret 2010	3
Verksamhet	6
Organisation	18
Sakområde Trafikföreskrifter.....	19
Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	20
Sakområde Lantbruk och landsbygd	23
Sakområde Fiske	28
Sakområde Regional tillväxt	31
Sakområde Infrastrukturplanering	39
Sakområde Energi och Klimat.....	41
Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende.....	46
Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd.....	50
Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar	73
Sakområde Kulturmiljö	76
Sakområde Folkhälsa.....	82
Sakområde Jämställdhet	86
Sakområde Integration.....	91
Övrig återsrapportering	101
Organisationsstyrning	103
Personaluppgifter	106
Året i siffror 2010	110
Sammanställning över väsentliga uppgifter.....	126
Finansiell redovisning	128

Sammanfattning av verksamhetsåret 2010

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	69,72	83,06
Årsarbetskrafter kvinnor	81,96	108,79
Total verksamhetskostnad exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr)	146 122	186 505
Bidragsutbetalningar (tkr)	121 871	92 570

En allt större framtidstro och en ekonomi i tillväxt kom på många sätt att prägla 2010, inte minst i Örebro län. Under 2010 vände utvecklingen för många av de företag som drabbades värst av krisen. Exempelvis nyanställde ArvinMeritor, Volvo CE och Atlas Copco personal under 2010. Outokumpu fortsatte sin miljardinvestering i Degerfors. Gruvnäringen har prospekterat flitigt i Örebro län. Postens nyetablering i Hallsberg summerar till 300-400 nya jobb. När Dagens Industri under hösten summerade årets gasellföretag så hade det gått mycket bättre för Örebro 2010 än 2009 – från en sjätteplats till en silvermedalj i andel nystartade företag och antalet sysselsatta ökar i dessa företag. 2010 blev också året då Örebro universitet, efter tio års förberedelser och uthålligt samarbete i länet, till sist fick klartecken för att bedriva läkarutbildning. I november togs också första spadtaget för Rättscentrum i Örebro, en samlokalisering för de rättsvårdande myndigheterna.

För Länsstyrelsen var 2010, som alla andra år, ett år av samordning, samarbete och samråd för att genomföra regeringens politik. Under året antog Länsstyrelsen devisen ”En samlande kraft!”. Det är genom att vara en samlande kraft som vi bäst kan leva upp till uppdraget att se till så att nationella mål får genomslag i länet, samtidigt som hänsyn tas till regionala förhållanden. Under året genomförde vi också en genomgripande omorganisation inom Länsstyrelsen för att på ett bättre sätt kunna ta emot och genomföra regeringens uppdrag och för att bli en bättre organiserad dialogpartner. Således är Länsstyrelsen nu organiserad i tre avdelningar, Avdelningen för samhälle, Avdelningen för miljö och Avdelningen för service.

Länsstyrelsen fortsätter att bedriva en stor del av sitt sektorsövergripande samordningsarbete utifrån den rådsorganisation som omfattar bland annat Landshövdingemöte, Råd för statlig samordning, Råd för krisberedskap, Jämställdhetsråd och Råd för landsbygdsutveckling. Under 2010 fortsatte samarbetet mellan länsstyrelserna och polismyndigheterna i Örebro, Värmlands och Dalarnas län under rubriken Samhällsråd SWT med mig själv som ordförande. Främsta fokusområdet i det arbetet har under 2010 varit det av regeringen prioriterade området prostitution och människohandel.

Med anledning av den översyn av den statliga regionala förvaltningen som pågår tog jag och länsrådet Kjell Unevik under 2010 initiativ till en diskussion om den regionala indelningen. Diskussionen har bland annat förts i Råd för statlig samordning och med Örebro läns landsting och Örebro kommun. Jag och landshövding Eva Eriksson i Värmland bjöd in företrädare för landstingen och de stora kommunerna i Örebro län och i Värmlands län till ett möte i början av januari 2011. Avsikten är att under 2011 nå en geografisk samsyn om både den statliga regionala förvaltningen och den regionala indelningen.

Många kommer säkert att minnas 2010 som ett år med stora snömängder som svepte in över landet och över Örebro län i början och slutet av året. Snöfallet i februari 2010 kom att orsaka stora svårigheter på många håll i länet och blev en viktig påminnelse om vikten av krisplanering och krishantering. Inte minst för järnvägssektorn, där man hade stora svårigheter med snöröjningen. Det fick också påverkan på Länsstyrelsens krisberedskapsarbete och Länsstyrelsen förberedde sig på en problematisk vårflod. Men snösmältningen skedde långsamt och orsakade inga svåra skador på samhället.

I januari bjöd jag in länets kommuner till möte angående ensamkommande flyktingbarn. Regeringens särskilda samordnare Björn Eriksson vädjade till kommunerna att ta fram fler platser för ensamkommande barn och ungdomar, vilket resulterade i en avsiktsförklaring om 90 platser – en ökning från de 22 platser som Örebro kommun hade under 2009. Den viljeyttringen är en bra utgångspunkt för Länsstyrelsen när vi från och med 1 januari har fått uppdraget att förhandla direkt med kommunerna om mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar.

Länsstyrelsen har under året ägnat mycket arbete åt samordning av vattenförsörjningen i länets södra kommuner. Inom ramen för samarbetet ”Vätternvatten” har det tagits fram en förstudie om möjligheterna för dessa kommuner och eventuellt kommuner utanför länet att få sin vattenförsörjning från Vättern.

Under 2010 kom de stora rovdjuren på många sätt att stå i fokus i Länsstyrelsens samordningsarbete. En ny viltförvaltningsdelegation utsågs och ett omfattande arbete har skett i delegationen med sammanträden, utbildningar och samordning inom det mellansvenska förvaltningsområdet. Länsstyrelsen i Örebro län påtog sig också ett samordningsansvar vid framtagandet av en kommunikationsplan för rovdjurshanteringen i Mellansverige. För första gången på 45 år genomfördes också licensjakt på varg i länet. Både arbetet med viltförvaltningsdelegationen och vargjakten har kunnat ske utan alltför stora motsättningar och har gett värdefulla erfarenheter och nya infallsvinklar i det fortsatta arbetet med viltförvaltning i Örebro län.

Länsstyrelsen har också 2010 haft ett nära samarbete med Post och Telestyrelsen och Jordbruksverket i frågor som berör finansiering av projekt som genomförs inom ramen för kanalisationsstödet och bredbandstödet via Landsbygdsprogrammet. Detta arbete har nationellt varit mycket framgångsrikt tillsammans med framgångar i processerna att anlägga kanalisation för IT-infrastruktur.

Länsstyrelsen har också, på initiativ från mig själv och länspolismästare Kalle Wallin, inlett ett arbete för att Örebro ska vara en förebild för resten av Sverige vad gäller uppslutning och positivt engagemang kring de stora publikidrotterna. Efter ett gemensamt möte på Örebro slott påbörjades under hösten arbetet med att ta fram en strategi för Örebro län.

Slutligen har vi också funnit anledning till festligheter i Örebro län. Under 2010 firade vi 200-årsjubileum av riksdagens möte i Örebro 1810 då Jean Baptiste Bernadotte valdes till svensk tronföljare. Efter århundraden av krig lades med 1810 års riksdag också grunden för den långa svenska freden. Under denna period togs viktiga steg mot ett mer demokratiskt samhälle, dels genom en ny successionsordning och dels genom tryckfrihetsförordningen. Så det var ett 200-

årsjubileum som vi såg anledning att fira ordentligt i Örebro och alldeles särskilt under jubileumsveckan i augusti då Örebro bland annat gästades av hela kungafamiljen.

Örebro 14 februari 2011

Rose-Marie Frebran

Rose-Marie Frebran

Landshövding

Verksamhet

Årsredovisningen 2010

Årsredovisningens utformning och innehåll regleras av förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, förordning (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag, de särskilda uppdrag som framgår av Regleringsbrev för budgetåret 2010 avseende länsstyrelserna 2009-12-17 samt de särskilda skrivningar i regleringsbrevet som framgår nedan.

Undantag från ekonomiadministrativa regelverket

”Redovisning ska ske i enlighet med detta regleringsbrevs anvisningar vilka framgår under rubriken Verksamhet, i avsnittet Organisationsstyrning och i bilaga 3. Regleringsbrevets anvisningar avseende verksamhetskostnader m.m. utgör ett undantag från bestämmelserna i 3 kap. 2§ förordningen 2006:605) om årsredovisning och budgetunderlag. I vissa fall anges att redovisningen endast behövs för 2010, vilket i detta avseende innebär ett undantag från Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1§ förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.”

Återrapportering enligt förordning med länsstyrelseinstruktion.

”Länsstyrelserna ska i sina årsredovisningar endast redovisa för uppgifterna i 2§ och 5§ punkterna 3 och 5 i förordningen med länsstyrelseinstruktion. Detta innebär ett undantag från bestämmelserna i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.”

2§ Länsstyrelsen ska verka för att nationella mål får genomslag i länet samtidigt som hänsyn ska tas till regionala förhållanden och förutsättningar.

Länsstyrelsen ska utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och inom myndighetens ansvarsområde samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser.

Länsstyrelsen ska främja länets utveckling och noga följa tillståndet i länet samt underrätta regeringen om dels det som är särskilt viktigt för regeringen att ha vetskap om, dels händelser som inträffat i länet.

Länsstyrelsen ska vidare ansvara för de tillsynsuppgifter som riksdagen eller regeringen har ålagt den. Förordning (2008:1346).

5§ Länsstyrelsen ska

3. vid beslut och andra åtgärder som kan röra barn analysera konsekvenserna för dem och därvid ta särskild hänsyn till barns bästa

5. integrera de mänskliga rättigheterna i sin verksamhet genom att belysa, analysera och beakta rättigheterna i den egna verksamheten, särskilt skyddet mot diskriminering

Se uppdrag 81 och 82 under övrig återrapportering

Bedömning av uppnådda resultat

Länsstyrelsen bedömer att myndigheten har klarat de uppgifter som ålagts Länsstyrelsen i regleringsbrev och styrdokument på ett tillfredsställande sätt under 2010. Detta har gjorts trots en ekonomiskt ansträngd situation. I arbetet har Länsstyrelsen haft framgångar inom olika förvaltningsområden och sektorer, vilket redogörs för i denna årsredovisning.

Länsstyrelsen har en viktig uppgift som samordnare och dörroppnare mellan staten på såväl nationell som regional och lokal nivå, mellan regionala och kommunala aktörer samt mellan offentliga och privata aktörer. Några viktiga områden att lyfta fram under 2010 är att myndigheten har gjort viktiga insatser för att: förbättra krisorganisationen kring oförutsedda väderhändelser, för att samordna vattenförsörjningen i länet, förankra och genomföra den nya rovdjurspolitiken, öka andelen fiberanslutna hushåll i länet, för att öka antalet platser i länet för ensamkommande flyktingbarn och för att öppna dörrar för att underlätta för flera företagsetableringar eller förutsättningar att bedriva sitt arbete i länet.

Länsstyrelsens övergripande samordningsarbete

Länsstyrelsen har under året fortsatt att utvecklat rådsorganisationen. Rådsorganisationen innefattar Landshövdingemötet, Råd för statlig samordning, Företagsrådet, Samhällsråd T, Råd för landsbygdsutveckling, Natur och miljömålsråd, Råd för krisberedskap och skydd mot olyckor, Jämställdhetsrådet, Integrationsrådet. Hela rådsorganisationen har utvärderats vilket under året föranledde några förbättringsåtgärder samtidigt som hela organisationens betydelse som strategiskt nätverk har stärkts och inte minst utgör den ett verktyg för oss i uppgifterna enligt 2§ länsstyrelseinstruktionen.

Rådsorganisationen användes bland annat för landshövdingens särskilda uppdrag som varselsamordnare, samordning i samband med influensan A(H1N1) och den befarade vårfloden, strandskyddsfrågor, förankring av regional utvecklingsstrategi för länet, utveckling av Örebro län till ett förvaltningsrättsligt centrum samt dialog och förankring av det påbörjade arbetet med anledning av Mats Sjöstrands uppdrag med översyn av den statliga regionala förvaltningen.

Länsstyrelsen har deltagit i framtagandet av en ny regional utvecklingsstrategi och i det arbetet särskilt samordnat de statliga myndigheternas insatser i det regionala utvecklingsarbetet. Strategin har presenterats i Råd för statlig samordning. Länsstyrelsen har påtagit sig ansvar för ett av strategins målområden, Förvaltningsstaden Örebro. Länsstyrelsen har också ett särskilt granskningsansvar vad gäller ”ekologiskt hållbart”, ”mångfald och integration” och ”en jämställd region”.

Länsstyrelsen har under 2010 fortsatt sitt nära samarbete med länsstyrelserna och polismyndigheterna i Örebro, Värmlands och Dalarnas län under rubriken Samhällsråd SWT. Samarbetet syftar till att motverka grov organiserad brottslighet genom en länsgränsöverskridande samverkan kring övergripande mål och strategier. Samhällsråd SWT utgörs av landshövdingarna och länspolisämbetsmästarna i de tre länen och under 2009 och 2010 har Örebros landshövding Rose-Marie Frebran varit ordförande. Det finns också en arbetsgrupp kopplad till Samhällsråd SWT som bereder och utreder frågor. Under 2010 har rådet haft prostitution och människohandel som sitt främsta fokusområde. Dessutom har man diskuterat gemensamma uppdrag inom alkohol/narkotika/doping/tobak-området, rovdjursfrågor, ansvarsfrågan kring personskydd och skyddat boende och ungdomsbrottslighet.

Länsstyrelsen har också, på initiativ från landshövdingen och länspolismästaren, inlett ett arbete för att Örebro ska vara en förebild för resten av Sverige vad gäller uppslutning och positivt engagemang kring de stora publikidrotterna. Efter ett gemensamt möte på Örebro slott påbörjades under hösten arbetet med att ta fram en strategi för Örebro län.

Landsbygdsutveckling

Regering och Riksdag har tydliggjort att Sveriges landsbygder och dess utveckling är viktiga områden för Sveriges tillväxt. Länsstyrelsen har därför under 2010 prioriterat dessa. För att på ett effektivare sätt arbeta med dessa frågor har Länsstyrelsen organiserat om verksamheten och samlat all verksamhet med inriktning mot landsbygdsutveckling och näringslivsfrågor på en enhet.

För de företagsstöd som Länsstyrelsen administrerar kan konstateras en viss uppgång vad gäller antalet ansökningar vilket troligen kan förklaras med ett bättre konjunkturläge 2010 än 2009. Företagsutvecklingsbidraget har utnyttjats fullt ut.

Under året har Länsstyrelsen också arbetat med att fördjupa samarbetet med länets kommuner genom bland annat tätare kontakter med näringslivscheferna i syftet att bättre nå ut till företag med de insatser som myndigheten kan erbjuda. Under året har Länsstyrelsen haft fortlöpande kontakter med organisationer som på olika sätt är delaktiga i näringslivsutvecklingen i länet i syfte att samordna och informera sig om utvecklingen.

Under året har Länsstyrelsen drivit ett integrationsprojekt med syfte att få fler nya svenskar i arbete i företag med bas på landsbygden. Projektet är fortfarande relativt nytt och det är därför ännu för tidigt att uttala sig om effekterna.

Matlandet är ett av våra satsningsområden inom Landsbygdsprogrammet. Intresset för mat tillagad på lokala råvaror ökar både hos företagarna och stöttande organisationer. En positiv utveckling bland småföretagare är att det är fler som satsar mer offensivt. Samarbetet mellan företagarna har ökat markant vilket leder till ökad försäljning och att de utvecklar nya produkter. Länsstyrelsen tar aktiv del i att samla olika intressenter för att hitta samarbeten och se till att nya kontakter knyts. Länets matlandet-ambassadör är en tillgång i det arbetet. Partnerskapet för Landsbygdsprogrammet hade i år matlandet som tema på sitt årliga landsbygdsseminarium. Länsstyrelsen har, i samarbete med ytterligare tre län i regionen, haft ett projekt för att lyfta fram lokala råvaror och öka kunskapen hos kockar för det lokala utbudet genom en kocktävling kallad Den lokala kocken 2010.

Länsstyrelsen har i jordbruksstödsadministrationen fokuserat på att klara målet med en hög utbetalning av stöden till första utbetalningstillfället. Länsstyrelsen klarade att betala ut 99 procent av gårdsstödet och 94 procent av miljöersättningar och kompensationsbidrag.

Under 2010 färdigställdes Örebro läns regionala serviceprogram. Länsstyrelsen har bedrivit ett aktivt informationsarbete och uppsökande verksamhet, vilket har bidragit till att den kommersiella servicen på landsbygden utvecklats mycket positivt. Investeringarna i dagligvarubutikerna och drivmedelsstationerna har ökat. Antalet butiker har under året blivit fler och ingen större utglesning av drivmedelsstationer har skett. Under året har flera projekt

inom ramen för serviceprogrammet förberetts. Under 2010 har investeringsstöd lämnats till butiker på femton orter. Hemsändningsbidrag har utgått till fem av länets tolv kommuner.

Bredband

Länsstyrelsen i Örebro län har ett särskilt uppdrag vad gäller det så kallade kanalisationsstödet. Länsstyrelsen har bland annat verkat för en förändring av regelverket i syfte att underlätta utbyggnaden. Länsstyrelsen har i samarbete med Post- och telestyrelsen och Jordbruksverket tagit fram rutiner och regelverk för medfinansiering av bredbandsprojekt. Länsstyrelsen har också under 2010 varit projektledare för Länsamverkan Bredband tillsammans med Länsstyrelsen i Uppsala län.

Länsstyrelsen har som mål att det ska finnas möjlighet till fiberanslutning så nära företagen och hushållen på landsbygden som möjligt. Med Länsstyrelsen som projektägare gjordes 2009 en kartläggning och en prioritering av orter i Örebro län som borde bli föremål för utbyggnad av bredband. Med denna som grund gjordes under 2010 en anbudsförfrågan som i slutet av året resulterade i att avtal har skrivits med flera leverantörer av bredbandsnät. Länsstyrelsen har en mycket aktiv roll i det lokala arbetet och har under 2010 medverkat vid ett trettiotal informationsmöten med kommuner, lokala utvecklingsgrupper och andra lokala grupper. Länsstyrelsen har också tagit på sig rollen som projektägare i flera utbyggnadsprojekt.

Samhällsplanering

Länsstyrelsen har i samarbete med Boverket gett bidrag till projekt i länet som medverkar till en tryggare stadsmiljö. Projektet har varit framgångsrikt och har medfört att andra aktörer uppmärksammat problematiken och vidareutvecklar några projekt.

I länsstyrelsens månatliga plansamråd sker en statlig samordning av länets fysiska planer. Samråden är etablerade och ger en kontinuerlig stadga för ett statligt helhetsperspektiv för de fysiska samhällsplaneringsfrågorna.

Länsstyrelsen har slutfört en utredning angående kommunernas hantering av bygglov vid mindre avvikelser. Exempel på kommunala bygglovsbeslut med mindre avvikelser på upp till 70 procent föranleder en fortsatt tillsynsinsats kommande verksamhetsår.

Det som Länsstyrelsen har identifierat är av särskild betydelse för samhällsplaneringen i länet, med hänsyn till klimatförändringen, är den ökade risken för översvämningar och ras, som är en följd av ökad nederbörd och högre vattenflöden. Länsstyrelsen har därför under året fokuserat på insatser inom det arbetsfältet. En regional klimatanalys är framtagen med avseende på hur framtida flöden och vattenstånd kommer att utvecklas i länet.

Att arbeta med utvecklingsprojekt är ett led i kompetenssatsningen för god tillämpning av plan- och bygglagen. Under 2010 har Länsstyrelsen samordnat ett av totalt åtta tematiska pilotprojekt i landet där länsstyrelserna i samverkan med kommuner, regioner och andra aktörer arbetat kring utvalda teman inför introduktionen av den nya lagen. Länsstyrelsens projekt ”Regionala bilder och översiktsplanering – strategiska underlag för ett hållbart samhällsbyggande” har uppmärksammat nationellt och kommer att vidareutvecklas.

Strandskydd

Länsstyrelsen har uppdrag att vägleda kommunerna i arbetet med den nya strandskyddslagstiftningen. En handledning för landsbygdsutveckling i strandnära områden har sammanställts som vägledning för handläggare i länets kommuner. För att informera och diskutera landsbygdsutveckling och strandskydd genomfördes en studieresa med Landsbygdsrådet vilket har ökat tillämpningen och genomförandet av de nya strandskyddslagarna.

Samordning av klimatarbete

Det sektorsövergripande samarbetet inom Örebroregionens klimattopp har fortsatt under året. Uppropet är ett brett upplagt samverkansprojekt för att främja energieffektivisering och minska klimatpåverkan från företag och organisationer i länet. Länsstyrelsen är en av de drivande krafterna i projektet och bidrar med egen kompetens och genom förmedling av statligt ekonomiskt stöd. Förutom att projektet bidrar till minskad klimatpåverkan och effektivare energianvändning ger det de deltagande företagen konkurrensfördelar, som kan bidra till den ekonomiska tillväxten i länet.

Kulturmiljö

2009 antog Riksdagen nya kulturpolitiska mål. Den för kulturmiljöarbetet viktigaste förändringen jämfört med de tidigare målen är att kulturpolitiken utöver att främja ett levande kulturarv som bevaras och används även ska främja att kulturarvet utvecklas. Ett exempel på Länsstyrelsens arbete för att utveckla kulturarvet är vårt engagemang i projektet Bergslagssatsningen Kultur och Turism. Med det industrihistoriska kulturarvet som motor gör projektet, tillsammans med entreprenörer och övriga aktörer i och kring industrihistoriska miljöerna, insatser för att stärka och stimulera produkt-, tjänste- och affärsutveckling. Bergslagens företag består till stor del av tillverkande företag med historisk koppling till bergsbruk, stålindustri och gruvdrift. Insatserna i projektet är ett led i att skapa förutsättningar för ett breddat näringsliv med nya verksamheter inom tjänstesektorn, främst relaterade till besöksnäringen. Det unika med Bergslagssatsningen Kultur och Turism är att alla aktiviteter och insatser som genomförts och fortsatt ska genomföras har det industriella kulturarvet i Bergslagen som gemensam motor för samverkan och ingång till affärsmöjligheter.

Ett annat exempel är Länsstyrelsens arbete med att lyfta fram alternativa/nya berättelser om vårt kulturarv.

I samband med arbetet med fördjupade riksintressebeskrivningar har en särskild satsning gjorts för att tillgodose barnens rätt till delaktighet i beslut som rör deras miljö och deras rätt till kulturella uttrycksformer. Riksintressebeskrivningarna har därför, inom ramen för den länsstyrelsegemensamma satsningen Kalejdoskop, bearbetats till lärarhandledningar. En skola och en fritidsgård i områdena kommer under 2011 (genom Skapande skola) arbeta med utgångspunkt från detta material. Resultatet av detta arbete kommer sannolikt att återverka på framtida arbete med information kring dessa riksintressen. En intervjuundersökning pågår också som ett led i en vidgad medborgardialog kring de båda riksintresseområdenas kulturmiljövärden.

Som ett kvitto på Länsstyrelsens mångåriga arbete med bevarande, tillgängliggörande och utveckling av länets industriary, utsågs Stripa gruva under 2010 av Svenska industriminnesföreningen till Årets industriminne. Arbetet går nu vidare med att tillsammans med lokala intressenter utveckla Stripa till ett betydande och unikt besöksmål som fungerar som drivkraft för lokal utveckling i ett bredare perspektiv.

Krisberedskap

Under året har Länsstyrelsen fortsatt att aktivt samordna och samverka inom samhällets krisberedskap. Den nya influensan krävde särskilda satsningar på informationssamordning och resultatet av det sammanhållna arbetet blev att bilda ett nätverk för samordning av krisinformation. Nätverket leds av Länsstyrelsen och i nätverket ingår samtliga kommuners och landstingets informatörer. Länsstyrelsens krisberedskap och samordning inför en epidemi av den nya influensan A(H1N1) avslutades i februari 2010.

SMHI utfärdade en klass 2-varning för mycket snö i februari och länet förberedde sig för svårigheter. Snöfallet orsakade stora svårigheter för järnvägssektorn, övriga samhället klarade sig bättre. Södra delen av länet hade mest snö och Länsstyrelsen förberedde sig på att en problematisk vårflod kunde inträffa. Snösmältningen blev dock långsam och orsakade inga svåra skador på samhället.

Vulkanutbrottet på Island och dess nedfall över Sverige orsakade en del svårigheter för länets företag. Främst var det in- och utflödet av viktiga delar till företagets produkter som inte kunde transporteras ordinarie väg. Även en del personal blev fast på olika flygplatser runt om i världen.

Identifieringen av samhällsviktiga verksamheter i länet har fortskridit. Beroendeförhållanden har diskuterats vid övningar i länet. Det finns ett behov att tillsammans med länets aktörer utveckla kunskapen om både verksamheter och beroenden som är viktiga för samhället vid kriser och allvarliga olyckor.

Biologisk mångfald

Länsstyrelsen i Örebro har medverkat i den länsstyrelsegemensamma satsningen på det internationella året för biologisk mångfald 2010. Under året har flera aktiviteter genomförts, som t.ex. vykortskampanjen där landets miljöminister Andreas Carlgren engagerade sig personligen och undertecknade vykorten med hotade arter till landets samtliga kommuner.

Länsstyrelsen har fortsatt att vara drivande i det länsövergripande utvecklingsarbetet med samverkan om artdata, under 2010 med tyngdpunkt på att sprida information om hur Artportalen kan användas av aktörer utanför länsstyrelserna för att värna skyddsvärda arter och deras livsmiljöer.

Skogsskydd

Länsstyrelsen har under lång tid arbetat för att nå målet om skogsskydd enligt den nationella strategin för skogsskydd och miljömålet Levande Skogar. Örebro län var först i landet att nå upp till det fastlagda arealmålet för skyddad skog som tilldelats respektive län. I november 2010 var uppfyllandet 127 procent av utsatt mål.

Formellt skydd enligt den nationella strategin för skog

Under året har Länsstyrelsen arbetat intensivt med att inventera och ta fram avgränsningar för områden som kan komma att ingå i bytesaffärer enligt det s.k. Sveaskogspaketet. Totalt rör det sig om ca 4 100 ha i arbetskedet.

Vatten

Inom arbetet med vattenförvaltningen enligt EU:s Ramdirektiv har under 2010 flera större åtgärdsprojekt tagit fart. De genomförs i samarbete mellan Länsstyrelsen, berörda kommuner och verksamhetsutövare. Särskilt framgångsrikt har ett åtgärdsprojekt för att minska övergödningproblemen i Askersunds kommun varit. Kommunen, lantbrukare med flera har med stöd från Länsstyrelsen enats om en gemensam åtgärdsplan mot övergödning. Åtgärder har redan startat under året. Framgångsfaktorer har varit att skapa en gemensam plattform med mål och enhetliga kunskapsunderlag samt att säkerställa en hög grad av delaktighet från berörda parter.

Miljötillsyn

Genom en aktiv tillsynsvägledning med stor delaktighet från kommunerna samordnar Länsstyrelsen miljötillsynen i länet. Eftersom en stor del av tillsynsresurserna finns hos kommunerna är samordningen av stor betydelse för ett brett genomslag. Miljömålen utgör grund för prioriteringen av vägledningsinsatserna. För att säkerställa långsiktigheten och öka kommunernas möjlighet att delta i länsgemensamma tillsynsprojekt arbetar Länsstyrelsen med en rullande treårsplan för tillsynsvägledningen. Länets kommuner är mycket positiva till vägledningen och samordningen.

Länsstyrelsen har lagt stor vikt vid tillsynsvägledningen, som genom tillsynsprojekt, informationsutbyte och annan samordning bidrar till effektivitet, samsyn och rättssäkerhet. Samordnade tillsynsprojekt bidrar till att de miljöfrågor som tas upp får bra genomslag och sprider ringar på vattnet.

Flyktingmottagande

Länsstyrelsen bedriver ett samverkansprojekt som ska bidra till att ge nyanlända likvärdiga förutsättningar för sin etablering oavsett mottagningskommun. Projektet pågår till och med 2012 och det är för tidigt att se några resultat. Alla aktörer som på något sätt möter nyanlända är tänkta att nås genom arbetet med syfte att aktörerna skall kunna genomföra sina uppdrag och verksamheter på ett effektivare sätt, både för individen och för samhället.

Länsstyrelsen har via Kronobergs län under året lämnat rapport till regeringen om hur förberedelserna inför reformen kring nyanländas mottagande har framskridit. I Örebro län har de operativa förberedelserna gått långsamt och kommunerna har inväntat ny lag och nya förordningar för att kunna gå vidare. Även Arbetsförmedlingen har varit avvaktande lokalt eftersom lite information har nått ut inom myndigheten till kontoren. Det kommunala engagemanget i pilotprojekten har varierat. Att skapa forum för informationsutbyte och dialog har därför varit centralt för Länsstyrelsen under 2010. Kommunerna uttrycker oro för att de nyanlända nu åter initialt hamnar hos försörjningsstöd, för att Försäkringskassan har långa handläggningstider för registrering och ersättningar utöver etableringsbidragen och betonar vikten av ett sammanhållet familjeperspektiv.

Tillsyn av kampsport

Som enda länsstyrelse i landet utövar Länsstyrelsen i Örebro län tillsyn vid kampsportsmatcher som meddelats tillstånd enligt kampsportslagen (lagen om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher). Under 2010 har Länsstyrelsen besökt större kampsportsarrangemang i Stockholm, Luleå och Göteborg samt en mindre lokal tävling i Kumla. Tillsynsarbetet handlar om att säkerställa att de som deltar i tillståndspliktiga kampsportsmatcher ges en godtagbar säkerhet utifrån de tillstånd med villkor som meddelats av kampsportsdelegationen. Att Länsstyrelsen syns ute på arrangemang har tagits emot positivt av såväl arrangörer som utövare.

Tillsyn av överförmyndare

I enlighet med bestämmelserna i 20§ förmyndarskapsförordningen har Länsstyrelsen besökt samtliga kommuners överförmyndare och granskat dess verksamhet. Besöken har genomförts under en halvdag respektive heldag beroende på var behovet av tillsyn har ansetts vara störst.

Sektorsövergripande uppgifter

Jämställdhet

Länsstyrelsen har i uppdrag att arbeta för att de jämställdhetspolitiska målen ska få genomslag i länet. Detta gör Länsstyrelsen bland annat genom att samla för jämställdhetspolitiken viktiga aktörer i ett särskilt "Jämställdhetsråd". Syftet med "Jämställdhetsrådet" är att föra ut de jämställdhetspolitiska målen i länet. I olika sammanhang, föreläsningar, utbildningar eller föredrag, tas frågan upp hur verksamheter kan bidra till att de jämställdhetspolitiska målen uppfylls och ojämställdheten minskar.

Länsstyrelsen har under flera år medverkat till att kommunerna i deras fysiska planering beaktar jämställdhetsperspektivet i alla planeringsskeden. Länsstyrelsen granskar och ger råd kring samtliga kommunala planer utifrån detta synsätt med hjälp av checklistor. Att ifrågasätta invanda mönster för planeringsprocessen kan resultera i förslag till åtgärder som får en utformning som främjar ett jämställt samhälle. En genusomedveten planering försvårar för kvinnor och män att leva jämställda liv. Därför måste frågan om ojämställdhet tas på allvar även inom den fysiska planeringen. Detta arbete har länsstyrelsen startat och kommer att fullfölja kommande verksamhetsår.

Inom projektet Trygghet i stadsmiljö har arbetet gått in i en ny omgång och flera projekt som medverkar till en trygg stadsmiljö har beviljats medel. Ett av dessa projekt har inspirerat och vidareutvecklats av Örebro kommun. Länsstyrelsen har inbjudits att medverka i ett seminarium i det nationella nätverket Genus och byggd miljö på Örebro universitet med temat "Stadsbyggnad och makt". Deltagarna har kunnat utveckla möjligheter och se svårigheter att utifrån sina olika roller i stadsbyggandet medverka till en mer jämlik utveckling. I arbetet med byggnadsminnen sker urvalet mot bakgrund av de nationella jämställdhetspolitiska målen. Länsstyrelsen belyser så långt möjligt män och kvinnors skilda levnadsvillkor och de avsatta spår i de av länets byggnader och anläggningar som kan komma i fråga för byggnadsminnesförklaring.

Kulturmiljövården har både särskilda förutsättningar och ansvar när det gäller att belysa sammanhang i samhällets utveckling och därmed bidra till utvecklingen av ett hållbart mångkulturellt och jämställt samhälle. Utpekanden och synliggörande av vissa berättelser är ett led i detta arbete. Länsstyrelsen utgår i arbetet med kulturmiljövårdsanslaget från att så långt som möjligt belysa både kvinnor och mäns delaktighet i skapandet av kulturmiljöer. Kvinnor har under lång tid varit begränsade till en mindre sfär, både i samhället och i hemmet. Detta har medfört att de tydliga spåren efter kvinnornas liv och arbete ofta är svåra att upptäcka.

Under året har Länsstyrelsen kartlagt skillnaderna mellan kvinnor och män i länet, vilket publicerats i skriften *Kvinnor och män Örebro län 2010* (publ.nr.2010:13).

Barnens bästa

Länsstyrelsen har genom *Barnperspektivet - Handlingsplan för Länsstyrelsen i Örebro län 2008-2015* (publ. 2008:37) en plan för hur man ska arbeta för att tillförsäkra barnets demokratiska och mänskliga rättigheter i sin verksamhet. Exempelvis finns frågor om barns möjlighet att själva ta sig till och från skolan, om elever och lärare fungerat som remissinstans och områden för lek med i checklistor och mallar för samråd om detaljplaner.

Under 2010 har Länsstyrelsen gjort särskilda insatser för att barn ska ha rätt att komma ut i och förstå vår kulturmiljö, naturen och skyddade områden. Länsstyrelsen har bland annat gett stöd till ett projekt för att skolelever ska utforska Örebro stads bebyggelsehistoria. En särskild sida på Internet för barn och skolungdomar har lagts ut i anknytning till Året för biologisk mångfald. I samarbete med Naturskyddsföreningen har Länsstyrelsen diskuterat och planerat barn- och ungdomsinriktade exkursioner. Länsstyrelsen har också gett stöd för guideverksamhet där barn är en av målgrupperna.

Vårt tillgänglighetsarbete

Vår målsättning är att verksamhet, information och lokaler ska vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning. Under de senaste åren har vi arbetat långsiktigt och metodiskt med tillgänglighetsfrågorna. Detta innebär att vi har arbetat med såväl konkreta förbättringsåtgärder som insatser för ökad kunskap och förändrade attityder hos vår personal. Vi följer årligen upp arbetet och sätter nya mål för kommande verksamhetsår.

Länsstyrelserna har tagit fram en nationell länsstyrelsegemensam Antidiskrimineringsstrategi som är vår handlingsplan för lika rättigheter och möjligheter. Strategin och handlingsplanen omfattar organisation, sakområden och kommunikation. Utifrån den nationella strategin har vi arbetat fram en egen plan och prioriteringslista för våra åtgärder.

I vårt tillgänglighetsarbete har vi prioriterat webbplatsen som informationskanal. Våra webbplatser uppfyller WAI's riktlinjer och Vervas "Vägledningen för 24-timmarswebben". Tillgänglighetsexperten Funka.nu har deltagit i hela processen då vi under 2010 byggde och lanserade vår nya externa webbplats. Vi har under året även haft kontinuerliga utbildningar för våra webbredaktörer för att de ska kunna publicera begriplig information på ett tillgängligt sätt.

Våra viktigaste prioriteringar och insatser i vårt tillgänglighetsarbete med vår externa verksamhet

Länsstyrelsen har under året arbetat aktivt med att kvalitetssäkra de fyra skyddade naturområden där åtgärder gjorts för att öka tillgängligheten för människor med funktionsnedsättningar. Vi har under 2010 anlitat en rullstolsburen person som granskat alla anläggningar i naturreservaten Fagertärn, Knuthöjds mossen och Trystorp samt Garphyttans nationalpark. Anläggningarna är hårdgjorda stigar, ramper, dass, rastmöbler och informationstavlor. Den anlitate personen har även varit behjälplig med texter och bilder som är relevanta för människor med funktionsnedsättningar till vår externa webbplats.

Under 2010 har de kulturmiljövårdande insatserna i länet bidragit till att uppmuntra lokala insatser för kulturmiljön som bl.a. gynnar både tillgänglighet och bevarandestatus för kulturarvet. Det senare leder också till ett ökat engagemang för kulturmiljöer bland en bredare allmänhet. Särskilt prioriteras utveckling av miljöer som är tillgängliga för många och kan användas som en tillgång för brukare, besökare och den bygd de finns i.

Inom Bergslagssatsningen har arbetet utförts med specifikt efterfrågade och anpassade insatser på s.k. bergslagshistoriska centrum där resultatet så här långt är över förväntan och ett exempel på uppnådda effekter är en avsevärd kvalitetshöjning avseende besökslogistik, skyltning, tillgänglighet med mera.

Inom arbetet med enkelt avhjälpta hinder har tidigare års insatser sammanfattats och analyserats i samarbete med Boverket och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL). Länsstyrelsen har under året medverkat i aktiviteter för ge förutsättningar för hur tillgänglighetsarbetet ska kunna utvecklas för inblandade aktörer. Andra insatser är information till kommunerna med erbjudande om finansiering av konsult hjälp för att få fart på arbetet med enkelt avhjälpta hinder. Inom ramen för byggtillsyn har vi deltagit i en workshop med tema bärighet, metodutveckling och tillgänglighet.

Mänskliga rättigheter

Under 2010 har Länsstyrelsen deltagit i framtagandet av den länsstyrelsegemensamma planen och antagit den länsstyrelsegemensamma antidiskrimineringsstrategin. Utifrån denna har myndigheten tagit fram en lokal genomförandeplan för Länsstyrelsen i Örebro 2010-2012. Länsstyrelsen har genomfört en utbildning om mänskliga rättigheter och skyddet mot diskriminering för personalhandläggare, informationsansvariga och jurister. Nyanställda får i sin introduktionsutbildning information om Länsstyrelsens uppdrag om mänskliga rättigheter och skyddet mot diskriminering. Länsstyrelsens antidiskrimineringsarbete är förankrat och kunskapen om Diskrimineringslagens syfte och mål är grundad i organisationen.

Folkhälsa

Länsstyrelsen har särskilt beaktat folkhälsoaspekten i krishanteringsarbetet genom en övning med ett epizootiscenario. På Länsstyrelsens Avdelningen för Miljö har en rapport sammanställts om miljö och hälsa i Örebro län i samarbete med olika aktörer i länet. Målet med rapporten är att kunna inspirera till åtgärder inom miljöhälsoområdet samt att arbetet ska leda till en ökad samverkan mellan olika myndigheter så att hälsorelaterad miljöövervakning kan bedrivas mer systematiskt.

Alkohol, narkotika, doping och tobak (ANDT)-arbete

Länsstyrelsen har som uppdrag att implementera de nationella handlingsplanerna inom alkohol- och narkotikaområdet samt att verka för att de nationella målen inom tobaksområdet uppnås. Länsstyrelsen har även uppdraget att verka för att de av riksdagen fastställda övergripande nationella folkhälsomålet uppnås.

Det ANDT-förebyggande arbetet i länet styrs av Samhällsråd T som består av landshövdingen, landstingsdirektören, länspolismästaren samt regionförbundets direktör. Till Samhällsråd T finns en arbetsgrupp och en referensgrupp.

Praktisk samverkan har skett inom följande områden:

- Illegal alkohol
- ANDT-förebyggande arbete i länets skolor
- Föräldrastödsinsatser
- Insatser för barn med föräldrar som missbrukar
- För en nykter och drogfri trafik
- Små kommuners organisation för och insatser mot alkohol- och drogproblem i samverkan med kommuner och Länsstyrelsen i Värmland
- Sju länsstyrelser erbjuder gemensam kompetensutveckling för kommunala tjänstemän inom alkohol- och drogområdet

Sett över tid har det skett en stadig nedgång av andelen alkoholkonsumenter och rökare bland elever i årskurs 9. Andelen som provar narkotika förändras dock inte. Enligt polisens statistik har det skett en förändring vad avser våld i offentlig miljö (som i hög grad är alkoholrelaterat) där ungdomar 15-17 år varit inblandade. Under 2010 har detta våld minskat med 23,5 procent. Antalet alkoholbrott har samtidigt ökat med 158 procent, från 219 brott 2009 till 566 under 2010. En försiktig slutsats är att om polisen ökar sina insatser mot ungdomar och alkohol minskar våldet. 487 rattfyllerister, 615 misstänkta för drograttfylleri och ca.1 400 personer misstänkta för ringa narkotikabrott har under 2010 hanterats inom arbetet ”Örebro län för en drogfri trafik”. Av dessa har nästan 700 kunnat slussas vidare till vårdinsatser. Andelen kvinnor har varit 16 procent, vilket är sex procentenheter större än vid förra mättillfället.

Barn i familjer där missbruk eller till exempel våld förekommer ska erbjudas särskilda stödinsatser. 2008 kunde fyra kommuner och en landstingsverksamhet erbjuda sådant. Efter utbildning och stöd för kommunerna och landstinget har antalet stödinsatser ökat så att åtta kommuner och två verksamheter i landstinget kan erbjuda sådana särskilda stödinsatser för barn.

Länsstyrelsen har utöver ovan beskrivna även medverkat i länsövergripande antilångningskampanj.

Förenklingar för företagare

Länsstyrelsen har under året ökat ansträngningarna för att underlätta för företagare i samband med att de söker stöd för de investeringar de ämnar göra. Via konsultation per telefon eller via personligt besök ger Länsstyrelsen råd till företagare innan ansökan. Denna kontakt ger företagaren information om den är berättigad till någon form av stöd. Det här sparar tid för såväl företagare som Länsstyrelsen. Vidare arbetar Länsstyrelsen allt mer och fördjupat med

övriga myndigheter och organisationer som är involverade i att hjälpa företagare ekonomiskt och med råd. Genom samarbetet och vår kännedom om dessa organisationer kan Länsstyrelsen på ett bättre sätt vägleda företagarna då de behöver olika sorters hjälp och råd.

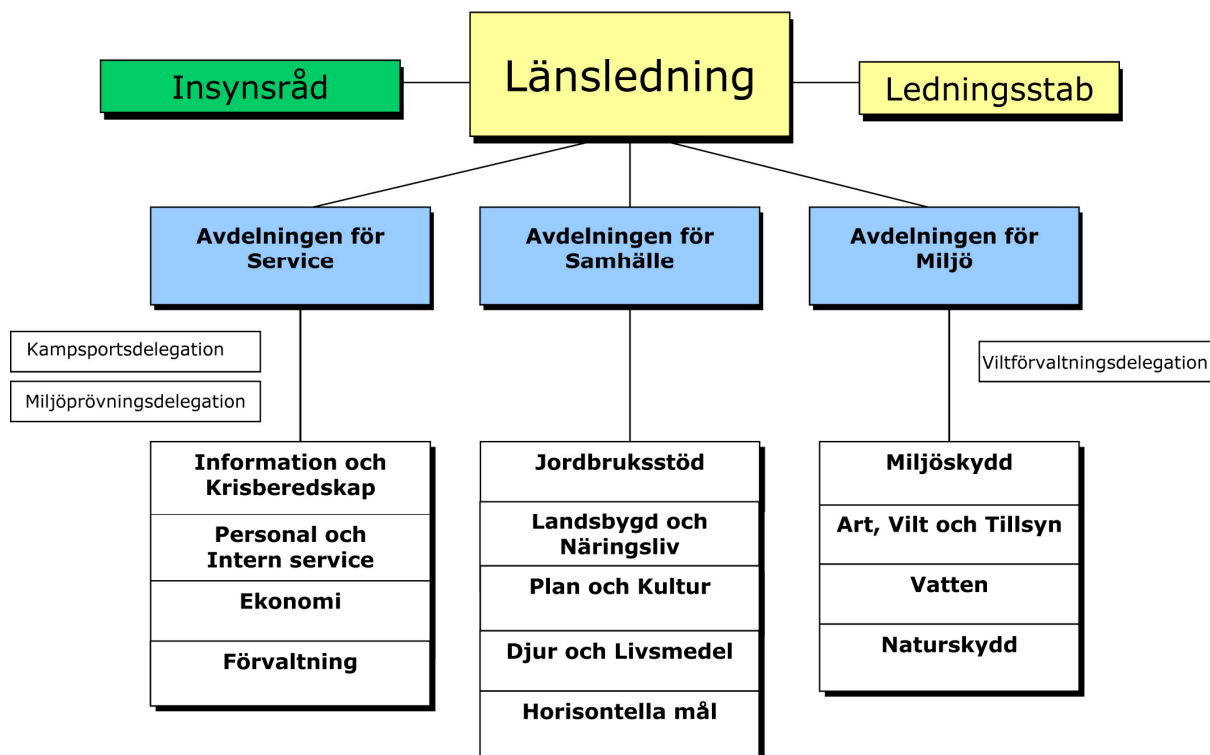
Miljömålsarbetet

Under året har det gjorts en mer omfattande miljömålsuppföljning av de regionala delmålen och vad som var viktiga orsaker till måluppfyllelsen. Länsstyrelsen har även som ett underlag inför kommande revidering analyserat vilka åtgärdsområden som är viktiga regionalt och lokalt.

Miljömålet Levande sjöar och vattendrag

För att det nationella miljömålet Levande sjöar och vattendrag ska uppnås har Länsstyrelsen genomfört flera projekt. Imälven har framgångsrikt restaurerats till ett naturligt skick. Nu finns också domar och tillstånd som säkerställer en långsiktigt hållbar vattenreglering för vattendraget. Det är ett samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen, Karlskoga kommun, Trafikverket och verksamhetsutövaren med en total budget på ca. 5 miljoner. Under året har Länsstyrelsen även arbetat aktivt med skydd av värdefulla vattenmiljöer. Länsstyrelsen har i samverkan med berörda markägare lyckats få till stånd skyddsområden för ett flertal prioriterade vattendrag och slutförhandlingar kring detta pågår.

Organisation

Under 2010 har vi genomfört ett stort förändringsarbete och till följd av det en omorganisation. Efter en noggrann inventering av nuläget, startade processen med att rita en ny organisation med större avdelningar. Detta för att uppnå ökade möjligheter till att vara flexibel och parera förändringar, men också för att på ett bättre sätt kunna ta emot och genomföra regeringens uppdrag och för att bli en bättre organiserad dialogpartner. Den nya organisationen är utformad för att vara en omvärldsorienterad, flexibel, engagerad och kompetent organisation, som snabbt kan agera och möta omvärlden. Denna målbild tar sig även uttryck i vår nya vision, nämligen:

Länsstyrelsen i Örebro län – En samlande kraft!

Sakområde Trafikföreskrifter

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,35	4,39
Årsarbetskrafter kvinnor	0,83	10,10
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 167	9 780
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,80	5,24
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

Kortfattad redovisning av insatser samt en bedömning av uppnått resultat

Under 2010 har arbetet med överföringen av lokala trafikföreskrifter till Rikstäckande Databas för Trafikföreskrifter (RDT) slutförts. Länsstyrelsen tog under våren in en person tillfälligt för att kunna slutföra arbetet på utsatt tid, som först var bestämt till den 30 juni 2010. Datumet för slutförandet ändrades sedan till den 31 december 2010. Överföringen av drygt 850 lokala trafikföreskrifter till RDT:n har inneburit ett omfattande arbete. Med duktiga handläggare har vi haft en effektiv handläggning och genomfört uppdraget i tid samt lyckats hålla nere kostnaderna.

Sakområde Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	2,26	2,11
Årsarbetskrafter kvinnor	7,07	6,25
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	9 006	7 426
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	6,16	3,98
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Livsmedel

Länsstyrelsen har under året utfört två revisioner av kommunal livsmedelskontroll. Vid en av revisionerna hittades flera avvikelser varav en var allvarlig. Den allvarliga avvikelsen gällde finansieringen av livsmedelskontrollen där förvaltningen inte hade möjlighet att ta med överskott av intäkter till nästkommande år. Det innebär att de kontroller som har planerats och flyttats över till nästkommande år inte är finansierade och att företagen inte får den kontroll de ska ha. Ett förslag till rapport har skickats till kommunen för yttrande och därefter kommer en slutrapport att skickas med krav på en åtgärdsplan. Denna kommer sedan att följas upp. Vid de revisioner som genomförts tidigare har i de flesta fall någon eller några avvikelser noterats och det har utmynnat i åtgärdsplaner och i ett fall även en kommunsamverkan vilket är positivt.

2010 gjorde EU:s revisionsorgan Food and Veterinary Office (FVO) en General Audit som består av ett flertal revisioner fördelade över hela året. Dessa görs för att säkerställa att Sverige följer EU-reglerna och omfattar förutom livsmedelskontroll även foder, djurhälsa, djurskydd och växtskydd. I Örebro län gjordes i maj 2010 en revision av livsmedelshygien gällande icke-animalier inklusive naturligt mineralvatten och allergimärkning. Länsstyrelsen deltog både vid inledningsmöte och avslutningsmöte på Livsmedelsverket samt vid revisionsmötet på kommunen. Vid mötet på kommunen fick även Länsstyrelsen svara på frågor, bland annat beskriva hur vi är organiserade och vilka resurser och vilken kompetens vi har för revision av livsmedelskontrollen.

Det finns en arbetsgrupp bestående av tre representanter för kommunerna som tillsammans med länsveterinär förbereder årets länsmöten. Gruppen har träffats två gånger där man förutom att planera programmet för kommande länsmöte även diskuterar och planerar länsprojekt. Länsprojektet för 2010 blev beslutat så sent att det fick skjutas upp till 2011 och kommer att handla om redlighet och spårbarhet.

Två möten har hållits för länets livsmedelsinspektörer där Livsmedelsverket har delgett oss information kring omorganisation samt gått igenom lagstiftning och tolkningar av densamma. Vid dessa möten har även information getts från inbjudna föreläsare; 2010 deltog en åklagare och en representant från Arbetsmiljöverket. Dessa möten är viktiga för att skapa samsyn kring aktuella livsmedelsfrågor i länet.

Djurskydd

Under året har större fokus lagts på planerade kontroller, varpå tre olika projekt genomförts; katthem, grisgårdar samt transporter och slakterier. Vid majoriteten av kontrollerna har en god djurhållning helt utan brister eller med några mindre avvikelser noterats. Under katthemsprojektet uppdagades några allvarliga brister som krävde vidare handläggning. Dessa brister var bland annat sjuka katter i behov av veterinärvård, medicinering utan veterinärkonsultation, skygga katter, bristande smittskydd, avsaknad av dokumentation och bristande egenkontroll. De vanligaste förekommande bristerna hos grisproducenterna var; bristfällig journalföring, avsaknad av larm, otillräckligt med strö och eftersatt renhållning. Därutöver har efterlevnaden av nästan samtliga djurförbud kontrollerats. Kontrollerna resulterade i nio stycken beslut om omhändertagande på grund av att förbuden inte följdes.

Med de ökade personalresurserna har fler kontroller hunnits med jämfört med föregående år. Antalet anmälningar som kommit in har dock ökat varför dessa fortfarande inte hinner handläggas inom önskad tid. Uppföljande kontroller har behövts i majoriteten av anmälningsärendena. Hos flera djurhållare har ett flertal kontroller genomförts under relativt kort tid på grund av att allvarliga brister inte rättas till. Flera av dessa ärenden har resulterat i att djurhållaren meddelats ett förbud om att ha hand om djur enligt 29§ djurskyddslagen.

Många av de uppföljande kontrollerna behöver göras under stallperioden då det rör sig om brister i stallbyggnaderna eller avsaknad av dessa byggnader. Detta resulterar i ett ökat behov av att genomföra kontroller under dessa månader. Samtliga kontroller som skulle behöva göras under denna period hinns inte med varpå kontrollerna skjuts upp till nästkommande stallperiod. Detta fenomen riskerar att bli en ond cirkel.

Samverkansmöten har hållits med polismyndigheten, branschorganisationer samt med närliggande län. Mötena har varit mycket givande då de utvecklar samarbetet mellan parterna, ger större insikt i varandras arbete samt vid möten län emellan en likriktning gällande bedömningar och tips om effektivisering.

I Örebro län blir gårdarna allt färre och allt större precis som i övriga Sverige och vi har under året fått ett stall för 800 mjölkkor och lika många djur för rekrytering.

Smittskydd

Örebro län har en kött djursbesättning och en värphönsbesättning smittade med salmonella. Dessa saneras med framgång.

Länet har upplåtit en Operativ ledningscentral (OLC-plats) för en nationell epizootiövning som drivits av Jordbruksverket med medel från Myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Länsstyrelsen har deltagit vid scenarioarbetet samt vid själva övningen, som pågick i sex arbetsdagar.

Under året har samtliga seminörer för nöt kontrollerats samtliga med gott resultat.

Allmänna veterinära frågor

Ett samverkansmöte har hållits för veterinärerna. Där har inspektörerna fått dela med sig av sina erfarenheter och som vanligt deltar representanter från olika näringar, t.ex. LRF. Under året har Länsstyrelsen handlagt fyra ärenden som gäller brister vid veterinär verksamhet. En del av dessa har rört villkorad läkemedelsanvändning.

Animaliska biprodukter

Länsstyrelsen har kontrollansvaret över insamling och transport av animaliska biprodukter. Under året har ett stort arbete lagts på att kartlägga vilka som utför transporter i länet samt att upprätta ett aktuellt register över dessa. Tio transportörer har kontrollerats. Av dem har samtliga med anknytning till Konvex fått godkänt, medan några av de mindre företagen fått en del anmärkningar som t.ex. bristfälliga handelsdokument. Endast två återstår och dessa kör mycket sällan i länet och då för Konvex, som är ett företag som godkänts i kontrollen.

Tabell 1.1 - Länsfakta inom Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor

	2010-12-31		2009-12-31		2008-12-31	
Antalet verksamma veterinärer i länet	46		43		42	
varav män/kvinnor	20	26	20	23	20	22
Antal inspektörer inom djurskyddskontroll, st/åa	6	6	6	5,5	15	5,5
varav män/kvinnor	1	5	1	5	5	10
Antal inspektörer inom kontrollen av livsmedel och foder i primärproduktionen, st/åa	2	0,23	2	0,21		
varav män/kvinnor	1	1	1	1		
Antalet under året meddelade djurförbud	6		6			
Antalet under året beslutade omhändertaganden av djur	29		35			
Antalet genomförda djurskyddskontroller	650		701			
Antalet genomförda kontroller av insamling och transport av animaliska biprodukter.	10		0			

Sakområde Lantbruk och landsbygd

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	8,57	9,12
Årsarbetskrafter kvinnor	14,72	14,54
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	20 992	19 490
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	14,37	10,45
Bidragsutbetalningar (tkr)	329	1 919

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

99 procent av gårdsstöden betalades ut under året

Jordbruksstöden är viktiga för länets lantbrukare och Länsstyrelsen har i arbetet med jordbruksstöden fokuserat på att kunna betala ut en så hög andel av jordbruksstöden så tidigt som möjligt. Vi har samtidigt valt att hålla en hög servicenivå mot lantbrukarna vilket varit extra viktigt i år då ändrade block och den sedan 2009 nya definitionen av betesmark fortfarande försvårar stödansökningarna för lantbrukarna. För länet nya former av miljöersättningar har också ökat kraven på information. Blockinventeringen har fortsatt att skapa mycket merarbete även för Länsstyrelsen under hela året.

För att nå målet med tidig utbetalning av jordbruksstöden satsade vi under början av året mycket på information. Vi har även försökt att förebygga problem genom att så tidigt som möjligt ta hand om 2009 års blockinventeringsresultat så att den stödsökande får korrekt information om arealer innan ansökan ska lämnas in. Genom samarbete med personal mellan våra enheter kan vi sätta in rutinerad personal i jordbruksstödshandläggningen under arbetstopparna, exempelvis när den s.k. SAM-blanketten (samlad ansökan för olika jordbruksstöd) ska lämnas in, vilket gör att vi kan hålla en hög tillgänglighet och service även under "högsäsong".

För att nå framgång med utbetalningarna valde Länsstyrelsen att inte följa den i SUSS-projektet (Styr- och uppföljningssystem för SAM) uppgjorda planen för fältkontroller utan satsade istället på att göra klart arbetet med åtagandeplaner tidigt under säsongen när det arbetet kan göras med god kvalitet. Det arbetssättet gör att vi undviker dubbelarbete som annars blir fallet om det finns åtagandeplaner som inte är klara till delutbetalningen, lantbrukaren får även rätt utbetalning från början. Det medförde dock att vi i statistiken för fältkontroller låg efter i början av säsongen, vilket senare jobbades ikapp. Upplägget anser vi vara lyckat och bättre än SUSS-projektets tidsplan.

Uppdraget i regleringsbrevet att betala ut en så hög andel av jordbruksstöden under innevarande år anser vi vara väl uppfyllt med 99% (97% 1 dec) av gårdsstödet och 94% för miljöersättningar och kompensationsbidrag.

Landsbygdsprogrammet

Under året har arbetet inom landsbygdsprogrammet fortsatt med fokus på landsbygdsutveckling och uppfyllelse av miljömålen. Länsstyrelsen har bland annat tagit initiativet till ett projekt som syftar till att öka nya svenskers möjlighet till arbete på landsbygden. Projektet pågår fortfarande och kommer att avslutas under 2011.

Matlandet är ett av våra satsningsområden inom Landsbygdsprogrammet. Intresset för mat på lokala råvaror ökar både hos företagarna och stöttande organisationer. En positiv utveckling i länet är att fler företagare utvecklar sin småskaliga produktion. Samarbetet mellan företagarna har ökat markant vilket leder till ökad försäljning och att de utvecklar nya produkter. På Länsstyrelsen tar vi en aktiv del i att samla olika intressenter för att hitta samarbeten och se att nya kontakter knyts. Vår matlandet-ambassadör är en tillgång i det arbetet. Partnerskapet för Landsbygdsprogrammet hade i år matlandet som tema på sitt årliga landsbygdsseminarium. En gemensam aktivitet på temat Matlandet har arrangerats i fyra län i vår samarbetsregion i form av en kocktävling där länets "Årets lokala kock" utsågs. På Länsstyrelsen i Örebro har vi handlagt och hållit ihop projektet. Arrangemangen har skapat nya kontakter mellan småskaliga livsmedelsproducenter och kockar. Media har uppmärksammat tävlingarna och engagemanget bland de småskaliga producenterna har varit stort. Nya nätverk mellan kockar och producenter har skapats.

Länsstyrelsen har under året ökat ansträngningarna för att få fler företag med miljöinriktning att söka landsbygdsstöd då företag med sådan inriktning idag är allt för få. Länsstyrelsen har under året beviljat projektmedel till förstudier om biogasproduktion på landsbygden. För att nå miljömålen fortsätter Länsstyrelsen att aktivt arbeta med de kompetensutvecklingsmedel som finns inom Landsbygdsprogrammet och har också intensifierat arbetet med Greppa näringen. Rådgivningsinsatserna inom Greppa Näringen har kombinerats med satsningar på att öka intresset för våtmarksanläggningar i utvalda områden där växtnäringssläckaget till vattendragen behöver minskas radikalt. Detta är ett långsiktigt arbete då de flesta markägare är tveksamma till att anlägga våtmarker då åkermarken tas ur bruk permanent.

Länsstyrelsen har under året genomfört en omorganisation där en avdelning för samhällsfrågor bildats och inom avdelningen finns nu en enhet för landsbygdsutveckling och näringsliv. På enheten har Landsbygdsprogrammet och de regionala tillväxtmedlen samlats för att kunna föra en mer aktiv och tydlig roll för landsbygdsutvecklingen. Även serviceprogrammet hanteras på samma enhet. Bedömningen av Länsstyrelsens arbete är således att uppgifterna i regleringsbrevet och i andra styrdokument har lösts på ett tillfredställande vis.

Handläggningstider i Landsbygdsprogrammet

Länsstyrelsen arbetar kontinuerligt med att få rationellare handläggning av stöden i Landsbygdsprogrammet. Den statistik över handläggningstider som vi tar fram ur Jordbruksverkets datasystem DAWA, räknar fram antalet dagar från ankomstregistrering till beslut, vilket fortfarande visar på alltför långa handläggningstider. Många ansökningar behöver både en eller flera kompletteringar vilket förlänger handläggningstiden väsentligt. Fler praktiska moment har tillkommit som till exempel att kopiera alla handlingar till Jordbruksverket. Eftersom detta är fjärde året i programperioden har vi nu många utbetalningar som ska handläggas parallellt med besluten om stöd.

Vi har ett organiserat samarbete med länen i Mälardalen för att effektivisera arbetssättet inom olika stödformer. Satsningar under 2010 har bl.a. varit en konferens för handläggare som upprättar åtagandeplaner för betesmarker och en för Leader. Handläggarna har regelbunden kontakt genom både träffar och telefonmöten med syfte att hitta effektivare arbetssätt. Nytt för i år är att länen i regionen har en gemensam sharepoint-yta så alla kan nå gemensamma rutinbeskrivningar och andra dokument.

För de olika axlarna kan vi nämna följande åtgärder vi gjort för att rationalisera handläggningen;

- Axel 1 Vid ankomst av nya ansökningar görs en översiktlig genomgång om samtliga handlingar som behövs är med. Om något saknas så begärs komplettering i samband med att bekräftelsebrevet skickas ut. En stor andel av ansökningarna behöver kompletteras.
- Axel 2 (utvald miljö) Arbete med att se över rutiner vid handläggning av stöden pågår med syfte att effektivisera handläggningen.
- Axel 3 Målsättningen är att ärendet ska vara så komplett som möjligt från början. För att nå den målsättningen kompletteras alla utskickade ansökningshandlingar med förtydliganden i form av markeringar i blankett och anvisning (i vissa fall även checklista) och om det ges utrymme försöker vi även besöka företag inför en ansökan. Begäran om eventuella kompletteringar förses med sista dag då kompletteringen ska vara inlämnad.
- Axel 4 (Leader) Samverkanslänen i Mälardalen har tillsammans anordnat en konferens om Leader. Där möttes Länsstyrelserna, LAG-medlemmar (Local Action Group) och verksamhetsledare under två dagar och diskuterade Leaderprojekt och administration. Vidare har handläggarna i regionen träffats för erfarenhetsutbyte kring handläggning och rutiner.

Miljöersättningar med låg anslutning i länet

Med undantag för ersättningen för skötsel av natur- och kulturmiljöer har vi sett en ökning av anslutningen till samtliga miljöersättningar under 2010. Den främsta anledningen är de höjda ersättningsnivåerna.

De åtgärder som har en låg anslutning i förhållande till de nationella målen som finns i landsbygdsprogrammet är ersättningarna för miljöskyddsåtgärder, natur- och kulturmiljöer samt ekologisk produktion.

Miljöskyddsåtgärder

Under 2010 har anslutningen ökat med drygt 80%, trots det är måluppfyllelsen endast ca 42%. Måluppfyllelsen är beräknad utifrån att Örebro län ska bidra till det nationella målet på 600 000 hektar med en anslutning som motsvarar länets andel av Sveriges åkerareal.

Orsaker till den låga anslutningen bedöms bero på att det ofta är något av villkoren som ställer till problem för lantbrukaren. Kravet på markkartering är problematiskt för lantbrukare med många arrenden (ofta stora gårdar). Även kontrollrutor och obesprutade kantzoner är det många som upplever som besvärliga. Stödet är relativt nytt och kunskapsnivån om vad stödet egentligen innebär är förmodligen också ganska dålig ännu.

Vi har under året arbetat aktivt med att informera om detta stöd. Bland annat vid våra behörighetsutbildningar för sprutcertifikat och vid 14 olika miljöhusesysträffar tillsammans med LRF under våren. De lantbrukare vi inte träffat har fått information via bland annat skriftliga miljøråd.

Ekologisk produktion

Målsättningen på 20% certifierad areal är inte i närheten att uppnås. Åtagandearalen ökade under 2010 med 11% men den utgör fortfarande endast knappt 14% av åkerarealen. Därmed ligger Örebro län ungefär som hela landets medelareal. Orsaken till den låga anslutningen är främst att det är svårt att övertyga lantbrukarna i områden med högavkastande marker, som utgör en stor del av länets åkermark, att se någon ekonomisk fördel med ekologisk produktion.

Fokus för kompetensutvecklingen inom området har legat på djurproduktion för att få fler ekologiska produkter ut på marknaden. Bland annat har fältvandringar anordnats på gårdar med nötkötts, lamm- och mjölkproduktion. Länsstyrelsen har även fortsatt att ge ut ett särskilt nyhetsblad för ekologiskt lantbruk med åtta nummer under 2010.

Natur- och kulturmiljöer

Det nationella målet anger en anslutning på 30% jämnt spritt över landet. I Örebro län ingår knappt 16% av åkermarken i ett åtagande och trenden är negativ. Eftersom stödet upplevs som krångligt, och med en låg ersättning satsar Länsstyrelsen främst på enskild rådgivning för att på så sätt undanröja en del av svårigheterna. Det krävs dock lite draghjälp av höjda ersättningar för att fler ska vilja åta sig den skötsel som krävs och för att fler ska vara intresserade av att få rådgivning.

Leader

För att underlätta den omfattande administrationen inom Landsbygdsprogrammet har Länsstyrelsen mycket tät kontakt med de Leaderkontor och verksamhetsledare som vårt län administrerar (Leader Mellansjölandet och Leader Bergslagen). Vid behov genomför vi gemensamma utbildningar för nyblivna projektägare och i år har vi haft två utbildningstillfällen. Inför rekvisition försöker verksamhetsledarna i största möjliga mån hjälpa sökande att se över ansökan innan den skickas till Länsstyrelsen.

Resterande Leader-områden i länet (Gränslandet, Västra Mälardalen och Värmlands BergsLAG) träffar vi vid gemensamma träffar två gånger per år för att uppdatera läget och för att ge råd och stöd till varandra i gruppen.

Kostnader för efterarbete på grund av blockinventeringen

Kostnaderna för olika arbetsmoment för efterarbete med blockinventeringen har varit fortsatt stora. Detta kan till stor del förklaras av att det främst är de trädrika betesmarkerna som lämnats till inventeringen 2010 och det är dessa marker som skapar mest manuellt arbete med uppdateringar. Under 2010 har 1 304 timmar lagts ner på denna uppgift.

Antal åtagandeplaner

Under 2010 har 120 nya åtagandeplaner upprättats och 678 planer har reviderats. Av dem som reviderats uppskattar Länsstyrelsen att minst 40% har reviderats på grund av den nya definitionen av ersättningsberättigande betesmarker och slåtterängar.

Sakområde Fiske

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,77	0,87
Årsarbetskrafter kvinnor	0,26	0,21
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 387	1 275
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,95	0,68
Bidragsutbetalningar (tkr)	100	262

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Länsstyrelsen har under året handlagt ca 300 fiske- och fiskevårdsärenden. Handläggningen har kännetecknats av rättssäkerhet och acceptabla handläggningstider. Ett beslut har överklagats med avslag i högre instans. Länsstyrelsen svarar även på en stor mängd frågor gällande fiske, bestämmelser och fiskevård från allmänhet, föreningar och organisationer. Länsstyrelsens/länsstyrelsernas medverkan till regeländringar, genomförande av fisketillsynen samt restriktiva hållning avseende nyetablering och redskapsmängder gällande yrkesfisket i Hjälmaran och Vättern har medverkat till en bättre vård av fisk- och kräftresursen. Detta har inneburit att de etablerade licensierade yrkesfiskarna under senare år haft en ökad inkomst från fisket samt att fångstmöjligheterna för fritidsfiske och fisketurism i de bägge sjöarna ökat.

Under året har Länsstyrelsen med statligt fiskevårdsbidrag (anslag 1:17) och eget arbete genomfört den operativa fisketillsynen i Hjälmaran, restaurerat ett vattendrag mynnande Vättern, samt i samverkan med övriga länsstyrelser runt Vättern, fortsatt med rödingundersökningar.

Under 2010 har ett framgångsrikt åtgärdsarbete med restaurering av vattendrag bedrivits. I Imälven i Karlskoga har länets hittills största restaureringsprojekt i ett vattendrag genomförts. Länsstyrelsen har arbetat i projektform tillsammans kommunen och sakägare med planering av restaureringsinsatser. Länsstyrelsen fördelade 1,9 miljoner kr i statsbidrag för restaureringsinsatser i området, företag har tillfört ca. 0,5 miljoner kr, och därutöver har Trafikverket fördelat ca. 2 miljoner kr till restaureringsprojektet. Ett väl fungerande samarbete med en rad olika intressenter, med Länsstyrelsen som ”spindeln i nätet”, har bidragit till att projektet har lyckats.

Länsstyrelsen i Örebro län har samordningsansvaret för fiskefrågorna i Hjälmaran. När det gäller fiskefrågorna i Vättern medverkar vi i arbetsgrupper knutna till Samförvaltning fiske.

Länsstyrelsens sammanfattande bedömning är att fisketillsyn, restriktivitet gällande mängdfångande redskap och fiskevård medfört att dessa bägge sjöar har ett betydande värde för fritidsfiske och fisketurism samtidigt som fiske- och kräftresursen ger ett femtiotal yrkesfiskare heltidssysselsättning med jämförelsevis goda årsinkomster.

Främjande och bidrag till nationell offentlig finansiering

Länsstyrelsen har under året fått in tre ansökningar inom Europeiska Fiskerifonden (EFF), varav en gällande vattenbruk och två avseende yrkesfiske. Något beslut har ännu inte fattats. Fiskeriverket har hittills gällande dessa ärenden bidragit med den nationella offentliga finansieringen och Länsstyrelsen bedömer möjligheterna att regionalt finna medel för nationell medfinansiering som mycket begränsade i Örebro län.

Omprövning av vattendomar

I Örebro län finns en lång tradition av vattenreglering som härstammar från gruvdrift, kvarndrift, flottning m.m. Detta gör att flera vattenregleringar är mycket gamla och saknar tillstånd enligt miljöbalken eller vattenlagen, vilket medför att de inte går att ompröva. Länsstyrelsen arbetar genom sin tillsyn för att säkerställa att det finns tillstånd där det idag saknas, och genom det hållbara villkor för regleringen. På detta sätt kan vi i dessa fall uppnå samma mål som en omprövning skulle kunna ge.

I det fall det finns tillstånd och det finns anledning att genomföra en omprövning är det, med nuvarande resurser och rådande lagstiftning, mycket svårt att med framgång driva en sådan mot verksamhetsutövarens vilja. Vår strävan är därför att genom samarbetsprojekt med verksamhetsutövare genomföra omprövningar. Vi har under året genomfört ett projekt i dialog med verksamhetsutövare. I det aktuella fallet kommer nya villkor för vattenregleringen att gynna miljön i vattendraget (som utgör riksintresseområde för naturvården) samtidigt som produktionsbortfallet i det aktuella vattenkraftverket är ringa. Länsstyrelsen och verksamhetsutövaren har enats om att en omprövning skulle kunna genomföras. Målsättningen är att en ansökan för omprövning ska inlämnas till Miljödomstolen av bolaget under 2011.

Vi har under året även påbörjat en mer omfattande översyn av alla vattendomar för dammar och kraftverk i länet för att upprätta en prioriteringslista över möjliga omprövningsprojekt. Prioriterade objekt är där vi ser att en omprövning kan leda till betydande miljövinster och att det samtidigt finns en möjlighet att kunna få med verksamhetsutövaren. Vi kommer på sikt att i särskild angelägna fall även driva omprövningar där verksamhetsutövaren motsätter sig omprövningen. Omprövningsprocessen kommer i ett sådant fall att bli mer utdragen med en tidshorisont på minst tre år. De medel vi söker för åtgärdsarbetet är som regel kortsiktiga och också svåra att samordna med nuvarande regelsystem. Om reglerna för användning av åtgärdsmedel skulle ge utrymme för ett mer långsiktigt arbete och de olika bidragsformerna skulle anpassas för att tillåta en högre grad av samordning, skulle det underlätta genomförandet av omprövningar.

Tabell 1.2 - Fiske

	2010	2009	2008
Antal fiskevårdsområden ¹⁾	42	42	42
Antal yrkesfiskelicenser ²⁾	16	16	16
Antal fartygstillstånd ³⁾	0	0	0
Antal inkomna ansökningar om stöd ur strukturfondsprogram ⁴⁾	3	1	3

Kommentar Tabell 1.2

1) Antalet fiskevårdsområden är oförändrat och Länsstyrelsen ser ett stort behov av att prioritera bildandet av nya områden.

2) Antalet yrkesfiskare i länets del av Hjälmaran är 13 (totalt för sjön, 32) och i länets del av Vättern 3 (totalt för sjön, 22). Antalet personer som vill etablera sig som yrkesfiskare i dessa sjöar är relativt stort. Då fisk- och kräftresursen är begränsad har Länsstyrelsernas utgångspunkt varit att redan etablerade yrkesfiskare långsiktigt ska kunna leva av sitt fiske. Detta har inneburit restriktivitet vid bedömning av ett ökat fisketryck.

3) Yrkesfisket i Örebro län berörs ej av fartygstillstånd.

4) Intresset för att söka stöd från EFF är relativt begränsat med 1-5 ansökningar per år under den senaste 10-årsperioden. Dock är bidraget av stort värde för dem som söker och erhåller stöd.

Sakområde Regional tillväxt

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	4,59	5,49
Årsarbetskrafter kvinnor	4,26	4,89
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	17 859	50 182
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	12,22	26,91
Bidragsutbetalningar (tkr)	19 922	14 592

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Landsbygdens företag viktiga för den regionala tillväxten

Regering och Riksdag har tydliggjort att Sveriges landsbygder och dess utveckling är viktiga områden för Sveriges tillväxt. Länsstyrelsen har därför under 2010 prioriterat dessa. För att på ett effektivare sätt arbeta med dessa frågor har Länsstyrelsen organiserat om verksamheten och samlat all verksamhet med inriktning mot landsbygdsutveckling och näringslivsfrågor på en enhet.

För de företagsstöd som Länsstyrelsen administrerar kan konstateras en viss uppgång vad gäller antalet ansökningar vilket troligen kan förklaras med ett bättre konjunkturläge 2010 än 2009. Företagsutvecklingsbidraget har utnyttjats fullt ut.

Under året har Länsstyrelsen arbetat med att fördjupa samarbetet med länets kommuner genom bland annat tätare kontakter med näringslivscheferna i syfte att bland annat bättre nå ut till företag med de insatser som myndigheten kan erbjuda. Under året har Länsstyrelsen haft fortlöpande kontakter med organisationer i länet som på olika sätt är delaktiga i näringslivsutvecklingen i länet i syfte att samordna och informera sig om utvecklingen.

Under året har Länsstyrelsen drivit ett integrationsprojekt med syfte att få fler nya svenska i arbete i företag med bas på landsbygden. Projektet är fortfarande relativt nytt och det är därför ännu för tidigt att uttala sig om effekterna.

Regional utveckling

Den nationella strategin ligger till grund för länets regionala utvecklingsstrategi (RUS). Utvecklingsstrategin i sin tur ligger till grund för bland annat vårt läns regionala tillväxtprogram (RTP).

Det är främst det regionala tillväxtprogrammet som används som underlag när prioriteringarna görs inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder. I Tillväxtprogrammet för Örebroregionens näringslivsutveckling 2009 – 2013 finns fyra prioriterade insatsområden och samtliga områden har tagits fram som särskilt viktiga för vårt läns näringsliv. De beslut som

fattas inom anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder motiveras särskilt utifrån något av de fyra insatsområdena. Främst gäller det insatsområde Entreprenörskap och Företagande samt insatsområde Innovativa miljöer. Besluten om företags- och projektstöd baseras även på en inriktnings- och avseende regionala tillväxtåtgärder inom anslaget 1:1 som direkt knyter an till länets tillväxtprogram.

För att främja innovation och förnyelse har medel använts från anslaget 1:1 till att bevilja stöd inom ramen för förordningen 2008:762 om statligt stöd till forskning och utveckling samt innovation, s.k. såddfinansiering. Nya produkt- och tjänsteidéer bedöms gemensamt i forumet Innovationsrådet Örebro län där Länsstyrelsen ingår som part tillsammans med ett antal andra aktörer som ansvarar för innovationsrådgivning och finansiering, företrädesvis ALMI, Inkubera (universitetets inkubator) samt Innovationsbron. Länsstyrelsen har också deltagit i arbetet med att ta fram en regional handlingsplan för innovationer, vilken är en av flera handlingsplaner inom länets regionala utvecklingsstrategi. Insatsområdena i planen ska genomföras under 2011 och Länsstyrelsen kommer att ha en aktiv roll även i genomförandefasen.

Samverkan i länet genom vår rådsorganisation

Länsstyrelsen samlar regelbundet de statliga myndigheterna som finns representerade i länet, för närvarande 25 stycken förutom Länsstyrelsen, inom Råd för statlig samordning. Rådet leds av Landshövdingen. En viktig fråga för Rådet är att bidra till länets utveckling och det regionala utvecklingsprogrammet utgör en del av detta. Genom rådsorganisationen deltar de statliga myndigheterna också i grupperingar som stärker det regionala utvecklingsarbetet, t.ex. nätverk mellan press- och mediansvariga i myndigheterna.

En ny Regional utvecklingsstrategi (RUS), har fastställts under året och det operativa arbetet inom ramen för det nya programmet har nyligen inletts.

Samverkan mellan statliga myndigheter i länet

I Örebro län är samverkan mellan de statliga myndigheterna stor. Här följer några exempel:

- Universitetets satsningar på professionsprogram och utbildningar som motsvarar arbetsmarknadens behov ger till resultat att Örebro universitet återtagit sin position som ett av de främsta när det gäller studenters etablering på arbetsmarknaden.
- Universitetets verksamhet vid Campus Alfred Nobel i Karlskoga har tagit ny fart efter en omstart 2010. Aktiva forskare finns nu på plats och samverkan med Business and Science Arena, näringslivet och kommunen utvecklas starkt. Vid Campus Grythyttan planerar Universitet ett utvecklingsprojekt som ska stärka sambandet mellan utbildning och forskning och Grythyttan som en innovativ miljö.
- Universitetet har bildat ett innovationskontor tillsammans med tre andra lärosäten. Ett holdingbolag planeras starta när förutsättningar ges.
- Universitetet har intensifierat arbetet med att bygga broar till och mellan tidigare studenter, alumner. Idag finns kontakt etablerad till 4 000 tidigare studenter. Syftet är bl.a. att underhålla varumärket Örebro universitet, odla kontakter med arbetslivet och få del av erfarenheter som kan användas för att förbättra utbildningarna. Ett alumninätverk är också viktigt för att stimulera det livslånga lärandet.

- Tillväxtverket har använt de regionala tillväxtprogrammen och regionala utvecklingsprogrammen för de fem länen inom Östra Mellansverige vid framtagning av det operativa programmet. Utifrån denna sker en regionvis förankring av de projektansökningar som kommer in och samordningsgruppen förankrar genom länsrepresentanter hur väl en aktuell ansökan ligger i linje med den regionala strategin. Tillväxtverket följer också upp beslutade projekt och samråder med de regionalt utvecklingsansvariga när det gäller enskilda projekts utveckling och deltar också i olika sammanhang för att sprida goda exempel, informera om följeforskningsrön m.m. på det regionala planet.
- Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket har öppnat ett gemensamt servicekontor i Örebro.
- Arbetsförmedlingen medverkar aktivt i det regionala utvecklingsarbetet när det gäller kompetensförsörjningsfrågor som är ett viktigt och utpekat område i programmet. De deltar till exempel i arbetet med regionala kompetensplattformar men också i ett stort antal samverkansgrupper i syfte att utöka arbetskraftsutbudet.
- Kronofogdemyndigheten använder det regionala utvecklingsprogrammet som en del i sin omvärldsanalys.
- SCB, Kriminalvården, Skatteverket, Polisen, Tingsrätten, Åklagarkammaren m.fl. har utvecklat samarbeten med Universitet för att stärka sin egen kompetensförsörjning när det gäller högutbildad personal men också för att studenterna från Örebro universitet ska stanna kvar i länet vilket utgör mål i utvecklingsprogrammet.
- Trafikverket stödjer Länsstyrelsens samverkan med Regionförbundet i arbetet med upprättande av infrastrukturplaner regionalt och nationellt. Stödet omfattar utredningar och framtagande av samband och fakta på de plan som transportpolitiken och regionala utvecklingsarbetet förväntar. Trafikverket deltar också i plansamråd hos Länsstyrelsen samt i Samhällsråd-T och har nyligen tecknat en överenskommelse för en drogfri trafik.
- Polisens, och andra brottsbekämpande myndigheters arbete med att vidta åtgärder för att säkerställa en effektiv och uthållig bekämpning av den grovt organiserade brottsligheten.
- De rättsvårdande myndigheterna Kriminalvården, Länsstyrelsen, Polisen, Åklagarkammaren, Örebro Tingsrätt och Örebro universitet samverkar i frågor med syfte att stärka Örebro som förvaltningsstad inom rättsområdet. Denna samverkan har i hög grad bidragit till att första spadtaget har tagits för Rättscentrum som ska stå klart hösten 2012.

Samverkan mellan länen för ökad brottsbekämpning

Polismyndigheten och Länsstyrelsen initierade ett arbete för att se hur man kunde starta samverkan mellan polismyndigheterna och länsstyrelserna i Dalarnas, Värmlands och Örebro län. Resultatet blev att Samhällsråd-SWT bildades. I rådet ingår de tre landshövdingarna och länspolisöverstyrelseerna. Syftet är att skapa en bred samverkan för att värna och stärka medborgarnas trygghet i samhället. I länet bildades därefter Samhällsråd-T. Rådet bildades utifrån den länsamordning som Länsstyrelsen ansvarat för gällande Alkohol, Narkotika, Doping, Tobak (ANDT-arbetet). Till detta har fogats brottsförebyggande arbete där Polisen är föredragande. Genom denna konstruktion undviks parallella strukturer för samverkan och det brottsförebyggande arbetet kan styras och samordnas med ANDT-arbetet på länsnivå. De två samhällsråden är viktiga strukturer för samverkan och viktiga för länets utveckling till en attraktiv region att leva och bo i. Det är nytänkande och skapar förutsättningar för att utveckla

ett brett och effektivt samarbete mellan samhällssektorer inom ett område där det saknats länsamordning tidigare.

En ny Regional utvecklingsstrategi har sjösatts

Länsstyrelsen samverkar med Regionförbundet i flera olika sammanhang. Vi har deltagit aktivt i hela processen med framtagandet av den nya Regionala utvecklingsstrategin, RUS. Bland annat har vi ingått i flera arbetsgrupper, bidragit med underlag och expertis i flera frågor. Länsstyrelsen är nu aktiv i genomförandefasen genom att ingå i styrgruppen, vi har utarbetat en déskiss inom ett utvecklingsområde i strategin, samt bidragit med kompetens inom jämställdhet och integration till samtliga utvecklingsområden. Länsstyrelsen har tagit på sig målområdesansvaret för området *Förvaltningsstaden* inom utvecklingsområde 2 *Innovationer och entreprenörskap* i strategin. Länsstyrelsen har också medverkat i förankring av utvecklingsstrategin inom vår rådsorganisation och till de statliga myndigheter som finns representerade i länet.

Företagens satsningar på miljöteknik behöver uppmuntras

Länsstyrelsens enhet Landsbygd och Näringsliv och Miljöskydds enheten har tillsammans med Enterprise Europe Network och Energikontoret Regionförbundet Örebro gjort en kartläggning av företag som satsar på miljöteknikinvesteringar, miljödriven affärsutveckling och förnybar energi. En enkät har sänts ut till de identifierade företagen om behovet av hjälp kring frågor om internationalisering, export, allmän samhällsinformation/rådgivning samt finansiering för investeringar inom miljöområdet, t.ex. de regionalpolitiska företagsstöden. Få företag har hittills visat intresse för att ansöka om företagsstöd för sådana investeringar. Arbetet kommer att fortsätta även under 2011.

Vid informationsträffar med företag och näringslivets företrädare i övrigt om de regionalpolitiska företagsstöden har Länsstyrelsen upplyst om vilka möjligheter företagen har att få miljörelaterade investeringar finansierade med investeringsstöden.

Kvinnors företagande viktigt för länets utveckling

Sedan 2002 finns Regionalt Resurscentrum Örebro län (RRC) som drivs av en samordnare placerad på Länsstyrelsen. I Örebro län har det under året funnits två, av Tillväxtverket sanktionerade, resurscentra för kvinnor.

I länet finns totalt ca 10 kvinnliga nätverk som samverkar med och stöttas av det regionala resurscentrat genom uppsökande verksamhet, samordning av information och genomförande av olika aktiviteter/insatser. Örebro läns Kvinnolobby är referensgrupp för RRC.

Resurscentraverksamheten i länet har bidragit till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom det regionala tillväxtarbetet genom att göra dessa frågor mer synliga. Exempel på detta är att det skapats nya mötesplatser för företagande kvinnor, möten med bland annat kommunernas näringslivschefer och olika partnerskap.

Samordnaren för RRC deltar aktivt i det regionala tillväxt- och utvecklingsarbetet. Under året har samordnaren deltagit i Örebroregionens utvecklingsforum och i remissarbetet kopplat till

den Regionala utvecklingsstrategin, RUS. RRC är också en av flera samverkansparter i den förstudie (BRO - Business Region Örebro) som Regionförbundet genomför i syfte att förbättra det företagsfrämjande arbetet i regionen och stärka näringslivets konkurrenskraft. En studieresa till Stockholm med inslag av framtidsarbete genomfördes i november 2009. RRC Örebro län ingår i samverkansprojektet UTCED, en flerlänsamverkan i Östra Mellansverige där länsstyrelser och resurscentra samverkar för att främja kvinnors företagande och arbetsliv 2007-2011. Länsstyrelsen i Örebro län är projektägare till UTCED (www.utced.se). Sedan starten har sammantaget i de fem länen ca 200 delprojekt beviljats medel. Projektet UTCED är bildat av ingående läns länsbokstäver, det vill säga U för Västmanland, T för Örebro län etc.

Under 2010 har enbart i Örebro län beslutats om ca 5 miljoner till ett 15-tal aktiviteter/projekt för kvinnor. Utförare har varit såväl privata som offentliga näringslivsaktörer samt resurscentra i samverkan med lokala kvinnliga nätverk. RRC Örebro län har under 2010 själva drivit två delprojekt – ”Kvinnors villkor, kompetens och förutsättningar i Örebro län” och ”Naturliga upplevelser i Örebro län” inom ramen för UTCED.

UTCED har under hela projektiden gett Kontigo/Castor Analys uppdraget att arbeta med följeforskning och utvärdering. Följeforskningen har varit ett stöd för att navigera mot projektens mål och att utvärdera projektet under projektiden. UTCED som nu befinner sig i sin slutfas (mars 2011) har redan fått ett slutbetyg i slutrapporten av Karin Lundqvist Kontigo/Castor Analys.

Följeforskningen ger sammanfattningsvis UTCED följande betyg efter pilotfasen:

- Arbetet på länsnivå får överbetyg
- Plattsformsbyggandet får med tanke på förutsättningarna klart godkänt.
- Som strukturgevande aktör blir betyget med tvekan godkänt, (för mycket kraft har lagts på projekt/resurscentra på bekostnad av strategisk påverkan)

UTCED har passerat startsträckan med många lärdomar i bagaget - om dessa tas tillvara ges mycket goda möjligheter att bli en idéplattform som verkligen gör skillnad i arbetet med att främja sysselsättning och ett hållbart och jämställt företagande i Östra Mellansverige.

Oviss framtiden för resurscentra

Då Tillväxtverkets hastigt i december ändrade kriterierna för resurscentras verksamhet, vilket var efter sista ansökningsdatum, så har förutsättningarna för länsstyrelserna att samordna och stödja resurscentraverksamheten i länet försämrats radikalt. Detta kan få regionalpolitiska konsekvenser eftersom resurscentra bara får finnas på några få ställen i landet.

Länsstyrelsen i Örebro har en stark tradition att stötta kvinnor i länet och beklagar att möjligheten i denna form försvinner, det vill säga att statliga myndigheter inte får beviljas medel för resurscentra.

Antalet lanthandlar har ökat under året

Under året har efterfrågan på stödet till kommersiell service ökat, både vad gäller dagligvarubutiker och drivmedelsanläggningar.

Investeringsstöd till butiker har lämnats på femton orter (totalt har 1,3 miljoner utbetalats i investeringsbidrag). Stöden har utgjort en viktig finansiering för affärerna på landsbygden då

butiksinnehavaren har svårt att klara av finansieringen på egen hand och få lån på den allmänna kreditmarknaden. Investeringsstöden har bidragit till att förbättra inredning, utrustning och lokaler så att butikerna blivit kundvänligare och attraktivare. Lanthandlarna har genom stödet således fått betydligt bättre förutsättningar att driva dagligvarubutikerna, därmed har dagligvaruförsörjningen kunnat tryggas för boende och företag på flera orter i länet. Butiksnedläggningarna på landsbygden har varit få, endast en affär har lagts ned under 2010. Positivt är att på tre orter där lanthandeln varit nedlagd har den öppnats igen. Målet i Örebro läns regionala serviceprogram (RSP) är att alla landsbygdsbutiker ska vara lönsamma och drivas runt utan att vara beroende av servicebidrag. Länsstyrelsens samlade bedömning är att dagligvaruförsörjningen i stort fungerar väl i länet. Det som behöver göras sett till målet i RSP är att i högre grad tillgänglighetsanpassa butikerna.

De extra medel till kommersiell service för att öka tillgängligheten till service i gles- och landsbygder som Länsstyrelsen tilldelats av regeringen har uteslutande använts till att finansiera investeringar i drivmedelsanläggningar. På två orter där drivmedelstationen försvunnit har nyinvesteringar gjorts med hjälp av stödet så att anläggningen har kunnat startas upp igen. Ingen större utglesning av drivmedelsanläggningar har skett i länet, några stationer har lagts ned, men endast några få orter saknar drivmedelsförsörjning helt. Målsättningen i RSP är ännu inte uppnådd.

Hemsändningsbidrag har utgått till fem av länets tolv kommuner.

Länsstyrelsen har samrådsmöten med kommunen och berörda målgrupper på en ort då investeringar behöver göras i en butik eller en drivmedelsanläggning. Samrådsmötenas främsta syfte är att få en bred och djup förankring kring förutsättningarna att driva en butik och/eller drivmedelsstation och låta kommunen, boende och företag på en ort ge sin syn på den kommersiella servicens betydelse för utvecklingen och tillväxten på orten. Mötena lägger härmed en grund för att den kommersiella servicen kan koordineras med det utvecklings- och tillväxtarbete som bedrivs både lokalt och regionalt. Ett flertal sådana möten har hållits under 2010.

Förutom företagsstöden till kommersiell service har Landsbygdsservice i ett projekt gjort en fördjupad förstudie och presenterat ett punktprogram för nio butiker som Länsstyrelsen bedömer har ett särskilt behov av åtgärder för att öka köptroheten och lönsamheten. Projektet finansierades med medel från Landsbygdsprogrammet samt 1:1-anslaget. Därutöver har två projekt planerats och färdigställt så att de kan ta sin början 2011. Ett av projekten som Regionförbundet Örebro ansvarar för handlar om att energieffektivisera landsbygdsbutikerna så att kostnaderna kan sänkas och lönsamheten förbättras samtidigt som energieffektiviseringen främjar länets miljö- och klimatstrategi. Det andra som Länsstyrelsen är projektägare till syftar till att på tolv strategiska landsbygdsorter ta fram lokala utvecklingsplaner som bl.a. ska visa på hur den kommersiella servicen och offentlig service kan integreras och samordnas med övriga utvecklings- och tillväxtinsatser på en ort.

Fokus på information om konkurrensfrågorna

Tyngdpunkten avseende Länsstyrelsens arbete inom konkurrensområdet har under 2010 i huvudsak varit inriktat mot att informera om konkurrensfrågor. Informationsinsatserna under 2010 gällande extern information har varit baserat på efterfrågan, det vill säga Länsstyrelsen

har lämnat information vid de tillfällen Länsstyrelsen har blivit aktivt kontaktad. Länsstyrelsen har också verkat för att konkurrensaspekter beaktas internt hos Länsstyrelsen, detta har främst skett genom juridisk rådgivning i samband med offentliga upphandlingar som genomförts av Länsstyrelsen.

Utöver informationsinsatserna har Länsstyrelsen verkat för att konkurrensaspekterna beaktas genom en särskilt inriktnings-pm för konkurrensfrågor med inriktning på de regionalpolitiska företagsstöd som Länsstyrelsen hanterar. Under 2010 har en översyn genomförts av denna inriktnings-pm.

Länsstyrelsen har också under 2010 lämnat förslag till Konkurrensverket hur konkurrensen inom livsmedelsområdet kan förbättras.

Tabell – Medfinansiering av bidrag avseende regionala företagsstöd i samband med utbetalning från 1:1 anslaget

	Erhållen medfinansiering från Europeiska regionalfonden (tkr)	Länsstyrelsens utbetalda stödandel (tkr)	Totalt utbetalt stöd till företagen (tkr)
2010	2 087	2 940	5 027
Totalt	2 087	2 940	5 027

Tabell 3.1 – Stöd till ekonomiska föreningar

Fördelning av beslut fattade mot bemyndigande avseende stöd till ekonomiska föreningar (t.ex. kooperativ verksamhet) (tkr)	2010	2009	2008
Företagsstöd	0	0	248
Regional projektverksamhet	0	0	0
Totalt	0	0	248

Tabell 3.3 – länsfakta inom EU-stöd

Utbetalade bidrag, summa (tkr)	2010	2009	2008
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	41 094
varav Artikel 33 (inom mål 1-området)	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen inte fattar beslut om, men betalar ut	0	0	11 697
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Jordbruksverket har gjort utbetalningen	315 579	332 510	307 675
- Landsbygdsprogrammet	104 825	87 201	85 501
varav Leader	2 244	2 200	0
varav miljöersättningar	64 000	52 707	49 640
varav kompensationsbidrag (LFA)	15 409	15 716	14 970
varav företagsstöd	17 139	12 998 ¹⁾	16 765 ²⁾
varav projektstöd	4 231	1 795 ³⁾	3 269 ⁴⁾
- gårdsstöd	209 424	242 660 ⁵⁾	218 634 ⁶⁾

Kommentar Tabell 3.3

Ersättning för miljöersättningar har ökat med drygt 21 % jämfört med 2009. De två främsta skälen till detta är höjda ersättningar samt att anslutningen till åtgärderna har ökat. För gårdsstödet har utbetalt belopp minskat med knappt 14 %. Främsta orsaken är att kronan stärkts mot euron. Ökat moduleringsavdrag, samt införande av gräns på 4 hektar för att få gårdsstöd påverkar också.

OBS! Tabellen är uppdelad i andra poster jämfört med årsredovisningen 2009.

¹⁾ Denna siffra inkluderar 2009 års belopp för startstöd (2 125 tkr) och företagsstöd (10 873 tkr)

²⁾ Denna siffra inkluderar 2008 års belopp för startstöd (1 625 tkr) och företagsstöd (15 140 tkr)

³⁾ Denna siffra inkluderar 2009 års belopp för projektstöd (1 477 tkr) och projektstöd för länsstyrelsens kompetensutvecklingsverksamhet, egenkul (318 tkr)

⁴⁾ Denna siffra inkluderar 2008 års belopp för projektstöd (963 tkr) och projektstöd för länsstyrelsens kompetensutvecklingsverksamhet, egenkul (2 306 tkr)

⁵⁾ Direktstöden för energigrödor, proteingrödor och kvalitetscertifiering är exkluderade (2 650 tkr)

⁶⁾ Direktstöden för energigrödor, proteingrödor och kvalitetscertifiering är exkluderade (3 540 tkr)

Sakområde Infrastrukturplanering

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	1,51	1,62
Årsarbetskrafter kvinnor	0,18	0,10
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	2 125	1 845
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	1,45	0,99
Bidragsutbetalningar (tkr)	31 403	7 055

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Utveckling inom IT-infrastrukturuområdet

Länsstyrelsen har sedan år 1999 ett nära samarbete med länets kommuner angående bredbandsutbyggnad och har under 2010 haft åtta möten med länets kommuner där utbyggnad av bredbandsnät diskuterats och samtal har vid flera olika tillfällen förts med de nätägare som är aktiva i länet. Länsstyrelsen har även medverkat vid möten där kommunerna bjudit in byalag och lokala utvecklingsgrupper liksom vid möten med enskilda lokal grupper för att diskutera och informera om möjligheterna till bredbandsutbyggnad. Underlag för samtalen har varit den kartläggning av IT-infrastrukturen i länet som under 2009 genomfördes av Länsstyrelsen. Målsättningen med dessa aktiviteter har varit att få ett bra underlag för ytterligare utbyggnad av bredbandsnät i länet och under maj-november 2010 genomfördes en anbudsförfrågan som avsåg utbyggnad av bredbandsnät till ca 70 småorter och områden i länet som prioriterats av kommunerna. Utbyggnaden kommer att genomföras i flera delprojekt under åren 2010-2012 och den offentliga medfinansieringen sker via medel från kommunerna, Regionala strukturfonden, Regionala tillväxtmedel, Post- och telestyrelsen (PTS), kanalisationsstöd och bredbandstöd via Landsbygdsprogrammet. Projektägare är Länsstyrelsen.

IT-infrastruktur med hög överföringskapacitet

Länsstyrelsen har under året haft ett nära samarbete med PTS och Jordbruksverket i frågor som berör finansiering av projekt som genomförs inom ramen för kanalisationsstödet och bredbandstödet via Landsbygdsprogrammet. Arbetet har bestått i att ta fram riktlinjer och administrativa rutiner för stödets användning.

Främjande av anläggning av kanalisation

Länsstyrelsen har inom ramen för det samarbete som nämnts ovan, arbetat aktivt för att kanalisation för IT-infrastruktur ska kunna anläggas. Samtal har vid olika tillfällen förts med elnätsbolag och entreprenörer för att informera om och få information om planerade arbeten. Information har också riktats direkt till berörda grupper, som byalag, samfälligheter, bygderåd och lantbrukare. Länsstyrelsen har tillsammans med kommunerna tagit fram modeller för att underlätta för genomförandet av kanalisationsprojekt. Detta har resulterat i att Länsstyrelsen under 2010 mottagit och beviljat stöd till fler än 40 ansökningar om projektstöd till

kanalisation för IT-infrastruktur. Allt offentligt stöd är nu förbrukat och idag finns ytterligare 10 ansökningar som inte kan beviljas stöd på grund av brist på stödmedel.

Sakområde Energi och Klimat

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,07	0,03
Årsarbetskrafter kvinnor	0,54	0,34
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 222	593
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	0,84	0,32
Bidragsutbetalningar (tkr)	15	0

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Energiomställning

Länsstyrelsens arbete med energi och klimatfrågor har varit framgångsrikt. I nära samverkan med andra aktörer har vi engagerat oss för att stärka och utveckla klimatarbetet i länet. Detta har bland annat inneburit att sex konferenser med erfarenhetsutbyte och kunskapsspridning har kunnat genomföras. Vi har även i samverkan med andra aktörer sökt och beviljats medel för fortsatt arbete med åtgärdsdrivande kunskapsunderlag.

Miljömålsuppföljning

Vi har under året gjort en förstärkt miljömålsuppföljning och analyserat hur klimatarbetet i länet går. Analysen visar att utsläppen från Örebro län minskar snabbare än riksgenomsnittet. Länet uppnår den första periodens regionala delmål för att minska de klimatpåverkande utsläppen, öka andelen förnybar energi och fasa ut oljan i industrier och fjärrvärmeverk. De delmål vi inte når år 2010 handlar om att minska utsläppen från transporterna, effektivisera energianvändningen och öka solvärmeproduktionen. Vi når heller inte målen för strategiska planeringsunderlag i kommunerna.

Klimatstrategier, stöd för energieffektivisering och vindkraftsplaner i kommunerna

Länsstyrelsen har arrangerat möten i kommunerna med såväl tjänstemän som politiker för att diskutera lokalt strategiskt miljöarbete. Länsstyrelsen har även medverkat i kommunernas arbete med nya måldokument. Under året har Lekeberg och Örebro kommun antagit både nya miljöprogram och klimatstrategier. Även Kumla kommun har arbetat med en ny klimatstrategi.

Länsstyrelsen har informerat kommuner och landsting om det nya stödet för energieffektivisering. Samtliga kommuner utom en har liksom landstinget sökt och beviljats bidraget. Länsstyrelsen har under året hållit två vägledningsmöten med kommunerna kring arbetet med strategier för energieffektivisering.

Fyra av länets tolv kommuner har under året med stöd från Boverket arbetat med vindkraftsplanering: Askersund, Laxå, Hallsberg och Örebro kommun. Under året har även

Lekebergs kommun sökt planeringsbidrag och påbörjat arbete med bättre underlag för vindkraftsetablering.

Örebroregionens klimatuppdrag

Projektet Örebroregionens klimatuppdrag har drivits vidare under året och totalt samlat 68 företag och organisationer som vill samverka kring ett aktivt arbete med minskad klimatpåverkan och energieffektivisering. Intresset från företagen att delta i projektet har dock varit lägre än förväntat. Vi har inom projektet därför tillsatt en utredare som ska analysera och lämna förslag till hur projektet kan förbättras och drivas vidare. Mer information om projektet finns på www.oregklimat.se.

Genomförda seminarier

Länsstyrelsen i Örebro län har i samarbete med andra regionala aktörer arrangerat seminarier för att stärka energi och klimatarbetet i länet. Det har handlat om vägledning till kommuner och näringsliv:

- I samarbete med Energikontoret, Regionförbundet Örebro har vi arrangerat transport dagar i Örebro - *Hur gör vi våra fordonsflottor mer klimateffektiva?*
- Klimatuppdragets konferens för näringsliv och organisationer. *Klimatklok en lönsam affär* (konferensen finansierades med deltagaravgifter och projektmedel)
- Tillsammans med grannlänen har vi arrangerat ett seminarium för kommunerna på temat *Samarbete stärker klimatarbetet* (ett regionalt komplement till *Energieffektivisering och klimatsmart stadsplanering* som arrangerades av Energimyndigheten och Delegationen för hållbara städer).
- I samarbete med Hushållningssällskapet och LRF har vi arrangerat ett seminarium kring miljöfrågor och offentlig upphandling av livsmedel. *Vem äger makten över maten?*
- Vi har arrangerat en *Utbildningsdag om energi och klimat* för länets miljöinspektörer
- I samarbete med Bioenergiklubben (ett nätverk för ökad användning och produktion av bioenergi) har vi arrangerat *Bioenergi och hållbarhetsseminariet 2010*

Projekt i samverkan med andra aktörer

- Länsstyrelsen har tillsammans med länsstyrelsen i Östergötland, Linköpings universitet och de regionala energikontoren beviljats medel för kartläggning av spillvärmepotential samt hinder och möjligheter för ökat tillvaratagande. Vi var även medsökande i ett projekt kring energieffektivisering i servicestrategiska livsmedelsbutiker på landsbygden. Det projektet kommer att drivas av Energikontoret, Regionförbundet Örebro. Projektet medfinansieras av Energimyndigheten.
- Länsstyrelsen har i samarbete med flera av kommunerna sökt medel från Boverket för fortsatt arbete med planeringsunderlag med koppling till vindkraftsetablering.
- Inom landsbygdsprogrammet har vi beviljat stöd till ett projekt om biogasproduktion i södra länsdelen. Projektet drivs av LRF i samarbete med regionförbundet och fem kommuner.
- Länsstyrelsen har beslutat att utlysa en miljon kronor av sakanslaget för energiomställning för delfinansiering av projekt inom klimatområdet.

Prioriteringar och insatser inom energi och klimatområdet

Vägledning till kommuner och näringsliv

- Länsstyrelsen har väglett kommunerna i arbete med lokala miljömål, informerat om stöden för arbete med energieffektivisering och vindkraftsplanering samt deltagit i dessa processer.
- Vi har uppdaterat miljömålportalen med nya uppföljningstexter och indikatorer och även sammanställt data om klimatpåverkande utsläpp på kommunal nivå och skickat ut underlaget till kommunerna.
- Information och kunskapsspridning är viktiga verktyg för att främja energieffektivisering och energiomställning. Länsstyrelsen har därför i samarbete med andra aktörer arrangerat sex seminarier.

Fysisk planering och regionala underlag

- Under året har vi (med planeringsbidrag från Boverket) påbörjat översyn av länets vindkraftspolicy och tagit fram nya planeringsunderlag med koppling till vindkraftsetablering.
- Länsstyrelsen har i samverkan med andra län studerat översiktlig regionplanering och hållit ett seminarium på temat. Vi har medverkat i Regionförbundets arbete med både den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och en regional översiktlig planering (RÖP).
- Länsstyrelsen har vid ett möte för länets stadsarkitekter presenterat de nya kraven i Plan- och bygglagen (PBL) på miljö och klimathänsyn i samhällsplaneringen. Vi har enats om att ta fram ett underlag med koppling till hållbara transporter.

Samarbete med andra länsstyrelser och centrala myndigheter

- Länsstyrelsen i Örebro län har varit aktiv i det länsgemensamma arbetet. Vi har medverkat i Energisamordnarnätverkets samordningsgrupp, varit sammankallande i gruppen för energieffektivisering och deltagit i gruppen för information. Vi har även bistått Energimyndigheten i arbetet med ett vägledningsmaterial kopplat till stödet för energieffektivisering i kommuner och landsting.
- Vi medverkar tillsammans med Länsstyrelserna i Västmanlands och Gävleborgs län i PBL-projektet; ”Regionala bilder och översiktlig planering - strategiska underlag för ett hållbart samhällsbyggande” i samarbete med Boverket.
- I samarbete med länsstyrelserna i grannlänen (Dalarna, Värmland, Västmanland och Östergötland) har vi arrangerat ett seminarium i Örebro om Samarbete i klimatarbetet med både regionala och lokala exempel.
- Länsstyrelserna i Mellansverige har träffats två gånger under året för samverkan och avstämning av miljömålsarbetet.
- Vi har haft besök från Länsstyrelsen Västmanland för erfarenhetsutbyte kring Klimatuppropet och klimatstrategiskt arbete.

Projekt

- Länsstyrelsen är en av de drivande krafterna bakom Örebroregionens klimatupprop - ett samverkansprojekt för att främja energieffektivisering och minska klimatpåverkan från företag och organisationer i länet. Vi har under året deltagit i styrgruppen och även varit aktiva i förberedelserna inför den konferens som hölls inom projektet.
- Under året har vi i samarbete med andra aktörer påbörjat en kartläggning av miljöteknikföretag i länet och vilket samhällsstöd de har behov av.
- I Örebro och Västmanlands län pågår ett projekt för att fördubbla resandet med kollektivtrafiken. Projektet drivs av länstrafiken i samarbete med regionförbund, länsstyrelser, kommuner och landsting. Länsstyrelsen har under året arbetat med indikatorer för att följa upp kollektivtrafiken samt deltagit på projektets konferens. Mer information om projektet finns på www.merkoll.se

Sektorsövergripande arbete för energiomställning

Framgångsfaktorer

- Länsstyrelsens roll som statlig företrädare och samverkan med nationella myndigheter
- Resurser för uppdraget har medfört större kraft i arbetet med energiomställning
- Bred kompetens i organisationen och möjlighet att kombinera olika uppdrag och styrmedel
- Etablerade samarbeten och kontaktnät både inom och utanför länet
- Att Klimatstrategin är antagen av både Länsstyrelsen och Regionförbundet
- Ekonomiska styrmedel i form av t.ex. statens stöd till klimatinvesteringsprogram (KLIMP) har stimulerat investeringar och nya samarbeten mellan olika aktörer

Hinder och svårigheter

- Ökande utsläpp från trafiken motverkar effekten av insatserna inom andra sektorer. Järnvägsnätets kapacitetsproblem behöver åtgärdas för att underlätta hållbara gods- och persontransporter. Investeringar i infrastruktur får större effekt om de kombineras med andra åtgärder för effektivare tekniker och resmönster.
- Lagstiftning och andra styrmedel släpar efter den tekniska utvecklingen. Det är angeläget med översyn och fler ekonomiska styrmedel.
- Bristande resurser i kommunerna för fysisk planering och miljöstrategiskt arbete
- Samverkan och erfarenhetsutbyte mellan olika myndigheter och departement kan utvecklas för att stärka arbetet med hållbar utveckling.

Det regionala klimatanpassningsarbetet

Det som Länsstyrelsen har identifierat är av särskild betydelse för länet, med hänsyn till klimatförändringen, är den ökade risken för översvämningar och ras, som är en följd av ökad nederbörd och högre vattenflöden. Länsstyrelsen har därför under året fokuserat på insatser inom det arbetsfältet.

Det har bl.a. skett genom en översyn av invallningarna i länet. Om invallningarna inte fungerar kommer närkeslätten till betydande del att dränkas vid höga flöden. Vi har tagit fram digitala kartunderlag över snart alla invallningar i området. Vi har även gjort en kartläggning

av betydande regleringsmagasin och deras förmåga att sluka vatten och sammanställt aktuella vattendomar. En väl samordnad vattenreglering kan i en viss grad förhindra negativa följder av höga vattenflöden.

Vi har även fokuserat på insatser för att skadorna ska minimeras när översvämningar väl inträffar. Det har bl.a. skett genom att ta fram förbättrade planeringsunderlag gällande översvämningsområden, vilket är till hjälp vid planering av bebyggelse och infrastruktur etc. Vi har anlitat SMHI för att ta fram en regional klimatanalys med avseende på hur framtida flöden och vattenstånd kommer att utvecklas i länet.

Vi ser även över hur dricksvattenförsörjningen i länet påverkas och vad som kan göras. Redan nu ser vi att klimatförändringen leder till brunare vatten och sämre vattenkvalitet. Vi samordnar ett projekt mellan sju av länets kommuner. Syftet är att undersöka möjligheten att transportera, det med hänsyn till klimatet, opåverkade vattnet i Vättern till kommunerna i Örebro län. Kommunerna har idag dricksvattentäkter där vattenkvaliteten gradvis riskerar att försämrans.

Medelsanvändning

Medelsanvändningen fördelas på personalkostnader (ca 80%), konsulttjänster (ca 15%) och övrigt (ca 5%).

Länsstyrelsens förberedelser och arbete inom Styrel-projektet

Länsstyrelsen har initierat och påbörjat inriktningen av arbetet med styrning av el vid en krisituation i Örebro län (Styrel i Örebro län). Den 4 maj arrangerades en första informationsträff där kommuner, elnätföretag samt näringsliv och andra intressenter var inbjudna.

Information har skickats ut till länets kommunchefer, kommunalråd och kommundirektörer och respektive kommun har pekat ut en ansvarig kontakt för det fortsatta arbetet. Den 12 oktober genomfördes en utbildning i Styrel i samarbete med Energimyndigheten. Utbildningen riktade sig i första hand till länets kommuner och elnätföretag.

En projektplan för Styrel har tagits fram och som nästa steg har ett uppstartsmöte planerats in den 26 januari 2011 inför den fortsatta planeringsprocessen.

Sakområde Hållbar samhällsplanering och boende

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	2,00	2,77
Årsarbetskrafter kvinnor	2,97	3,23
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	5 300	5 170
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,63	2,77
Bidragsutbetalningar (tkr)	135	0

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Länsstyrelsen har under året sett resultat från tidigare års arbete för att stimulera kommunerna i länet att förnya eller revidera sina översiktsplaner. Aktiviteterna inom den översiktliga planeringen har ökat som ett resultat av den nya strandskyddslagstiftningen men även från Länsstyrelsens förebyggande arbete med att motivera kommunerna att anta en aktuell översiktsplan. Det mellankommunala arbetet har ökat. En grund till detta kan vara insikter om det regionala perspektivet men även en kommunal resursfråga och viljan att samverka över gränserna. Länsstyrelsen har under året haft en tvärsektorieell vindkrafts- och klimatgrupp där man har slutfört arbetet med landskapsanalys och fladdermusförekomster för att bl.a. underlätta kommunernas arbete med vindkraftslokaliseringar. Länsstyrelsen har varit projektledare för ett pilotprojekt inom Plan- och bygglagens (PBL) kompetenssatsning tillsammans med Västmanlands och Gävleborgs län. Referensgrupper med deltagare från kommuner och regionala organ har aktivt deltagit i projektet. Projektet "Regionala bilder och översiktlig planering - strategiska underlag för ett hållbart samhällsbyggande" har bl.a. resulterat i etablerande av nya regionala nätverk och en kunskapshöjande insikt om de samverkande faktorer som leder till en framgångsrik regional utveckling.

Länsstyrelsen har under året valt att prioritera följande områden:

- Strandskydd; det utvidgade strandskyddet, landsbygdsutveckling i strandnära läge (LIS-områden) samt handläggarrutiner för kommuner och Länsstyrelsen
- Samråd kring kommunernas översiktsplanering

Generellt strävar Länsstyrelsen efter att samråda med kommuner och andra aktörer i tidiga skeden i plan- och byggprocesserna då påverkansgraden av projekten är stora och de nedlagda resurserna är små. Information och dialoger i tidiga skeden ökar chansen att slutresultatet följer lagar, regler och rekommendationer och att långsiktigt uthålliga aspekter kan innefattas. Vi har i samråd med kommunernas fysiska planerare påpekat betydelsen av det regionala perspektivet vilket har mötts med intresse och inspirerande åsiktsutbyten.

Den fysiska planeringen är en viktig del av det regionala tillväxtarbetet. Länsstyrelsen har aktivt deltagit i arbetet med att sammanställa en Regional Översiktlig Planering (RÖP) som en länk mellan den Regionala utvecklingsstrategin (RUS) och kommunernas översiktsplaner. Detta arbete har återkopplats till pilotprojektet inom PBL, som bl.a. studerat nationella

exempel på hur den regionala planeringen kan kopplas till kommunernas översiktliga planering och vice versa.

Länsstyrelsen har under året sett över handläggningsrutinerna efter tidigare års kundenkät och viljan att förenkla planprocessen med en rättssäker och snabb handläggning.

Tabell 4.1 Tillsyn enligt plan- och bygglagen (PBL)

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Tillsyn över planväsendet enligt PBL (404)	12	9	0
Tillsyn över byggnadsväsendet enligt PBL (404)	12	4	0
Summa	12	13	0

Kommentar Tabell 4.1

Länsstyrelsens långsiktiga strategi i tillsynsarbetet är att inrikta verksamheter som är förebyggande genom att samordna, informera och ge kommuner råd i tidiga skeden. Tillsynen har inte kunnat genomföras på grund av omprioriteringar inom myndigheten. Prioritering av tillsynsobjekt har därmed utförts.

Tabell 4.2 - Bidrag för vilka länsstyrelsen har fattat beslut, men där annan myndighet har gjort utbetalningen (tkr)

	2010	2009	2008
Boverket: Engångsbidrag	14 519	65 110	81 737
Boverket: Periodiska bidrag totalt	11 469	17 721	21 216
Totalt	25 988	82 831	102 953
varav Boverket: Nyutbet. periodiska bidrag respektive år	180	1 540	3 186

Tabell 4.3 - Genomsnittlig genomloppstid för första beslutet

	2010	2009	2008
Kompletta			
Nybeviljade bidrag för ny- och ombyggnader enl. 1993 års regelsystem (dgr)	0	0	110
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	0 %	100 %
Nybeviljade investeringsbidrag till hyresbostäder (dgr)	979	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	100 %	0 %	0 %
Nybeviljade investeringsstimulans till hyres-/studentbostäder (dgr)	0	0	0
Andel ärenden med genomloppstid > 60 kalenderdagar (%)	0 %	0 %	0 %

Kommentar Tabell 4.3

Nybeviljade investeringsbidrag har legat vilande på grund av medelsbrist, därav lång handläggningstid.

Tabell 4.4 - Beslut om stöd (antal första beslut)

	2010	2009	2008
Reguljära stöd			
Räntebidrag nybyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	6
Räntebidrag ombyggnad, 1993 års regelsystem	0	0	2
Radonbidrag egnahem	91	116	155
Tillfälliga stöd			
Konvertering från direktverkande elvärme	66	25	33
Konvertering från oljevärme	0	0	0
Bidrag till solvärme	46	64	48
Investeringsstimulans till studentbostäder	0	0	0
Solvärme till kommersiella lokaler	0	0	0
Investeringsbidrag till hyresbostäder	4	0	1
Investeringsstimulans till hyresbostäder	0	0	1
Stöd för energieffektivisering m.m. (OFFROT)	0	14	110
Investeringsstöd äldreboende	2	2	2
Stöd för installation av energieffektiva fönster och biobränsleeldade uppvärmningssystem i småhus	0	152	236
Övriga beslut			
Beslut om omprövning	23	16	27
Beslut om avslag/avskrivning	17	62	115
Beslut om återkallande	14	65	43
Beslut om utbetalning	198	867	617
Beslut om omprövning efter utbetalning	6	10	17

Tabell 4.5 - Prövning enligt plan- och bygglagen (PBL)

Del av sakområde	Ingående balans 10-01-01	Antal inkomna/initierade ärenden under 2010	Antal beslutade ärenden under 2010	varav upphävida beslut enligt PBL 12:3	Utgående balans 10-12-31 (F=B+C-D)	Antal överklagade ärenden under 2010	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade	Genomsnittlig genomströmningstid (dagar)	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Prövning av kommunens beslut enligt PBL 12:1 (402)	8	88	90	0	8				5	0
Överklagande av beslut om detaljplan och områdesbestämmelser enl. PBL (403)	5	11	10		6	6	8	1	108	0
Överklagande av beslut om bygglov och förhandsbesked enl. PBL (403)	13	58	32		39	12	20	2	135	0

Sakområde Naturvård, miljö- och hälsoskydd

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	26,49	33,10
Årsarbetskrafter kvinnor	18,70	22,79
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	53 559	57 752
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	36,65	30,97
Bidragsutbetalningar (tkr)	10 441	16 071

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Rovdjur och viltförvaltningsdelegation (VFD)

Under året har Länsstyrelsen deltagit i ett omfattande samarbete kring att utse en viltförvaltningsdelegation, hålla sammanträden och utbildningar samt samordning kring det mellansvenska förvaltningsområdet. Delegationen har fattat övergripande beslut och har deltagit i samråd kring flera remisser rörande varg. VFD i Örebro har som första VFD i landet genomgått första delen av kommunikationsutbildning anordnad av Naturvårdsverket och genomförd av SLU. Utbildningen mottogs positivt av delegationen och vi har förhoppningar om att den kommer att främja det fortsatta arbetet.

Länsstyrelsen i Örebro län arbetar aktivt med viltförvaltningen i länet i mån av resurser. Inom arbetet ser vi en stor vinst med samarbete och utbyte av erfarenheter med andra län eller myndigheter och deltar aktivt i, eller tar initiativ till, samarbetsprojekt. Inom ramen för viltförvaltningen har handläggare på Länsstyrelsen under 2010 deltagit i samarbetsprojekt för gemensamma riktlinjer för bidrag till rovdjursstängsel, bidrag och ersättning till fågelskadade grödor och kravseminarium för utvecklande av Naturvårdsverkets nya databas Nya Rovdjursforum. Vi har även deltagit aktivt i samarbetet mellan länen inom mellersta rovdjursförvaltningsområdet och inom detta deltagit i olika arbetsgrupper. Samarbeten som detta bedömer vi effektiviserar arbetet i längden och ökar rättssäkerheten i systemet.

Deltagande i samarbeten leder också till förfrågningar om deltagande från olika håll. Länsstyrelsen har som första län erbjudits en kommunikationsutbildning för viltförvaltningsdelegationen som bekostats av Naturvårdsverket. Vi har även deltagit och föreläst om viltförvaltningsdelegationen och om Länsstyrelsens roll i viltförvaltningen vid viltforskningsdagar och på viltbiologikurs på Grimsö forskningsstation. Under en del av året har en av handläggarna varit utlånad på deltid till Naturvårdsverkets viltförvaltningsenhet för arbete med fridlysningar inom artskyddet. Efter förfrågan har samma handläggare också deltagit i EU-kommissionens årliga möte i Bryssel inom ORNIS-kommittén, som en av tre ställföreträdare för ordinarie handläggare på Naturvårdsverket.

Formellt skydd enligt den nationella strategin för skog

Under året har Länsstyrelsen arbetat intensivt med att inventera och ta fram avgränsningar för områden som kan komma att ingå i bytesaffärer enligt det s.k. Sveaskogspaketet. Totalt rör det sig om ca 7 000 ha i arbetskedet. Som första län har Örebro nått det i den nationella strategin fastlagda arealmålet för skyddad skog och uppfyllandet var den 13 november 127,3%. Vid denna tidpunkt hade inget annat län nått upp till arealmålet. Även under 2010 slöts många markåtkomstsvtal. Totalt slöts 45 avtal (köpeavtal, intrångsersättning och naturvårdsavtal), vilket innebar att Örebro län hamnade som fjärde län vad gäller antal markåtkomstsvtal under 2010.

Miljömålsarbetet

Det regionala miljömålsarbetets åtgärdsprogram ses över årligen i samråd med kommunerna. Programmet utgör en viktig grund för prioriteringen av Länsstyrelsens insatser inom så väl säkerställande som tillsyn och tillsynsvägledning. Under året har vi gjort en lite mer omfattande miljömålsuppföljning för att kunna göra en bedömning av om de regionala delmålen uppnåtts eller inte och vad som var viktiga orsaker till måluppfyllelsen. Vi har även som ett underlag inför kommande revidering analyserat vilka åtgärdsområden som är viktiga regionalt och lokalt.

Tillsynsvägledning

Tillsyn enligt miljöbalken är ett av de viktigaste verktygen i arbetet för att nå miljömålen. En stor del av tillsynsresurserna inom miljöbalksområdet finns hos kommunernas miljöförvaltningar. Kommunerna har ansvaret för tillsynen över ett stort antal små verksamheter, som sammantaget har stor betydelse för miljön. Genom en effektiv samordning och vägledning av kommunernas arbete kan stor miljönytta uppnås. Länsstyrelsen lägger därför stor vikt vid tillsynsvägledningen, som genom tillsynsprojekt, informationsutbyte och annan samordning bidrar till effektivitet, samsyn och rättssäkerhet. Samordnade tillsynsprojekt bidrar till att de miljöfrågor som tas upp får bra genomslag och sprider ringar på vattnet. Vår tillsynsvägledning bedrivs i nära samverkan med kommunerna. Kommunerna är mycket positiva till vårt arbete och deltagandet i de gemensamma satsningarna har varit stort.

Vatten

Inom arbetet med vattenförvaltningen enligt EU:s Ramdirektiv har under 2010 flera större åtgärdsprojekt tagit fart. De genomförs i samarbete mellan Länsstyrelsen, berörda kommuner och verksamhetsutövare. Särskilt framgångsrikt har ett åtgärdsprojekt för att minska övergödningens problemen i Askersunds kommun varit. Kommunen, lantbrukare m.fl. har med stöd från Länsstyrelsen enats om en gemensam åtgärdsplan mot övergödning. Åtgärder har redan startat under året. Framgångsfaktorer har varit att skapa en gemensam plattform med mål och enhetliga kunskapsunderlag samt att säkerställa en hög grad av delaktighet från berörda parter.

Ett framgångsrikt arbete med planering och genomförande av restaureringar av vattendrag enligt miljömålet Levande sjöar och vattendrag har bedrivits under 2010. Ett väl fungerande samarbete med en rad olika intressenter har bidragit till framgången i arbetet. Kommuner, företag, vattenkraftsintressenter, fiskevårdsföreningar, naturvårdsföreningar och andra lokala intressenter har varit och är engagerade i projekten. Genom samverkan har en god utväxling

uppnått på de statliga åtgärdsmedel som Länsstyrelsen tillskjutit genom olika bidrag för restaurering.

Biologiska mångfaldsåret 2010

Länsstyrelsen i Örebro har medverkat i den länsstyrelsegemensamma satsningen på det internationella året för biologisk mångfald 2010 som initierats av nätverket inom Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Under året har flera aktiviteter genomförts, som t.ex. vykortskampanjen där landets miljöminister Andreas Carlgren engagerade sig personligen och undertecknade vykortet med hotade arter till landets samtliga kommuner. Den länsstyrelsegemensamma satsningen medverkade på Svenska kyrkans miljömöte, Almedalsveckan på Gotland och O-ringen i Örebro. På O-ringen informerade Länsstyrelsen i Örebro om arbetet inom ÅGP, och om länets skyddade natur, anordnade guidningar samt informerade om rovdjur. Intresset var stort från orienterarna. Avdelningschefen för Miljö har ingått i styrgruppen för den länsstyrelsegemensamma satsningen. Länsstyrelsen har även uppmärksammat året för biologisk mångfald via hemsidan och tagit fram nio faktablad under temat "Månadens art" samt en folder med rubriken "Sevärt i Örebro län – en mångfald av naturmiljöer i din närhet". Varje faktablad har spridits via e-post till ca. 200 personer/representanter för föreningar och organisationer samt publicerats i nedladdningsbar form på Länsstyrelsens hemsida. Sevärdhetsfoldern trycktes i 80 000 exemplar och finansierades till 50% med medel från projektstöd inom EU:s Landsbygdsprogram. Foldern spreds lagom till sommarssemestern som bilaga till dagstidningen Nerikes Allehanda (ca. 65 000 exemplar) samt till flertalet av länets turistbyråer. Som en del i satsningen på "Månadens art" och ÅGP sålde konditoriet Wasa bakelser i form av april månads art – bombmurkla. Länsstyrelsen i Örebro har det nationella koordineringsansvaret för bombmurkla inom ÅGP. Länsstyrelsens satsning på året för biologisk mångfald resulterade även i en flersidesartikel i Nerikes Allehanda och ett inslag i TV4:s lokala nyheter för Örebro.

Förvaltning av skyddade områden

Länsstyrelsen har under 2010 arbetat intensivt med att öka lokal delaktighet när det gäller fortstätt skydd av värdefulla naturområden, skötseln av skyddade områden och arbete med åtgärdsprogram för hotade arter. En stor del av personalen har utbildat sig inom området "Dialog för Naturvårdare". Flera personer har även gått fördjupningskurser inom området. Vid invigningar av nya naturreservat har allmänheten var inbjuden och lokala aktörer har spelat en stor roll vid själva invigningsceremonin, t.ex. genom att formellt få inviga det skyddade området. Länsstyrelsen har jobbat starkt för att en stor del av skötselbudgeten ska tilldelas lokala entreprenörer genom att ge skötseluppdrag åt dessa. Se vidare under kapitlet "Insatser när det gäller skydd och skötsel av naturvärden och hotade arter" för några exempel på där naturvårdsarbetet har gett stora resultat både vad gäller naturvärden och ökad lokal delaktighet.

Miljöövervakning

Parallellt med den löpande regionala miljöövervakningen har vi drivit projekt för att utveckla målkriterier för småbiotoper i jordbrukslandskapet samt för att utveckla metoder för övervakning av exploatering i myrar. Vi har även påbörjat ett projekt för landskapsanalyser i skogsmiljöer. Vi har fortsatt att vara drivande i det länsövergripande utvecklingsarbetet med samverkan om artdata, under 2010 med tyngdpunkt på att sprida information om hur

Artportalen kan användas av aktörer utanför länsstyrelserna för att värna skyddsvärda arter och deras livsmiljöer.

Vi har bedrivit en kostnadseffektiv övervakning av landmiljöer i Örebro län som bygger på förtätning och fördjupning av nationell övervakning, samarbete över länsgränserna och samarbeten med forskare. Genom årets utvecklingsprojekt har miljöövervakningen bidragit till att förbättra förutsättningarna för:

- uppföljning av miljömål om biologisk mångfald i jordbrukslandskapet och i myrar
- landskapsanalyser av skogsmiljöer till nytta för strategier om områdesskydd, skogsskötsel mm
- att värna skyddsvärda arter och deras livsmiljöer genom att öka användningen av artdata i myndighets- och verksamhetsutövning.

Länsstyrelsens miljöövervakningsprogram för vatten kan, efter en omfattande revidering, i väsentligt högre grad än tidigare användas för att utvärdera effekten av åtgärdsprogrammen för vatten och i vilken grad miljö kvalitetsnormerna för vatten uppfylls. Vi har även genom vägledning till berörda verksamhetsutövare säkerställt att befintliga kontrollprogram för den samordnade recipientkontrollen utvecklats, så att de i högre grad svarar på vilken effekt verksamheterna har på miljön och att mätningar görs enligt fastställda metoder.

Verka för att miljömålen nås

Insatser och resultat när det gäller att samordna miljömålsarbetet med det regionala utvecklingsarbetet, regionala landskapsstrategier och med arbetet för energiomställning

Det regionala miljömålsarbetet drivs i nära samarbete med kommunerna, Landstinget och Skogsstyrelsen. Dessa avtalsparter följer arbetet och prioriterar årligen gemensamma insatser utifrån handlingsprogrammet. Programmet utgör en viktig grund för prioriteringen av Länsstyrelsens insatser inom så väl säkerställande som tillsyn och tillsynsvägledning. Under året har vi gjort en lite mer omfattande miljömålsuppföljning för att kunna göra en bedömning av om de regionala delmålen uppnåtts eller inte och vad som var viktiga orsaker till måluppfyllelsen. Vi har även som ett underlag inför kommande revidering analyserat vilka åtgärdsområden som är särskilt viktiga regionalt och lokalt.

Samordning med regionala utvecklingsarbetet, landskapsstrategier och arbetet med energiomställning

Regional utvecklingsstrategi och Regional översiktsplanering

Under året har regionförbundet antagit en ny Regional utvecklingsstrategi. Flera av Länsstyrelsens medarbetare har deltagit i processen och har bland annat medverkat i en arbetsgrupp för hållbar utveckling. Under året har även en remissversion av en regional översiktlig planering (RÖP) utifrån utvecklingsstrategin tagits fram. Denna första utgåva av RÖP hanterar främst frågor kring infrastruktur, arbetsmarknad och boende. I rapporten lämnas rekommendationer för exploateringar av ny bostadsbebyggelse inom ramen för en långsiktig hållbar samhällsutveckling. Länsstyrelsen har deltagit i arbetet och vi kommer att yttra oss över förslaget.

Friluftsliv och naturturism

Länsstyrelsen har deltagit inom friluftsliv och naturturism och varit deltagande i styrgruppen för det friluftsråd som Regionförbundet i Örebro är huvudman för. Regionförbundet Örebro, Länsstyrelsen, Sveaskog och Örebro kommun ingår i styrgruppen. I rådet ingår representanter för turismbolag, naturturismföretag, Örebro Universitet och kommuner. Verksamheten under året har varit ett regionalt råd med inriktning på friluftsliv och naturturism. Medverkan har skett vid nyinvigning i Garphyttans nationalpark av den upprustade Bergslagsleden.

Idéer och förslag har lämnats till Regionförbundets arbete med regional utvecklings strategi, (RUS) inom utvecklingsområde 3 Utvecklingsområde, Lustfyllda möten och upplevelser, delområde: Rika naturupplevelser samt deltagande på möten vid arbetet med framtagandet.

Åtgärdsprogram för hotade arter

Arbetet inom Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP), medverkar i Örebro län till uppfyllelsen av miljömål inom Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap och inte minst Ett rikt växt och djurliv. En satsning på åtgärder som röjning och bekämpning av tuvor i länets högst prioriterade rikkärr har inletts. Den inventering av kalkbarrskogar som inleddes 2009 fortlöper och 35 objekt har hittills registrerats som nyckelbiotoper hos Skogsstyrelsen. Tolv objekt har klassats som naturvärden. Totalt ingår ca 190 ha i någon av dessa kategorier. Projektet har genomförts som ett samarbete med Skogsstyrelsen vilket varit till fördel för båda parter. Att objekten omgående registrerats som nyckelbiotoper gör att de uppmärksammas vid t.ex. avverkningsanmälningar i väntan på att Länsstyrelsens arbete med områdesskydd fortskrider. Den minskade resurstilldelningen under 2010 har lett till att vissa viktiga insatser t.ex. inom åtgärdsprogrammet för skyddsvärda träd i kulturlandskapet har nedprioriterats.

Regionala Landskapsstrategier (RLS)

Inom arbetet med regionala landskapsstrategier (RLS) har vi i Örebro län satsat på att förstärka befintliga projekt som var påbörjade och som sker i den anda som vi tolkat ska prägla arbetet med RLS. Projekten kommer att gynna uppfyllandet av flera miljömål samt förbättra förutsättningar för lokalt företagande inom naturturism, restaurering av miljön och förbättrad kunskapsunderlag för miljöprövningar.

- Tysslingen är ett Natura 2000 område och reservatsbildning pågår. För halva sjön finns det ett formellt skydd. I och kring sjön finns många hotade och rödlistade arter t.ex. havsörn, utter, dubbelbeckasin, kornknarr, nissöga och ett stort antal vadarfåglar har gynnats av de restaureringsarbeten som redan genomförts. Tysslingen är också känd som sångsvanarnas sjö då de rastar här i tusentals i mars-april. De pågående restaureringsarbetena sker i samverkan med markägare, WWF, Örebro kommun och Länsstyrelsen m.fl. Sjön ligger vid foten av Kilsbergen. I Kilsbergen finns många områden som hyser höga biologiska värden vilket på sikt kan leda till en utökning av projektet.

Resultat av provtagningar visar att det finns stora problem med sedimentation och läckage av näringsämnen från omgivande jordbruksmark. En uppgrundning håller på att ske av sjön, den är redan idag endast 90 cm som djupast. Det arbetet som utförts under hösten syftar till att minska sedimentation och läckage av näringsämnen. Vi

arbetar med rådgivning till lantbrukare, möten med markägargrupper och med boende för att öka förståelsen för problemen. Inom Länsstyrelsen genomförs projektet genom samverkan främst mellan enheterna Landsbygd och näringsliv, Vatten, Naturskydd och Art, vilt och tillsyn. Landsbygdsutvecklingsmedel (LBU), vattendirektivet och anslaget för biologisk mångfald m.m. kommer att finansiera projektet.

- En mindre summa har lagts på att ta fram ett GIS-underlag för att bättre kunna ta hänsyn till framför allt fladdermöss vid handläggning av ärenden bl.a. vid etablering av vindkraft. Det handlar om att ta ett helhetsgrepp för hela landskapsutsnitt med ett koncept som kallas "Biologisk infrastruktur". Det kommer att vara ett bra underlag att använda i kontakten med orolig allmänhet, verksamhetsutövare m.fl.
- En konnektivitetsstudie för att kartlägga om befintliga och möjliga habitat för asknätfjäril kan bindas samman har inletts. Asknätfjärilen är en ansvarsart för Örebro län eftersom den bara finns i hos oss och i Stockholms län. Länsstyrelsen i Örebro koordinerar det nationella åtgärdsprogrammet för arten.

Kulturmiljö

Alla delar av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete kan, i vid bemärkelse, sägas bidra till att berörda miljömål nås. Länsstyrelsens prövning och tillsyn enligt Kulturminneslagen och Miljöbalken syftar till bevarande och hållbar förvaltning av länets kulturarv. Genom insatser med kulturmiljöanslaget kan kulturmiljöer vårdas och tillgängliggöras. Härigenom har bevarandeförutsättningarna väsentligt förbättrats för ett antal byggnader och andra miljöer som hotats av förfall/igenväxning och/eller förvanskning. Vid fördelningen av anslaget prioriteras miljöer som är tillgängliga för många och är eller kan utvecklas till besöksmål. Arbetet med att förklara ett representativt urval av länets främsta bebyggelsemiljöer som byggnadsminnen har fortsatt under året. Fyra nya byggnadsminnen har tillkommit under året.

Genomförda aktiviteter att särskilt uppmärksamma under 2010 är följande:

Arbetet med att uppdatera Länsstyrelsens policy för arbete med vindkraft och att ta fram, relevanta planeringsunderlag inleddes under 2009. Detta arbete fortsatte under 2010 och bl.a. har arbetet med en landskapsanalys inletts. Personal från kulturmiljövården har lett det tvärsektorielt inriktade arbetet med utarbetande av underlag rörande natur- och kulturmiljövård samt friluftsliv. Av särskild betydelse för kulturmiljövården är att en heltäckande landskapsanalys med sårbarhetsbedömning ur dessa perspektiv har utarbetats. Arbetet med fastställande av policyn kommer att fortgå under 2011.

Enligt delmål 1 för miljö kvalitetsmålet "Levande sjöar och vattendrag" ska värdefulla natur- och kulturmiljöer i anslutning till vatten identifieras. Inom ramen för Vattenmyndigheten i Norra Östersjöns vattendistrikt samarbetar Länsstyrelsen sedan 2007 med övriga länsstyrelser i distriktet kring dessa frågor. Inventeringar av vattendrag i Örebro län har genomförts under 2010.

Länsstyrelsens särskilda satsning på ett förenklat bidrag för överloppsbyggnader, Lilla byggnadsvårdsbidraget, har fortsatt under 2010. Bidragsformen relaterar till miljö kvalitetsmålen "God bebyggd miljö" och "Ett rikt odlingslandskap". Under året har samordning med ansökningar om bidragsfördelning inom landsbygdsprogrammet, Axel 3 till "restaurering av överloppsbyggnader" utvecklats i en sådan riktning att bidragen i båda stödformerna kunnat fördelas på ett maximalt kostnadseffektivt sätt. Vidare har den

antikvariska medverkan kunnat samordnas med informationsinsatsen ”Landet lär” i stor utsträckning.

Under 2010 har det varit möjligt att arbeta med kunskapsuppbyggande projekt med stöd av anslaget för kulturmiljövård. Tyngdpunkten har i år legat på arbetet med riksintressen (RI). Fördjupade riksintressebeskrivningar har tagits fram för några riksintresseområden. Vidareutveckling av riksintressearbetet har också skett kring RI-områdena Rosta och Baronbackarna. Förutom de fördjupade riksintressebeskrivningar som tagits fram i samarbete med Örebro kommun har en särskild satsning gjorts för att tillgodose barnens rätt till delaktighet i beslut som rör deras miljö och deras rätt till kulturella uttrycksformer och att lyfta fram alternativa/nya berättelser kring kulturmiljöer. Det arbetet har skett inom ramen för det länsstyrelsegemensamma projektet Kalejdoskop.

Under 2010 har rapporten ” Skyddad kulturmiljö? – Kartläggning av hur kulturhistoriska värden har säkerställts i den kommunala samhällsplaneringen i Örebro län 1987 – 2009” sammanställts. Den redovisar en kartläggning av byggnader och anläggningar som i länets kommunala detaljplaner och områdesbestämmelser getts bestämmelser om varsamhet och skydd för kulturvärden. Här ges en samlad bild av hur många objekt det finns där kulturmiljövärden på ett eller annat sätt tagits till vara och var de är belägna. I förlängningen är syftet att resultatet av studien ska kunna fungera som underlag för dialog med kommuner och allmänhet. Dessutom är tanken att denna registrering ska fortsätta fortlöpande och fungera som en uppföljning av de miljömål som berör länets kulturhistoriskt värdefulla bebyggelse. Data från registreringen har levererats till Miljömålsportalen.

Energiomställning

Miljömålsarbetet och arbetet med energiomställning är väl integrerat och båda uppdragen samordnas av samma person. Länets energi och klimatstrategi bygger på miljömålsarbetet och delmål och handlingsplan är gemensamma. Vi har under året gjort en förstärkt miljömålsuppföljning och analyserat hur klimatarbetet i länet går. Länsstyrelsen har haft en nära samverkan med andra aktörer för att stärka och utveckla klimatarbetet i länet. Vi har t.ex. i samarbete med andra aktörer arrangerat 5 seminarier med erfarenhetsutbyte och kunskapspridning och även arbetat med åtgärdsdrivande kunskapsunderlag.

Utveckling av arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljötillsynsarbete och miljöövervakning

Miljömålen grund för prioritering av miljötillsynen

Länsstyrelsens miljötillsynsarbete utgår från miljömålen och miljömålsarbetets åtgärdsprogram. Tillsyn är ett av de viktigaste verktygen för att nå målen. Många av de åtgärder som tas upp i åtgärdsprogrammet är därför tillsynsåtgärder som ligger på Länsstyrelsen eller kommunerna att genomföra. Genom att åtgärdsprogrammet årligen ses över i samråd med kommunerna får det stort genomslag i deras verksamhet. Vi når även kommunerna genom tillsynsvägledningen, som därför har central betydelse i arbetet för att nå miljömålen. För Länsstyrelsens del är åtgärdsprogrammet direkt styrande vid utformningen av tillsynsplanen och tillsynsvägledningsplanen. Vid den prioritering av tillsynsinsatserna, som därutöver görs när Länsstyrelsens tillsynsplan för miljöbalktillsynen upprättas, arbetar vi med ett system för poängsättning av verksamheterna. Det innebär att vi bland annat väger in

hur stor betydelse ett visst tillsynsobjekt har för de olika miljömålen. Avvägningen tar också hänsyn till vilka tillsynsverktyg som kan användas och förutsättningarna för att nå resultat. Målsättningen är att styra de tillgängliga resurserna så att största miljönytta uppnås.

Miljöövervakning anpassad för uppföljning av miljömålen

I ett projekt för samordning av miljöövervakning och miljötillsyn tar Länsstyrelsen fram underlag över vilka krav på provtagningar, som i tillsynen är lämpligt att ställa på länets större punktkällor med utsläpp till vatten. Underlagen är en hjälp inte bara för Länsstyrelsen som tillsynsmyndighet utan även för kommunerna, som har tillsyn över en betydande andel av punktkällorna. Att ha en god uppföljning av sin miljöpåverkan är en väsentlig del av verksamhetsutövarnas egenkontroll. Deras uppföljning, tillsammans med den statligt finansierade övervakningen, är en förutsättning för att veta i vilken grad miljökvalitetsnormerna uppfylls.

All regional landmiljöövervakning som bedrivs av Länsstyrelsen utgår från den centrala roll miljöövervakningen spelar i uppföljningen av miljömålen. Särskilda insatser för att utveckla arbetsformerna för samordning mellan miljöövervakning och miljömålsuppföljning är de två utvecklingsprojekt, finansierade med utvecklingsmedel för miljömålsuppföljning respektive regional miljöövervakning, som vi drivit under 2010 i samverkan med Sveriges Lantbruksuniversitet och andra länsstyrelser. Inom det ena projektet har vi föreslagit en modell för att ta fram detaljerade sammanställningar/målvariabler av resultat från den regionala miljöövervakningen av småbiotoper i jordbrukslandskapet via Nationell Inventering av Landskapet i Sverige (NILS) samt tagit fram en övergripande indikator för uppföljning av miljömål om småbiotoper. Inom det andra projektet har vi vidareutvecklat och utvärderat metodiken för regional övervakning av exploatering/påverkan i myrar via NILS. Exploateringsövervakningen i myrar syftar till att få information om verksamheter som markavvattning, torvtäkter, skador från terrängkörning, hänsyn vid avverkningar, vägar m.m. som underlag för miljömålsuppföljningen.

Väsentliga insatser rörande minskade risker vid användning av bekämpningsmedel, minskade växtnäringens förluster, bevarande av biologisk mångfald och för utveckling av ekologisk produktion

Inom projektet Landet Lär arbetar vi med kompetensutveckling till landsbygdsföretagare. Vi har under 2010 arbetat med många olika aktiviteter inom de 10 målområdena. Vi har arbetat särskilt intensivt inom två fokusområden; minska läckage av växtnäring samt öka intresset för lokalproducerad mat.

Minska läckage av växtnäring

Under året har vi jobbat mycket med information till lantbrukare för minskade växtnäringens läckage. Det har skett inom projekt Greppa näring, men även inom projekt som initierats inom ramen för vattenförvaltningen. Vi har medverkat på olika mässor och presskonferenser och på så vis nått ut till många lantbrukare med information om projektet Greppa näringen. Under 2010 har projektet fått 27 nya medlemmar och totalt har vi nu 92 medlemmar i länet. Projektet som innebär att lantbrukarna får ett flertal enskilda rådgivningar hemma på gården i olika miljöfrågor medverkar i hög grad till att negativ miljöpåverkan från lantbruket minskar. Vi har belyst nya lagar kring lagring och spridning av stallgödsel, påvisat

det positiva med rötning av stallgödsel samt tagit prover på kväve- och fosforhalter på lantbrukarnas gårdar för att de ska kunna sprida rätt mängd kväve och fosfor beroende på markförhållandena.

Öka intresset för lokalproducerad mat

Det andra fokusområdet har varit visionen om Sverige – det nya matlandet. För att öka intresset för den lokalproducerade maten hos kockar i länet har en kocktävling arrangerats. Kocktävlingen har varit ett samarbete mellan länsstyrelserna i Örebro, Uppsala, Södermanland och Västmanland. Mer lokalt producerad mat på restaurangerna i länet medför färre transporter och därmed en minskad belastning på miljön.

Viktigare insatser i arbetet med att andelen privatfinansierade åtgärder när det gäller efterbehandling av förorenade områden ska öka

Länsstyrelsens operativa tillsyn

Under året har Länsstyrelsen fortsatt arbetet med att öka andelen privatfinansierade efterbehandlingsåtgärder vid förorenade områden där det finns en ansvarig verksamhetsutövare. Arbetet drivs dels genom operativ tillsyn över verksamheter där Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet och dels genom tillsynsvägledning till länets kommuner. I den operativa tillsynen har vi fortsatt det arbete som påbörjades under 2008 med inventeringar enligt metod för inventering av förorenade områden fas 2 (MIFO fas 2) vid pågående verksamheter. Fördjupade undersökningar och i vissa fall efterbehandlingsåtgärder har genomförts där det bedömts motiverat. Steget från inventering via ansvarsutredningar, fördjupade undersökningar och åtgärdsförberedelser till genomförande av åtgärder är ofta långt och tidskrävande.

I den operativa tillsynen arbetar Länsstyrelsen även fortlöpande med att få ansvariga att utföra undersökningar och åtgärder vid prioriterade objekt med nedlagd verksamhet. Det sker genom att ansvarsutredningar utförs och genom att krav därefter riktas mot dem som bedöms vara ansvariga.

Tillsynsvägledning ett viktigt verktyg

I tillsynsvägledningen har Länsstyrelsen fortsatt att driva ett samordnat länsprojekt, som syftar till att få kommunernas tillsynsobjekt med A- eller B-verksamhet att i ett första steg genomföra inventeringar enligt metod för inventering av förorenade områden fas 1 (MIFO fas 1). Genom inventeringarna kommer vid behov fortsatta undersökningar och senare även åtgärder vid de mest angelägna objekten att genomföras. Eftersom kommunerna har tillsynsansvaret över ett betydande antal objekt med pågående och nedlagd verksamhet är tillsynsvägledningen ett viktigt verktyg för att genomdriva efterbehandlingsåtgärder som finansieras av ansvariga verksamhetsutövare. Åtgärder som på lång sikt annars riskerar att belasta de statliga bidragsanslagen.

Tillsynsvägledningen innehåller flera former av stöd och rådgivning till kommunerna. Vi har under året bjudit in kommunerna till en handläggartärf inom efterbehandlingsområdet. Vi driver även samverkansgrupp där några kommuner ingår. Samverkansgruppen är en fast

konstellation som träffas regelbundet för att lösa gemensamma problem, planera samordnade projekt och bidra till utvecklingen av verksamheten. I samverkan med länsstyrelserna i Mälardalen arrangeras årligen en utbildning som riktar sig till de miljöinspektörer som arbetar med förorenade områden.

Miljötillsyn som bidrar till att miljö kvalitetsmålen nås och att miljöskador motverkas

Tillsynen utgår från miljömålen

I Länsstyrelsens planering av tillsynen och tillsynsvägledningen används miljö kvalitetsmålen och det regionala åtgärdsprogrammet för miljömålsarbetet som utgångspunkter för prioriteringen av insatserna. Vi har översiktligt redovisat principerna för prioriteringen under rubriken ”Utveckling av arbetsformerna för samordning av miljömålsarbete med miljö tillsyn och miljöövervakning”.

Miljöskador motverkas genom tillsynen

Länsstyrelsen lägger stor vikt vid verksamhetsutövarnas egenkontroll i miljö tillsynen. Verksamhetsutövarnas rutiner för att själva kontrollera sin verksamhet och värdera riskerna är avgörande för att förebygga miljöskador på grund av haverier och oförutsedda händelser, men även för att minimera miljöpåverkan i den löpande driften. Vi har därför sedan flera år tillbaka både i den operativa tillsynen och i tillsynsvägledningen arbetat med att driva på verksamhetsutövarnas arbete med egenkontrollen.

Vägledning för en bättre operativ tillsyn i kommunerna

Fleråriga tillsynsvägledningsplaner ger långsiktighet

Tillsynsvägledningen är ett viktigt verktyg i arbetet för att nå miljömålen, men också för att uppnå likformighet i tillämpningen av miljölagstiftningen. För att ge långsiktigare planeringsförutsättningar upprättar Länsstyrelsen sedan 2007 fleråriga tillsynsvägledningsplaner, som uppdateras årligen. Arbetet har successivt utvecklats och sker i nära samverkan med miljöförvaltningarna i länets kommuner. Miljöförvaltningarna är mycket positiva till den långsiktiga överblick som den fleråriga tillsynsvägledningsplanen ger. Den ger kommunerna ökade möjligheter att delta i de läns gemensamma projekten.

Brister i tillsyn och tillsynsvägledning och hur de bör åtgärdas

Brister i tillsynen

Länsstyrelsen bedömer att det finns otillräckliga resurser för miljö tillsynen både hos kommunerna och i den egna verksamheten. De tillsynsområden inom Länsstyrelsens ansvarsområde där resurserna bedöms otillräckliga är främst vattenverksamheter, strandskydd, förorenade områden, artskydd och biotopskydd. Gemensamt för dessa områden är att antalet tillsynsobjekt är mycket stort och i vissa fall närmast oändligt.

Resursbrister finns också inom den operativa tillsynen inom andra skyddade områden som naturreservat, nationalparker, natura 2000-områden och naturminnen. Nya naturreservat

bildas löpande samtidigt som resurserna för operativ tillsyn och tillsynsvägledning är oförändrad eller minskar.

Tillsynsvägledningen och kommunernas tillsyn viktig för att nå miljömålen

Länsstyrelsernas resurser för tillsyn och tillsynsvägledning är av stor betydelse för möjligheterna att nå miljö kvalitetsmålen. En stor del av de åtgärder som behöver genomföras handlar om tillsyn. Tillsynen är ofta det mest verksamma och i många fall det enda verktyget för att driva på åtgärdsarbetet. Det gäller inte minst genomförandet av de åtgärdsprogram som nu lagts fast inom vattenförvaltningen. För att leva upp till målsättningarna behöver länsstyrelsernas resurser för tillsyn och vägledning förstärkas.

Kommunerna ansvarar för ett mycket stort antal tillsynsobjekt inom flera områden och deras tillsynsarbete är därför av central betydelse för att uppnå miljömålen och genomföra åtgärdsprogrammen inom så väl miljömålsarbetet som vattenförvaltningen. De uppföljningar och utvärderingar som gjorts visar att kommunernas resurser för tillsyn i många fall otillräckliga och behöver förstärkas.

För att möta problemen med knappa resurser och samtidigt säkerställa en effektiv, enhetlig och rättssäker tillsyn arbetar Länsstyrelsen med kvalitetsmanualer, som bland annat omfattar mallar, instruktioner och checklistor inom de olika tillsynsområdena. Kvalitetsarbetet underlättar introduktionen av nya medarbetare och minskar risken för olikheter i handläggningen.

Samverkan med polis och åklagare försvåras av resursbrist

Länsstyrelsen har sedan 10 år tillbaka ett utvecklat och väl fungerande samarbete med polis, åklagare och kommunernas miljöförvaltningar i syfte att bedriva en effektiv bekämpning av miljöbrott. Under 2010 har organisatoriska förändringar hos åklagarväsendet i kombination med personalomsättning och omprioriteringar hos polisen försvårat samverkan och sannolikt även bidragit till att färre misstänkta miljöbrott har lett till åtal. Länsstyrelsen bedömer att otillräckliga resurser för hanteringen av miljöbrott hos polis och åklagare riskerar bidra till att respekten för regelverket inom miljöområdet urholkas.

Den regionala miljösamverkan

Väl fungerande samverkan ger starkt genomslag tillsynen

Sedan början av 2000-talet driver Länsstyrelsen ett aktivt och långsiktigt arbete med tillsynsvägledningen till kommunernas miljöförvaltningar. Arbetet drivs i nära samverkan med kommunerna. Vi arbetar med flera former av vägledning med olika inriktning, syfte och målgrupper, bland annat miljösamråd, samverkansgrupper, handläggarträffar, miljöchefsträffar, samordnade tillsynskampanjer, webbinformation och individuell vägledning. Till miljösamråden, som genomförs två gånger per år, bjuds alla handläggare på kommunernas miljöförvaltningar in och aktuella frågor inom hela miljöskyddsområdet behandlas. I samverkansgrupperna och vid handläggarträffarna behandlas frågor inom ett snävare område, ofta en bransch. Samordnade tillsynskampanjer planeras och genomförs i samverkan med kommunernas miljöförvaltningar. Genom samordningen kan gemensam kompetens utnyttjas effektivt, förberedelser och genomförande rationaliseras samtidigt som

genomslaget och därmed miljönyttan blir större på alla nivåer. Kommunernas inställning till vägledningsarbetet är mycket positiv och deltagandet är stort.

Samverkan en del av länsstyrelsens vägledningssupdrag

Tillsynsvägledning är ett uttryckligt uppdrag för länsstyrelserna genom miljötillsynsförordningen och inrymmer bland annat samordning. Länsstyrelsen har därför valt att driva den regionala miljösamverkan inom ramen för den samlade tillsynsvägledningen utan att bilda en särskild organisation för miljösamverkan. Vi har på andra sätt säkerställt en stor delaktighet från kommunernas sida bland annat genom formerna för den långsiktiga planeringen av tillsynsvägledningen, en fortlöpande dialog och genom kommunernas deltagande i planering och genomförande av de länsgemensamma projekten.

Viktiga vägledningsinsatser och resultat av tillsynsarbetet

Länsstyrelsen bedömer att de aktiviteter vi genomför inom ramen för vår tillsynsvägledning har stor betydelse för samsyn, prioritering, rättsäkerhet och effektivitet i tillsynsarbetet i länet. Aktiviteter i Länsstyrelsens tillsynsvägledningsplan har till största delen kunnat genomföras. Här ges några exempel på aktiviteter:

Uppföljning med samordnade åtgärdskrav i ett projekt för utfasning av farliga kemikalier i verksamheter, som kommunerna har tillsyn över. Projektet inleddes med att metoden först prövades på Länsstyrelsens tillsynsobjekt.

Vägledning för inventering och riskklassning av förorenade områden under kommunernas tillsyn har bedrivits i två steg där kommunerna först genomfört inventeringar enligt metodiken MIFO fas 1. Därefter har arbetet i vissa fall fördjupats med MIFO fas 2 eller förstudier. Projektet har inneburit ett ökat engagemang från kommunernas sida för arbetet med förorenade områden. För att stärka kommunernas arbete med förorenade områden har en utbildning hållits om ansvarsutredningar som har stor betydelse för att komma fram i tillsynsarbetet.

Den redan 2007 inledda satsningen på att stödja kommunerna i deras arbete med enskilda avlopp har fortsatt. Arbetet är för kommunerna en mycket resurskrävande och långsiktig uppgift med stor betydelse för vatten- och havsmiljön. För att ge ytterligare stöd för arbete har Länsstyrelsen under året med hjälp av medel från havsmiljöanslaget arbetat med underlag och bedömningar som behövs vid kommunernas prioritering av insatserna och bedömning av vilka områden där avloppsanläggningarna behöver uppfylla kraven på hög respektive normal skyddsnivå. Arbetet bidrar till välgrundade prioriteringar och ett effektivare arbete. Länsstyrelsen samordnar en samverkansgrupp inom området enskilda avlopp. Gruppen har under året arbetat fram gemensamma riktlinjer för kravnivåer och beslutsformulering i olika typfall. Allt i syfte att säkerställa en likformig hantering hos kommunerna i länet och samtidigt effektivisera kommunernas handläggning.

Länsstyrelsens bidrag till genomförandet av Naturvårdsverkets vägledningsplan

En viktig del i Länsstyrelsens tillsynsvägledning är att till kommunerna vidareförmedla sådan vägledning som Naturvårdsverket och övriga centrala vägledningsmyndigheter producerar. Vi medverkar också i Naturvårdsverkets arbete med utveckling av vägledningsmaterial i olika former. Det sker bland annat genom samverkan i nationella handläggarnätverk och i remissbehandlingen av förslag till vägledande dokument. Vidareförmedlingen av vägledning

till kommunerna sker genom ett antal olika aktiviteter som breda miljösamråd, handläggartreffar och samverkansgrupper inom avgränsade sakområden, samordnade tillsynsprojekt, miljöchefstreffar, webbinformation och individuell rådgivning.

Tillsynen över naturreservat, strandskyddsområden, kulturhistoriskt skyddade områden och kulturhistoriskt värdefulla miljöer

Länsstyrelsen har i uppdrag att vägleda kommunerna i arbetet med den nya strandskyddslagstiftningen som både är en PBL- och miljöbalksfråga.

Flertal möten har genomförts för att informera kommunala handläggare, beslutsfattare och politiker under året. Detta har skett dels via kommunbesök och i seminarieform. En studieresa med fokus på landsbygdsutveckling och strandskydd har genomförts tillsammans med Lantmäteriet. Planerade seminarier med inriktning på detaljplaner i strandnära lägen har inte kunnat genomföras pga. resursbrist. Dialoger med enstaka kommuner har ersatt denna planerade verksamhet.

Länsstyrelsen har under senhösten sammanställt en handledning för LIS-områden i Örebro län. Den ger planhandläggare i kommunerna vägledning inom arbetet med att utse LIS-områden.

På ett trettiotal objekt som fått byggnadsvårdsbidrag från Länsstyrelsen, har s.k. antikvarisk medverkan utförts. Det arbetet innehåller en stor del rådgivning i byggnadsvårdsfrågor. Rådgivning om vård av byggnader har också utförts inom ramen för landsbygdsprogrammet, Axel 3. I samtliga fyra kyrkliga stift som berör länet finns samrådsgrupper som syftar till att utveckla arbetet kring det kyrkliga kulturarvet. Länsstyrelsen har deltagit i totalt tio sådana möten under året. På Länsstyrelsens hemsida finns lättillgänglig information om länets samtliga byggnadsminnen, inklusive byggnadsminnesbesluten med skyddsbestämmelser. Under 2010 har ett digitalt nyhetsbrev skickats till samtliga ägare/förvaltare av byggnadsminnen.

Under året har Länsstyrelsen arbetat för att öka och förbättra tillsynen av uppdragsarkeologin. Förutom gängse besiktningar av fältarbete, har även undersökarnas rapportarbete granskats och kommenterats. En stor andel av registrerade skador på fornlämningar är orsakade av skogsbruk. Stor tonvikt har därför lagts på handläggning av ärenden som rör fornlämningar i skogsmark.

Överträdelse av bestämmelser anmäls i enlighet med bestämmelser i miljöbalken som misstanke om brott. Länsstyrelsen använder miljöbalkens verktyg om föreläggande som i vissa fall förenas med vite. Tillsynen har fått effekten att två anmälningar gällande misstanke om brott mot 7 kap 11§ miljöbalken har skickats in till åklagarmyndigheten under 2010. Båda ärendena rör det generella biotopskyddet.

Under 2010 har 15 beslut om tillstånd eller dispens inom nationalpark, naturreservat eller Natura 2000-områden meddelats. Av dessa 15 beslut har ett beslut med villkor följts upp genom tillsyn.

En tillsynsplan har upprättats för 2010. Under 2010 har tillsyn utförts i 12 naturreservat, 6 Natura 2000-områden och ett tillsynsbesök har gjorts i Garphyttans nationalpark. Därutöver har ett antal tillsynsbesök (uppskattningsvis ca 20 besök) utförts i Tivedens nationalpark av den tillsynsman som Länsstyrelsen har anställt för uppgiften.

Tillsyn över det generella biotopskyddet i 7 kap 11§ miljöbalken (alléer, åkerholmar, odlingsrösen, stenmurar etc.) är huvudsakligen händelsestyrd. Egeninitierad tillsyn över det generella biotopskyddet utförs endast i undantagsfall.

Antalet samrådsärenden enligt 12 kap 6§ miljöbalken har ökat något i jämförelse med år 2009. År 2010 har beslut i ett ärende kontrollerats.

Länsstyrelsen har 2010 inte aktivt arbetat med tillsynsvägledningen till kommunerna inom området naturreservat. Länsstyrelsen inväntar Naturvårdsverkets plan för tillsynsvägledning 2010-2012 och de aktiviteter som Naturvårdsverket planerar för att följa upp mål i planen såsom utbildning och seminarier. Vid tidigare års träff med kommunernas naturvårdsansvariga så efterfrågar heller inte kommunerna tillsynsvägledning inom området.

På Länsstyrelsens hemsida finns lättillgänglig information om länets naturreservat, Natura 2000-områden, nationalparker, biotopskyddsområden och naturminnen. Vi förbättrar ständigt våra webbsidor med information till allmänhet och verksamhetsutövare.

Insatser när det gäller skydd och skötsel av naturvärden och hotade arter

Länsstyrelsen har arbetat intensivt med lokal delaktighet när det gäller fortstätt skydd av värdefulla naturområden, skötseln av skyddade områden och arbete med Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP). Personal på Länsstyrelsen har under 2010 fortsatt att gå Naturvårdsverkets grundkurs: ”*Dialog för Naturvårdare*”. Under 2010 har tre personer gått grundkursen och två personer har deltagit i fördjupningskursen för konflikthantering. Därmed har så gott som alla handläggare som arbetar med förvaltning av skyddade områden och områdesskyddsarbete fortbildat sig inom området ökad dialog med medborgarna.

Länsstyrelsen har, enligt Naturvårdsverkets riktlinjer, arbetat aktivt för att medlen för skötsel av skyddade områden och ÅGP ska tillfalla lokala entreprenörer i så hög grad som möjligt. Den största delen av budgeten har gått till rena skötselåtgärder, men lokala entreprenörer har även anlitats för att ta fram informationsmaterial och för uppföljningsarbete. Många av de hävdade naturreservaten ingår i EU:s miljöersättningssystem. I de flesta fallen sköts och förvaltas dessa marker av markägare eller lokala brukare som får del av EU:s miljöersättningar. Naturreservaten börjar även bli en viktig del i turistnäringen, och Tivedens nationalpark besöks med upp mot 100 000 besökare varje år. Detta innebär att naturreservaten i Örebro län bidrar med många arbetstillfällen för entreprenörer. På så vis medverkar naturvårdsarbetet på flera sätt till ett av det regionala tillväxtprogrammets fokusområden som är entreprenörskap och företagande.

Inom miljöövervakningen har Länsstyrelsen fortsatt att vara drivande i det länsövergripande utvecklingsarbetet för samverkan om artdata. Inom ett projekt finansierat med utvecklingsmedel för miljömålsuppföljningen har vi tillsammans med länsstyrelserna i

Jönköpings och Södermanlands län samt ArtDatabanken och Naturvårdsverket, arbetat med att ta reda på hur artdata används i beslutsfattande. Vi har också visat på möjligheterna med Artportalen som gemensam plattform för lagring och uttag av artdata och hur den kan användas i arbetet med att värna skyddsvärda arter och deras livsmiljöer. Målgrupp har varit statliga myndigheter (utom länsstyrelserna), kommuner, skogsbolag m.fl.

När det gäller Länsstyrelsens egna uppgifter om arter, är målet att alla artfynd ska matas in i Artportalen. Samtliga fynduppgifter för rödlistade arter från Länsstyrelsens egen accessdatabas har nu därför överförs till Artportalen. Även andra artfynd från äldre inventeringar har matats in. Alla artfynd från Länsstyrelsens nya inventeringar läggs kontinuerligt in i Artportalen. Vi har också samordnat samtliga länsstyrelsernas arbete med inmatning av artdata till Artportalen genom att fördela medel från Naturvårdsverket och sammanställa redovisningar över utfört arbete. Att även länsstyrelserna lägger in sina artfynd i Artportalen är angeläget eftersom de artdata som lagras där blir tillgängliga för myndigheter såväl som för allmänheten. Det bidrar till bättre kvalitet i myndigheters handläggning av naturvårdsärenden och det ger också förutsättningar för en större lokal delaktighet i natur- och miljöfrågor.

Exempel på insatser inom skydd och förvaltning av naturvärden som har skett i god dialog och delaktighet med lokala aktörer

Dialog med lokala företagare och none government organisations (NGO)

Världsnaturfonden (WWF) förlade den 20 augusti ett besök till Örebro inom ett SIDA projekt. Projektledare inom WWF var Ola Jennersten. Studiebesökets syften var att visa:

- svensk natur
- projekt som WWF genomför på hemmaplan
- samarbete med ideella och myndigheter
- entreprenörskap inom naturvärden

Deltagande var WWF och 25-30 personer från Afrika och Indonesien samt Länsstyrelsen (natur och kulturmiljö), Örebro kommun, lantbrukare, lokala företagare och naturskyddsföreningen. Fokus under besöket låg på samarbetet mellan myndigheter och lokala aktörer/NGO. Under dagens besöktes Örebro slott, Länsstyrelsen, Oset och Kvismarens naturreservat.

Formellt skydd av skog

Länsstyrelsens arbete med skydd av värdefull natur har under året skett med utgångspunkt från biologisk mångfald och i enlighet med nationell och regional strategi för formellt skydd av skog. Som första län har Örebro nått det i den nationella strategin fastlagda arealmålet för skog skyddad i naturreservat och uppfyllandet var den 13 november 127,3%. Vid denna tidpunkt hade inget annat län nått upp till arealmålet. Områdesskyddsarbetet har under året aktivt verkat för en ökad dialog med berörda markägare såväl inför bildandet av reservaten som i invigningskedet där också ansvariga från kommuner och ideella organisationer deltagit. Under 2010 slöts många markåtkomstsvtal. Totalt slöts 45 avtal (köpeavtal, intrångsersättning och naturvårdsavtal), vilket innebar att Örebro län hamnade som fjärde län vad gäller antal markåtkomstsvtal under 2010.

Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

Inom arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) har en satsning på röjning och bekämpning av tuvor i länets högst prioriterade rikkärr inletts. Den inventering av kalkbarrskogar som inleddes 2009 fortlöper och 35 objekt har hittills registrerats som nyckelbiotoper hos Skogsstyrelsen. Tolv objekt har klassats som naturvärden. Totalt ingår ca 190 ha skog i någon av dessa kategorier. Vi fortsätter vår satsning på att genom att bidra med kunskap få andra att utföra åtgärder som främjar hotade arter och annan biologisk mångfald. Genom samverkan med markägare, verksamhetsutövare, Trafikverket, kommuner m.fl., har de medel som satsas inom ÅGP mångdubblas. Trafikverket har i år t.ex. genomfört större beskärningsåtgärder i några av länets högst prioriterade alléer. Den minskade resurstilldelningen under 2010 har dock lett till att visa viktiga insatser, t.ex. inom åtgärdsprogrammet för skyddsvärda träd i kulturlandskapet, har nedprioriterats.

Restaurering av ekhagar i Segersjö naturreservat

Under vintern 2009/2010 utfördes gallring i ekhagarna i Segersjö naturreservat, Örebro kommun för att glesa ur i igenväxta hagmarker. Hela arbetet, från att skydda det till att restaurera området har skett i en nära dialog med markägaren vid Segersjö herrgård och den lokala naturskyddsföreningen. I naturreservaten krävs ett försiktigt handlag vid gallringen, så att inte träd som ska sparas skadas eller markskador upphör. Den manuella fällningen utfördes av Skogsstyrelsen och utkörningen av fällt virke och ris utfördes av lokala skogsentreprenörer. Naturreservatet invigdes genom ett samarbete mellan Länsstyrelsen, markägaren och lokala naturskyddsföreningen. Den lokala naturskyddsföreningen fick även inviga området.

Tillgängliggörande för friluftslivet

Länsstyrelsen tog med hjälp av lokal entreprenör fram ett nytt stigsystem i vacker urskogsmiljö i det svårtillgängliga naturreservatet Långa tjärnarna. Allmänheten inbjöds till invigningen och drygt 60 personer, många med lokal anknytning, deltog i invigningen som även innehöll en guidad tur längs det nya stigsystemet.

Naturbeten i Närke och Örebro län

Inom ramen för samarbetet mellan WWF, Örebro kommun och lokala djurhållare har flera delprojekt bedrivits, bl.a. våtmarksslåttern i Tysslingen, restaureringen av Näsmarkerna till skogsbetesmark och restaureringen av våtmarkerna i Kvismarens naturreservat. Därutöver har kontakter mellan markägare och djurhållare knutits, t.ex. har betesdjur kommit på bete i Ramshyttan (område med naturvårdsavtal), Nora kommun och Östhammarssjön-Finnåkerssjön (Natura 2000-område), Lindesbergs kommun. Råd och tips har förmedlats till markägare och djurhållare, t.ex. vid Ekeberg, Fiskinge och Skävesund i Örebro kommun. Arbetet innebär att hävden av stora arealer värdefulla slätter- och betesmarker har säkerställts.

Våtmarksslåttern i Tysslingen

Slätterförsöken i Tysslingen fortsatte under 2010. Projektet är ett metodutvecklingsarbete som bedrivs i samarbete med lokala markägare/djurhållare, WWF och Örebro kommun, vilka bidrar som samfinansierare. Målet med metodutvecklingen är att dels finna den enklaste kedjan och lämpliga maskiner för slåttern och skörden av slaget gräs, dels undersöka möjligheten att tillvarata gräset för biogasproduktion. Syftet med våtmarksslåttern är att finna kompletterande skötselmetoder till betesdrift för hävd av näringsrika strandängar som är särskilt viktiga för ett

rikt fågelliv. Resultatet av 2009 års slätter följdes upp med en jämförande fågelinventering, som visade att antalet häckande tofsvipor och rödbenor var fler på de slåttrade strandängarna i år än före slåttern. Även antalet rastande fåglar under sensommaren var anmärkningsvärt stort, med tusentals tofsvipor och gäss. Under vintern kommer det skördade höet att rötas till biogas i fullskaleförsök i Swedish biogas international's (SBI's) biogasanläggning vid Atleverket, Örebro kommun. Arbetet utgör en del av samarbetet Naturbeten i Närke och Örebro län. En studieresa till Tyskland genomfördes under hösten för att titta på möjliga maskiner för slätter.

Näsmarkerna – restaurering av skogsbetesmark

I Näsmarkerna inleddes 2009, som en del av samarbetet Naturbeten i Närke och Örebro län, ett arbete med att återskapa betad skogsmark och hagmark på berggrund av kalk. Näsmarkerna har historiskt utgjort skogsbetesmark och området är särskilt artrik och hyser ett stort antal hävdgynnade djur och växter, bl.a. många hotade svampar, som gynnas av bete. Arbetet, som har utförts i samarbete mellan Länsstyrelsen, Sveaskog och lokala djurhållare har varit mycket framgångsrikt

Restaureringen av Kvismaren

I Kvismaren fortsätter samarbetet med Örebro kommun, som leder restaurerande åtgärder med särskilda medel från Naturvårdsverket (1 miljoner kr), och lokala markägare/djurhållare. Under vintern förstärktes vallar för att möjliggöra bättre kontroll över vattennivåerna i Östra Kvismaren. Arbetena utfördes huvudsakligen av lokala entreprenörer och markägare.

Samarbete kring information

Under året har ett samarbete startats upp kring en kommande informationssatsning i det nybildade naturreservatet Skärmarbodabergen. Syftet är att ta fram en ny och sammanhållen information om reservatets biologiska, geologiska och kulturhistoriska värden. Vid ett första samverkansmöte deltog representanter från Nora biologiska förening, Nora kommun, Nora turistbyrå, Friluftsrådet Örebro, Regionförbundet Örebro, Naturskyddsföreningen Örebro län, Hopajola samt Svenska turistföreningen i Örebro och Karlskoga.

Guidningar i naturreservat

I samarbete med Naturskyddsföreningen i Örebro län, Hopajola och naturguide-noden i Örebro län har Länsstyrelsen arrangerat guidningar i åtta av länets naturreservat under rubriken "Månadens reservat". Flera av guidningarna har uppmärksammats i lokala och regionala media.

Samverkan naturvård och kulturmiljövård

I allt arbete med informationsmaterial inom naturskydd har det skett i nära samarbete mellan Länsstyrelsens sakområden natur och kulturmiljö, vilket har gjort att såväl natur- som kulturvärden har tagits i beaktande. Under året har vi också arbetat särskilt med lättlästa texter och med att informera om anordningar för personer med funktionsnedsättningar som finns i några av de skyddade områdena.

Samarbete med ideella i samband med miljöövervakning

Inom den regionala miljöövervakningen pågår flera samarbetsprojekt med många personer som är aktiva inom den ideella naturvården. De projekt som pågått under längst tid är länets floraövervakning och olika typer av fågelövervakning. Samtidigt som vi fortsatt med den regionala övervakningen av dagfjärilar med hjälp av ideella fjärilsinventerare, har vi under 2010 engagerat oss i det nystartade nationella programmet Svensk dagfjärilsövervakning. I april anordnade vi ett välbesökt möte där det bjöds på föreläsning om fjärilar och information om den nya övervakningen. I juni arrangerade Länsstyrelsen ett fjärilsmöte utomhus vid Naturens hus med uppskattade guidningar, där också den fälthandbok om dagfjärilar som tagits fram inom åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) delades ut.

Den nationella webbaserade databasen Artportalen är ett viktigt redskap för att få information om artfynd som underlag i arbetet med skydd och skötsel av naturvärden. Det allra mesta av inrapporterade artfynd i Artportalen kommer från ideella rapportörer. För att ännu fler ska bli aktiva rapportörer har Länsstyrelsen anordnat kurser om Artportalen under året.

Våtmarker

Länsstyrelsen har under året fokuserat på uppsökande verksamhet i arbetet med att återskapa våtmarker i odlingslandskapet. Syftet med den uppsökande verksamheten är att genom platsbesök identifiera nya platser där det kan vara lämpligt att anlägga eller restaurera våtmarker inom det område som prioriterats i tidigare framtaget planeringsunderlag. Arbetet för anläggning av våtmarker (och även fosfordammar, se nedan) följs sedan upp genom direkt kontakt med berörda markägare på de platser som identifierats som lämpliga.

Resultat från den uppsökande verksamheten visar att det ofta är problematiskt att få till stånd anläggning av våtmarker. Den främsta anledningen är att p.g.a. dikning är grundvattennivån ofta så låg (1-2 m under markytan) att det blir för kostsamt att anlägga våtmarker genom schaktning. Det är samtidigt som topografin sällan medger möjlighet till uppdämning. En begränsande faktor för anläggning är att taket för miljöinvesteringstödet inom Landbygdsprogrammet hitintills endast har varit 100 000 kr/ha i Örebro län, vilket inte räcker till under rådande förutsättningar. Den av Jordbruksverkets föreslagna höjning av takbeloppet till 200 000 kr/ha kommer avsevärt att förbättra möjligheten för anläggning av våtmarker i länet.

Länsstyrelsen har under året även bedrivit uppsökande verksamhet för anläggning av dammar särskilt avsedda för fosforavskiljning. Vi har sett att det kan vara lättare i många lägen att få till "fosfordammar" jämfört med traditionella våtmarker. Fosfordammar tar mindre yta i anspråk och anläggningskostnaderna är ofta lägre jämfört med traditionella våtmarker.

Vattenmiljön

Länsstyrelsens arbete med vattenmiljön har fokus på åtgärder för att säkerställa att miljö kvalitetsnormerna och miljömålen för vatten nås samt uppföljning av effekten av åtgärderna genom miljöövervakningen. Vi har påbörjat arbetet med att ta fram ett enhetligt prioriteringsunderlag för åtgärder. Vi har delat in länet i åtgärdsområden efter

avrinningsområden vilka vi prioriterar efter graden av åtgärdsbehov. Detta för att systematiskt åtgärda de vatten som inte uppnår fastställda kvalitetskrav för vattenmiljön.

Vi bedriver ett utåtriktat åtgärdsarbete. För att minska belastningen av näringsämnen och åtgärda övergödda vatten, så arbetar vi fram lokala åtgärdsplaner i samverkan med kommuner och berörda aktörer. Vi har under året tagit fram två åtgärdsplaner för avrinningsområden. Samtidigt som dessa projekt drivs har vi också bredare kampanjer som Greppa näring, som genomförts under året, och en översyn av domar för verksamheter med utsläpp till vatten, som har påbörjats. Under året har vi haft kontinuerliga kontakter med lantbrukare i frågor som rör vattenförvaltningen. Lantbrukare har ett stort intresse av att få mer kunskap om vad miljö kvalitetsnormerna och fastställda åtgärdsprogram innebär för deras verksamhet och vad de kan göra. I några områden har lantbrukarna med stöd från Länsstyrelsen tagit initiativ till att bilda lokala vattendragsgrupper med syftet att samarbeta för att förbättra vattenkvaliteten.

Under 2010 har ett framgångsrikt åtgärdsarbete med restaurering av vattendrag bedrivits. I Imälven i Karlskoga har länets hittills största restaureringsprojekt i ett vattendrag genomförts. Länsstyrelsen har arbetat i projektform tillsammans kommunen och sakägare med planering av restaureringsinsatser. Länsstyrelsen fördelade 1,9 miljoner kr i statsbidrag för restaureringsinsatser i området, företag har tillfört ca. 0,5 miljoner kr, och därutöver har Trafikverket fördelat ca. 2 miljoner kr till restaureringsprojektet. Ett väl fungerande samarbete med en rad olika intressenter, med Länsstyrelsen som ”spindeln i nätet”, har bidragit till att projektet har lyckats.

Även arbetet med att skydda värdefulla vattenmiljöer har gått starkt framåt under 2010. Arbetet med områdesskydd av vattenmiljöer ställer stora krav på samverkan med sakägare då så pass många intressen berörs av vattenområden. Länsstyrelsen har därför arbetat med områdesskyddet i aktiv dialog med markägare, vilket gör att ärenden tar längre tid, men å andra sidan får besluten en god lokal förankring. Under slutet av året har en ”ketchupeffekt” kunnat skönjas då flera avtal om markåtkomst blivit klara. Ett resultat av ett arbete som har tagit lång tid av förberedelser.

En vattenenhet har skapats på Länsstyrelsen inom vilken arbetet med de vattenrelaterade miljö kvalitetsmål som t.ex. kalkningsverksamheten, havsmiljöarbetet med lokala vattenvårdsbidrag (LOVA-bidrag) etc., miljöövervakningen och arbetet med vattenförvaltningen i hög grad har integrerats. Syftet med att skapa vattenenheten är att organisatoriskt säkerställa en god samordning mellan de olika verksamhetsområdena. De frågor som samlas inom den nya Havs- och vattenmyndigheten samlas nu också på Länsstyrelsens vattenenhet.

Insatser för att Naturvårdsverkets föreskrifter om reduktion av kväveutsläpp från avloppsreningsverk ska efterlevas

Omtolkning av föreskrift

Under hösten 2009 kom EG-domstolens dom i det s.k. avloppsreningsmålet. För länets del innebar domen enligt Naturvårdsverkets tidigare tolkning att krav på kväverening förelåg för avloppsreningsverken i Örebro, Karlskoga och Lindsberg. Länsstyrelsen har under vintern och våren 2010 tillsammans med berörda kommunala miljöförvaltningar samrått med huvudmännen för de berörda reningsverken och med Naturvårdsverket. Det har i detta arbete

framkommit oklarheter beträffande tolkningen av EG-domstolens dom. Länsstyrelsen tillskrev därför Naturvårdsverket med en begäran om verkets ställningstagande till vilken tolkning som ska gälla. Naturvårdsverket har därefter uttalat sig för en tolkning, som innebär att reningsverken i Örebro och Lindsberg inte ska anses omfattas av föreskriften om kväverening. Även för reningsverket i Karlskoga har kommunen under senhösten redovisat underlag, som tyder på att inte heller detta reningsverks omfattas av föreskriftens krav på kväverening. Länsstyrelsen har överlämnat frågan till Naturvårdsverket för ställningstagande.

Samrådsgrupper för naturvård

Länsledningen beslutade hösten 2010 att integrera uppdraget att inrätta samrådsgrupper för naturvård i miljömålsrådet. Miljömålsrådet är ett av totalt 8 råd som samordnas vid Länsstyrelsen i Örebro. Den bakomliggande idén är att de åtta råden skall spegla de politikområden där Länsstyrelsen har viktiga uppdrag från statsmakterna. Grunden för länets miljömålsarbete är det samarbetsavtal som undertecknades 2002 mellan 15 organisationer; länets tolv kommuner, Örebro läns Landsting, Skogsstyrelsen Värmland- Örebro och Länsstyrelsen i Örebro län. Dessa organisationer har kommit överens om att gemensamt sätta länets nya miljömål och arbeta för att nå målen. Ett regionalt miljömålsråd och en styrgrupp leder och samordnar arbetet.

Miljömålsrådet består av 12 stycken politiker från länets kommuner, landstinget, skogsstyrelsen region Svea. Ordförande för rådet är sedan hösten 2010 avdelningschefen för miljö på Länsstyrelsen och tidigare var det länsrådet. Hösten 2010 har en studieresa genomförts för miljömålsrådet. Det har varit val hösten 2010 och arbete har skett med förfrågan till organisationerna om vilka personer som ska representera organisationerna from 2011.

Sedan tidigare i länet har det funnits och finns träffar med länets kommuner och Skogsstyrelsen på tjänstemanna nivå. Träffarna har varit inriktade på information om pågående naturvårdsarbete som sker inom Länsstyrelsen och inom länet. SKS har informerat om deras naturvårds- och sociala arbete. Under perioder med lokala och kommunala naturvårdsbidrag (LONA bidrag) har detta fått ett stort utrymme.

Länsstyrelsen har regelbundna kontakter med Hopajola (en samrådsorganisation med fokus på naturvård), Naturskyddsföreningen och Skogsstyrelsen med träffar 4 gånger per år. Hopajola stödjer naturskyddsarbetet i länet och har betytt mycket för länets kommuner när de under perioden 2004 – 2006 medfinansierade LONA projekt och nu även under 2010.

Länsstyrelsen har kontakter med de ideella naturvårdsorganisationerna genom olika samarbetsformer t.ex. inom miljöövervakning, floraövervakning och inrapportering till artportalen m.m. Länsstyrelsen anordnade 2009 ett seminarium för den ideella naturvården och samarbete mellan Länsstyrelsen och den ideella naturvården.

Länsstyrelsen deltar i Skogsstyrelsens sektorsråd sedan flera år och har därmed kontakter med skogsnäringen. Länsstyrelsen hade i november 2010 en dialog med skogsnäring kring samråd om naturvårdsarbetet.

Länsstyrelsens interna arbete och samråd med kulturmiljön och fiske var tom april organiserat i samma enhet. Sedan maj finns en ny organisation där inte kulturmiljövärderna och fisket finns

inom samma enhet som naturvården. Det interna samrådet med naturvårdsarbetet inom länsstyrelsen kommer att fortgå fast i en ny organisation.

Framtagande av ett regionalt program - Värna-Vårda-Visa

Länsstyrelsen har påbörjat arbetet med ett regionalt Värna-Vårda-Visa, men det mesta av arbetet kommer att ske under 2011. Anledningen till detta är att riktlinjerna från Naturvårdsverket vad det regionala programmet ska innehålla ännu inte är fastställd, samt att revideringen av det nationella Värna-Vårda-Visa ännu inte är klart. Arbetet hittills har varit inriktat på att dela in länet i distrikt, vilket gör det mer tydligt mot medborgarna vilka förvaltare som är ansvariga för olika naturreservat och nationalparker. Länsstyrelsen har även påbörjat ett prioriteringsarbete för hur skötselbudgeten ska fördelas mellan de olika delarna i Värna-Vårda-Visa.

Kompetenshöjande åtgärder för Länsstyrelsens hantering av rovdjursfrågor

Under 2010 har Länsstyrelsen främst inriktat sina kompetenshöjande åtgärder kring rovdjursförvaltningen mot viltförvaltningsdelegationen. Målsättningen från Länsstyrelsen har varit att introducera delegaterna till sin nya roll som viltförvaltare. Eftersom ett flertal delegater inte haft någon tidigare erfarenhet av att förvalta vilt, har utbildningsbehovet ansetts som stort. Länsstyrelsen har även ansett att behovet av utbildning varit brådskande eftersom delegationen relativt tidigt efter bildandet i februari skulle ta faktiska beslut.

Kompetenshöjande åtgärder har skett i form av fyra heldagar utbildning för delegationen, samt informationsträffar. Länsstyrelsen i Örebro och tre representanter ur delegationen blev inbjudna att föreläsa under miljödepartementets upptaktsträff för viltförvaltningsdelegationer den 7 april i Stockholm. De utbildningsdagarna som delegationen genomgått har hållits av Länsstyrelsen, Viltskadecenter, Naturvårdsverket och Statens Lantbruksuniversitet (SLU) Grimsö forskningsstation och SLU enheten för stad och land. Syftet med Länsstyrelsens utbildningsdag i mars, var bl.a. att delegaterna skulle få en inblick i den regionala rovdjursförvaltningen och förstå innebörden av att representera Länsstyrelsen.

Naturvårdsverkets utbildningsdag den 9 juni gav en samlad bild av det politiska och juridiska ramverk som styr rovdjursförvaltningen i Sverige, samt en överblick av den nya förvaltningsorganisationen kring rovdjur. I november gjorde Länsstyrelsen och delegationen en mycket uppskattad studieresa till Grimsö forskningsstation där de fick lära sig mer om biologin hos rovdjur och klövvilt. Länsstyrelsen i Örebro fick som ett av tre län erbjudandet av Naturvårdsverket att samordna en utbildning i dialog och kommunikation. Utbildningen hölls den 2 december på Naturens hus i Örebro under ledning av forskare från institutionen för Stad och Land på SLU. Under dagen fick delegaterna prova på värderingsövningar, tid att diskutera sin roll i viltförvaltningsdelegationen och hur de ska kommunicera och förhålla sig till de intressen de representerar. Dagen var mycket uppskattad och det uttrycktes att utbildningen absolut skulle underlätta det fortsatta arbetet i delegationen. Länsstyrelsen anser att arbetet med viltförvaltningsdelegationen varit tidskrävande, men att de kompetenshöjande åtgärderna, fått genomslag och att arbetet i delegationen blivit mer konstruktivt och lättarbetat.

Utöver arbetet med att höja kompetensen hos viltförvaltningsdelegationen, har Länsstyrelsen använt medlen för att utbilda sina ordinarie tjänstemän och fältpersonal i rovdjurfrågor. Länsstyrelsen har deltagit i bl.a. viltskadecenters kurser om att förebygga angrepp av rovdjur, besiktningar av statens vilt, utbildning av rovdjursspårningsekipage mm. Länsstyrelsen har haft ambitionen att låta samtlig personal som arbetar med rovdjur genomgå Naturvårdsverkets utbildning "Dialog för Naturvården", men det har inte funnits plats på kurstillfällena under hösten. I dagsläget har samtliga tjänstemän och hälften av fältpersonalen genomgått utbildningen.

Återrapportering hur arbetet med det utvidgade strandskyddet fortskrider

För att arbeta effektivt och med tvärssektoriell kompetens med samtliga strandskyddsfrågor inom Länsstyrelsen, har en tvärssektoriell projektgrupp bildats med representanter från enheterna Naturskydd, Vatten, Plan och Kultur samt Förvaltning. Enheten Plan och Kultur har huvudansvar för strandskyddsfrågorna.

Projektgruppen har träffats ca 1 gång/månad under 2010 för samordning och beredning av principiella ärenden.

Arbetet med en översyn av det utvidgade strandskyddet har påbörjats. En projektplan ligger till grund för arbetet som redovisar organisation, bemanning, tidplan och aktiviteter.

Översyn av det utvidgade strandskyddet kommer att ske i samverkan med grannlän där vi delar större sjöar och vattendrag, exempelvis vid Vättern, Skagern, Uden och Hjälmarén. För länen runt Vättern har ett första möte hållits i november angående samsyn och problematik vad gäller hanteringen av det utvidgade strandskyddet. Ett nytt möte planeras i februari 2011.

Under hösten 2010 har förberedande analyser utförts över vilka kriterier och motiv ett utvidgat strandskydd bör ha i länet. Som en första studie har sjöar som finns med på översiktskartan och vattendrag som har en vattenföring på över 8 kubikmeter/sekund valts ut. Dessa sjöar och vattendrag har sedan matchats mot Nationalparker, Natur- och kulturresevat, Natura 2000-områden, Riksintressen, Värdefulla vatten samt våtmarker. Här har ca 200 sjöar selekterats från totalt 1 023 sjöar på översiktskarta. Vidare analyser kommer att leda till ytterligare selekteringar för att eventuellt införa ett utvidgat strandskydd för att säkerställa strandskyddets syften. Studier har även påbörjats för att analysera inverkan av exploateringstrycket för de sjöar där man kan se en tydlig, kraftig eller mycket kraftig exploateringsindikation som kan beläggas med ett utvidgat strandskydd, om det bedöms lämpligt.

Tabell 2.1 - Tillsyn inom Naturvård och miljöskydd

Sakområde och del av sakområde	Antal tillsynsobjekt i länet	Antal tillsynsobjekt som varit föremål för tillsyn	Antal tillsynsobjekt med allvarliga brister som inte åtgärdats
Naturvård och miljöskydd totalt (5)			
varav tillsyn av områdesskydd (515)	417 ¹⁾	19	2 ²⁾
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516) ³⁾	0	0	0
varav tillsyn av dispenser och tillstånd avseende områdesskydd (526)	15	1	0
varav tillsyn av skydd för djur- och växtarter (527)	Ca. 45 VU + ca 80 arter ⁴⁾	6 VU + 3 växtplatser + 1 privatperson ⁵⁾	2 VU + 3 växtplatser + 1 privatperson
varav tillsyn av övrig prövning avseende naturskydd (528)	12	1	0
varav tillsyn av vattenverksamhet (535)	Ca. 2 200	600	18
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	30	30	6
varav tillsyn av kemiska produkter och biotekniska organismer (565)	0 ⁶⁾	0	0
varav tillsyn av avfall och producentansvar (566)	0 ⁷⁾	0	0
varav tillsyn av övrigt miljö- och hälsoskydd (567)	Okänt	3	2
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	>100	19	0
Summa	>2 800	ca 700	34

Kommentar Tabell 2.1

1) Fem djur och växtskyddsområden

136 Natura 2000-områden

211 naturreservat

65 naturminnen

Plus generella biotopskyddet

2) Två ärenden gällande biotopskydd har lett till anmälan av misstanke om brott.

3) Tillsyn av vattenskyddsområden är delegerat till kommunerna sedan 2009, därav 0 tillsynsobjekt hos Länsstyrelsen.

4) Ca. 45 verksamhetsutövare länet (handel, preparering och förevisning) och ca. 80 fridlysta arter.

5) Sex verksamhetsutövare, tre växtplatser med fridlysta arter och en säljande privatperson.

6) Två verksamhetsutövare, två växtplatser och en säljande privatperson.

7) Tillsyn av kemiska produkter och avfall ingår som en integrerad del av tillsynen av miljöfarliga verksamheter.

Sakområde Skydd mot olyckor, krisberedskap och civilt försvar

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	2,54	2,09
Årsarbetskrafter kvinnor	2,74	1,95
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	6 042	4 362
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	4,13	2,34
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Länsstyrelsen har under året genomfört flera olika aktiviteter för att öka länets förmåga att samverka och samordna vid en kris eller olycka. Aktiviteter har genomförts i samverkan med kommuner, kommunal räddningstjänst, landstinget, polismyndigheten och privat näringsliv.

Länsstyrelsen fortsatte att arbeta med den nya influensan A(H1N1) som bröt ut under år 2009. Kriskommunikationsarbetet kom att stå i fokus under influensan. Som ett resultat av arbetet inkom det önskemål från kommunerna om att bilda ett nätverk för samordning av krisinformation. Syftet med gruppen är att inom länet få till stånd en bra krisinformationssamordning. Det är viktigt att vi i vardagen samarbetar, kompetensutvecklar och ensar oss så att vi är väl rustade när krisen inträffar.

Under året har kommunerna fått utbildning i WIS, som är ett nationellt webbaserat informationssystem. Vi har även genomfört en länsövning dock med få deltagare. Kommunerna har svårt att komma igång med WIS men förhoppningen är att fler ser systemets fördelar med informationsdelning.

Under hösten har Länsstyrelsen genomfört regional samverkanskurs (RSK). Deltagarna diskuterade och tog del av föreläsningar under fem dagar inom områdena ansvar och roller, samverkan och samordning, kriskommunikationens betydelse för bilden av en händelse samt gruppövningar med olika scenarios. Deltagarna kom från polisen, landstinget, kommunal räddningstjänst, kommunal krisledning, SOS Alarm, Länsstyrelsen samt privat näringsliv som är klassade som Sevesoföretag.

Länsstyrelsens krishanteringsorganisation deltog i en samverkansövning tillsammans med Jordbruksverket under hösten. Övningen visar att mer övning behövs för att öka förståelsen för berörda myndigheters ansvar och roller.

Nödanrop från allmänheten i sjönöd via VHF på Hjälmarens har diskuterats. Hjälmarens är kommunalt vatten och innebär att den är delad mellan tre län, tre SOS-centraler, fyra kommunala räddningstjänster samt tre polismyndigheter. Utredning pågår för att se vilka tekniska möjligheter som finns för att säkerställa larm vid sjönöd.

I länet har Polismyndigheten och Länsstyrelsen anslutit sig till Rakelsystemet (Radiokommunikation för effektiv ledning). Landstinget beräknar att de ansluter sig under 2011. Länets kommuner (inklusive räddningstjänsten) har enats om en gemensam ansökan om kompetensstöd till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) för att utreda behov av Rakel. Om medel beviljas kommer utredningen att påbörjas under 2011 och eventuellt införande under 2012.

Länsstyrelsen har under året deltagit i en pilotprocess tillsammans med MSB där syftet är att pröva ett metodkoncept för samordning och inriktning inom det geografiska områdesansvaret. Länsstyrelsen ingår även i ett regeringsuppdrag för utveckling av samverkan vid nödlägen samt öka tryggheten på landsbygd mellan blåljusorganisationer och kommuner. Försöksverksamhet kommer att genomföras i tre län varav Örebro är ett. Styrel-projektet som inletts i länet kommer att på sikt ge ett bättre underlag för risk- och sårbarhetsanalyser i framtiden. Beroenden i samhället visar på många verksamheter är beroende av strömförsörjning. Om det samtidigt blir brist på drivmedel och kommunikationer kommer det att medföra konsekvenser för samhället.

Kommunernas arbete enligt lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap

Länsstyrelsen har följt upp samtliga kommuner och landstinget utifrån lagen (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. I år har insamling av material till uppföljningen skett med en enkät men även i samband med olika träffar och arbeten vid kriser som skett under hela året. Året innan genomfördes uppföljningen genom ett antal uppföljningsbesök i länets kommuner och landstinget.

Alla länets kommuner och landstinget har en gällande risk- och sårbarhetsanalys samt en krisledningsplan som talar om hur extraordinära händelser ska mötas och hanteras. Landstingets risk- och sårbarhetsanalys bedöms vara en i huvudsak väl genomarbetad analys. De kommunala risk- och sårbarhetsanalyserna skiljer sig åt när det gäller kvalitet, innehåll och upplägg. Länsstyrelsens bedömning är att många kommunala risk- och sårbarhetsanalyser har vissa brister och att en majoritet av kommunerna befinner sig i ett inledande skede när det gäller arbetet med risk- och sårbarhetsanalys.

Kommunerna behöver tillsammans med Länsstyrelsen arbeta med att utveckla de kommunala risk- och sårbarhetsanalyserna så att de blir ”levande dokument” och en kontinuerlig process där alla funktioner och nivåer deltar. Risk- och sårbarhetsanalyserna måste bli användbara för kommunerna i sitt arbete och även användbara för Länsstyrelsen i arbetet med länets förmåga och för samverkande aktörer. De områden där kommunerna generellt sett kan utveckla sitt arbete är främst beskrivning av konsekvenser för den egna verksamheten, förmåga att hantera identifierade risker och förslag till åtgärder kopplade till resultatet av analysen. Få kommuner har tjänsteman i beredskap (TIB), förutom Landstinget och Örebro kommun som har TIB, men med lokala lösningar finns dock möjligheter att nå respektive kommunledning vid extraordinära händelser. Kommunerna saknar också kommunala krishanteringsråd.

Genom uppföljningsarbetet har Länsstyrelsen skaffat sig en bättre bild av situationen i länets kommuner som kommer att ligga till grund för fortsatt arbete för att öka krishanteringsförmågan i länet.

Förmågebedömningen är en del i risk- och sårbarhetsanalysen som Länsstyrelsen ska, enligt 9§ i Förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap, i syfte att stärka sin krishanteringsförmåga, årligen analysera om det finns sådan sårbarhet eller sådana hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som synnerligen allvarligt kan försämra förmågan till verksamhet inom området. Nytt för i år när det gäller förmågebedömningen är att Länsstyrelsen samlade länets kommuner till en träff och tillsammans diskuterade och bedömde länets krishanteringsförmåga utifrån de olika scenarierna isstorm och influensapandemi.

Länsstyrelsernas tillsyn över kommunerna, inom ramen för området Skydd mot olyckor

I årets tillsyn och i seminarieform har Länsstyrelsen uppmärksammat och betonat arbetet med de kommunala handlingsprogrammen. Allt för att kommunerna ska påbörja arbetet med nästa mandatperiods handlingsprogram så tidigt som möjligt inför nästa mandatperiod.

Länsstyrelsen ser ett intresse hos kommunerna och bedömer att de kommer att klara detta. Länets kommuner (inkl räddningstjänsterna) har enats om en gemensam ansökan om kompetensstöd till MSB för att utreda sina behov av Rakel samt se vilka möjligheter systemet ger. Om medel beviljas kommer utredningen att påbörjas under 2011 och eventuellt införande under 2012. Eventuellt kan räddningstjänsterna starta tidigare eftersom man redan har börjat testa Rakel i mindre skala.

Under våren startade ett projekt om dammsäkerhet som ska leda till ett antal tillsynsbesök under 2011. Årets arbete består av att ta fram prioriteringsunderlag för tillsyn av länets ca 500 dammar som ska vara underlag för nästa års tillsynsverksamhet. Tillsynen kommer att ske utifrån både Miljöbalken och Lagen om skydd mot olyckor.

Sakområde Kulturmiljö

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	3,85	3,89
Årsarbetskrafter kvinnor	1,40	2,09
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	6 185	5 504
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	4,23	2,95
Bidragsutbetalningar (tkr)	284	201

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Bedömning av arbete och resultat

Arbetet inom kulturmiljöområdet har under 2010 löpt väl utan extraordinära ärenden eller ärendemängder. En samlad bedömning av Länsstyrelsens resultat 2010 avseende kulturmiljöområdet ger vid handen att måluppfyllelsen varit god. Nedan följer några exempel:

Länsstyrelsen har fortsatt arbetet med att öka samverkan i olika former såväl inom Länsstyrelsen som med externa aktörer. Bland de senare kan Örebro läns museum och Regionförbundet Örebro och länets kommuner framhållas som särskilt viktiga regionala samarbetspartners. Örebro läns museum är en huvudaktör i arbetet kring kulturreseptatet Pershyttan.

Vi har fortsatt positiva erfarenheter av samverkansarbetet i den så kallade Bergslagsatsningen. Genom den sker ett aktivt samarbete med andra länsstyrelser, Riksantikvarieämbetet, turistnäringen, kommuner, högskolor och universitet m.fl. inom bergslagsområdet. Syftet är att medverka till en långsiktigt hållbar förvaltning av kulturmiljöer i Bergslagen genom att utveckla bl.a. goda besöksmiljöer. De goda erfarenheter som dessa samarbetsformer ger tillvaratas och utvecklas kontinuerligt. De bidrar också till att stimulera och vitalisera kulturmiljöarbetet i stort på Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen har en väl fungerande process kring fördelningen av det nationella anslaget för kulturmiljövård (7:2). Bidragen till byggnadsvård, fornvård, kulturlandskapsvård och information har en positiv verkan för att utveckla ett urval av länets kulturmiljöer på ett långsiktigt hållbart sätt.

Det är vår uppfattning att Länsstyrelsen även under 2010 har varit en attraktiv samarbetspartner i olika samverkansprojekt. En indikator på att vi lyckat fatta väl förankrade beslut är att inte något av de beslut vi fattat under året har överklagats. Vi upplever att vi har lyckats hålla en god och ömsesidigt förtroendefull dialog med dem som berörs av vår myndighetsutövning; enskilda medborgare, exploitörer, bidragsmottagare m.fl.

Länsstyrelsen har medverkat i samrådsgrupperna för det kyrkliga kulturarvet i de fyra stift som ingår i länet. Tilldelningen av kyrkoantikvarisk ersättning har varit god i samtliga 4 stift. Därigenom har angelägna och kostnadskrävande vårdarbeten kunnat genomföras på flera av länets kyrkor och deras inventarier.

Viktigaste prioriteringarna och insatserna

Grundläggande myndighetsuppgifter

Även under 2010 har de grundläggande myndighetsuppgifterna (framför allt ärenden enligt Kulturminneslagen, Miljöbalken och Förordningen om bidrag till kulturmiljövård) prioriterats.

Inom dessa arbetsområden är det arbetet med bidragsförordningen som ger störst utrymme för egna prioriteringar och avvägningar om verksamhetens inriktning. Under 2010 har 10 085 000 kronor fördelats till kulturmiljövårdande insatser i länet. Bidragen uppmuntrar lokala insatser för kulturmiljön och innebär att Länsstyrelsen kan träda in som samarbetspart i olika sammanhang som gynnar både tillgänglighet och bevarandestatus för kulturarvet. Det senare leder också till ett ökat engagemang för kulturmiljöer bland en bredare allmänhet. Bidragen fördelas strategiskt för att trygga ett långsiktigt bevarande av länets mest värdefulla kulturmiljöer. Särskilt prioriteras utveckling av miljöer som är tillgängliga för många och kan användas som en tillgång för brukare, besökare och den bygd de finns i.

Handläggningen av fornminnesärenden enligt 2 kap Kulturminneslagen (KML) har varit av normal omfattning.

De arkeologiska undersökningarna har varit förhållandevis små. Inget anbudsförfarande har genomförts. Under året har Länsstyrelsen däremot arbetat för att öka och förbättra tillsynen av uppdragsarkeologin. Förutom gängse besiktningar av fältarbete, har även undersökarnas rapportarbete granskats och kommenterats. En stor del andel av registrerade skador på fornlämningar är orsakade av skogsbruk. Stor tonvikt har därför lagts på handläggning av ärenden som rör fornlämningar i skogsmark.

Arbetet med 4 kap KML har präglats av löpande tillståndsärenden och samverkan med de 4 stift som ingår i länet och övriga länsstyrelser inom dessa stift. Antalet ärenden om tillståndsprovning enligt 4 kap KML har under året ökat i jämförelse med år 2009.

Kunskapsunderlag

Under 2010 har det åter varit möjligt att arbeta med kunskapsuppbyggande projekt med stöd av anslaget för kulturmiljövård. Tyngdpunkten har i år legat på arbetet med riksintressen (RI). Fördjupade riksintressebeskrivningar har tagits fram för några riksintresseområden. Vidareutveckling av riksintressearbetet har också skett kring RI-områdena Rosta och Baronbackarna. En fördjupad riksintressebeskrivning har också tagits fram för det till ytan omfattande riksintresseområdet Drumlinområdet, vilken kommer att ligga till grund för fortsatt dialog med berörda kommuner under 2011.

Förutom de fördjupade riksintressebeskrivningar som tagits fram i samarbete med Örebro kommun har en särskild satsning gjorts för att tillgodose barnens rätt till delaktighet i beslut

som rör deras miljö och deras rätt till kulturella uttrycksformer och att lyfta fram alternativa/nya berättelser kring kulturmiljöer. Det arbetet har skett inom ramen för det länsstyrelsegemensamma projektet Kalejdoskop. Riksintressebeskrivningarna har därför, inom ramen för den länsstyrelsegemensamma satsningen Kalejdoskop och med stöd av enheten för horisontella mål, bearbetats till lärarhandledningar i samverkan med Örebro läns museum, Örebro kommun, skola och fritidsverksamhet och ÖrebroBostäder. En skola och en fritidsgård i områdena kommer under 2011 arbeta med utgångspunkt från detta material. Resultatet av detta arbete kommer sannolikt att återverka på framtida arbete med information kring dessa riksintressen. Intervjuundersökning pågår också som ett led i en vidgad medborgardialog kring de båda riksintresseområdenas kulturmiljövården.

Kunskapsunderlag kring kulturhistoriska värden i och i anslutning till vattendrag har dels tagits fram genom Vattenmyndigheten för Norra Östersjöns vattenavrinningsområde genom fortsatt inventering längs Sverkerstaån, ett arbete som påbörjades under år 2009. I egen regi och i samråd med Länsstyrelsens limnologiska kompetens har också vattendragen Trösälven och Timsälven inventerats med samma metod som tillämpats i Sverkerstaån.

Information och tillgängliggörande

En framgångsfaktor för kulturmiljöarbetet är att länets kulturmiljöer är angelägna för länsinvånarna. Att göra kulturmiljöerna kända på ett lockande sätt är därför en grundläggande uppgift. Metoderna kan vara många, alltifrån skyltar i landskapet till skolprojekt och webbinformation. För att effektivisera och fokusera Länsstyrelsens arbete med tillgängliggörande sker det arbetet med stöd av en kommunikationsplan för tillgänglig kulturmiljö, vilken utgör en fördjupning till vår strategi för användningen av kulturmiljöanslaget.

Genom samverkan och samordning kring information med naturvården har ett koncept för kulturmiljöinformation utvecklats. Information om kulturvården integreras i naturvårdsinformation och vice versa.

En viktig målgrupp för kulturmiljövårdsinformation är barn och ungdomar. I Länsstyrelsens informationsarbete väljs språk, bilder och placering av informationsskyltar bland annat med hänsyn till denna målgrupp. Särskilda aktiviteter riktade till barn förekommer sommartid i kulturresevatet Pershyttan. Ett projekt som innebär en satsning på att väcka ungdomars intresse för det byggda kulturarvet har också genomförts i en skola i Örebro under året.

Nätverksarbete

Representanter för kulturmiljövården deltar regelbundet i de regionala länsstyrelsenätverk som finns för samverkan rörande arkeologi och byggnadsvård. Länsstyrelsen deltar också aktivt i berörda stifts samverkansgrupper och i samarbetet kring kultur- och naturvården i anslutning till vatten inom ramen för Norra Östersjöns vattendistrikt. Det är vår bedömning att arbetet i dessa nätverk effektivt bidrar till såväl verksamhetsutveckling som personlig kompetensutveckling för deltagande medarbetare. De har också stor betydelse för att åstadkomma en enhetlig och rättssäker ärendehantering inom kulturmiljöområdet. Det är mycket positivt att arbetet i dessa nätverk nu ges en mer strukturerad form genom samverkansarbetet inom det s.k. Uppdrag nummer 70 (samverkan inom kulturmiljöområdet med utgångspunkt i uppdrag i Länsstyrelsernas regleringsbrev 2010).

Arbetet inom Bergslagssatsningen (se ovan) är ett spännande och nydanande sätt att samverka både mellan länsstyrelser och med andra aktörer kring kulturmiljöer i ett geografiskt stort område. Genom denna satsning har förutsättningar givits för kraftfulla och samlade insatser som inte hade kunnat komma ifråga om varje län arbetat för sig. Den medfinansiering om drygt 11 miljoner kronor som tillförts satsningen genom EU-strukturfondsmedel hade t.ex. inte kunnat komma till stånd utan det samlade greppet.

Vindkraft

Genomförda aktiviteter att särskilt uppmärksamma under 2010 är följande:

Arbetet med att uppdatera Länsstyrelsens policy för arbete med vindkraft och att ta fram, relevanta planeringsunderlag inleddes under 2009. Detta arbete fortsatte under 2010 och bl.a. har arbetet med en landskapsanalys inletts. Personal från kulturmiljövården har lett det tvärsektorieellt inriktade arbetet med utarbetande av underlag rörande natur- och kulturmiljövård samt friluftsliv. Av särskild betydelse för kulturmiljövården är att en heltäckande landskapsanalys med sårbarhetsbedömning ur dessa perspektiv har utarbetats. Arbetet med fastställande av policyn kommer att fortgå under 2011.

Största svårigheterna

Även om det är vår bedömning att resultatet av Länsstyrelsens kulturmiljöarbete är gott, så finns ett antal sedan tidigare väl kända brist/problemområden:

Kulturmiljöanslaget – För att kunna arbeta med kulturmiljövården på ett lyckosamt sätt krävs att resurser avsätts. Det motiverar också kulturmiljöernas huvudmän till att satsa på utveckling av den potential till förmedling av kulturvärden som dessa platser besitter om det är uppenbart att ”staten tar sitt ansvar” genom tilldelning av medel från kulturmiljöanslaget för miljöer som utpekats med statliga skyddsinstrument. Därför krävs en kraftfull förstärkning av kulturmiljöanslaget.

Tillsyn – Den krävande hanteringen av de grundläggande handläggningsuppgifterna ger litet utrymme för verksamhetsutveckling och kompetenshöjning. Bättre handläggningsresurser skulle också ge utrymme för en välbehövlig ambitionshöjning rörande tillsynen av länets kulturmiljöer. En rejäl, och nationellt samordnad genomlysning av tillsynsarbetet skulle i en förlängning ge effekter i form av ett mer effektivt och ”smartare” kulturmiljöarbete i stort. Vi ser en stor potential att kunna utveckla tillsynen genom det samverkansarbetet som har påbörjats inom det s.k. Uppdrag 70 (Samverkan inom kulturmiljöområdet med utgångspunkt i uppdrag i Länsstyrelsernas regleringsbrev 2010).

Bristande kulturmiljökompetens i kommunerna – Kommunerna har en viktig roll i det samlade kulturmiljöarbetet. Det handlar om allt från tillämpning av Plan- och bygglagen till att väcka intresse för kulturarvet hos barn och unga, kontakter med kommuninvånare och ideella organisationer, turismverksamhet m.m. Det är därför en påtaglig brist att antikvarisk kompetens (kommunantikvarier) endast finns i två av länet tolv kommuner. Därmed försvåras dialog och samverkan med kommunerna.

Samarbetsprojekt

Arbetet med att få större och bättre genomslag för Länsstyrelsens kulturmiljöarbete genom samverkan med andra parter och sakområden har fortsatt under 2010. Nedan redovisas tre exempel.

Alternativa berättelser

I samband med arbetet med de fördjupade riksintressebeskrivningar som tagits fram i samarbete med Örebro kommun har en särskild satsning gjorts för att tillgodose barnens rätt till delaktighet i beslut som rör deras miljö och deras rätt till kulturella uttrycksformer och att lyfta fram alternativa/nya berättelser kring kulturmiljöer. Riksintressebeskrivningarna har därför, inom ramen för den länsstyrelsegemensamma satsningen Kalejdoskop och med stöd av Länsstyrelsens enhet för horisontella mål, bearbetats till lärarhandledningar i samverkan med Örebro läns museum, Örebro kommun, skola och fritidsverksamhet och det kommunala bostadsbolaget. En skola och en fritidsgård i områdena kommer under 2011 (genom Skapande skola) arbeta med utgångspunkt från detta material. Resultatet av detta arbete kommer sannolikt att återverka på framtida arbete med information kring dessa riksintressen. Intervjuundersökning pågår också som ett led i en vidgad medborgardialog kring de båda riksintresseområdenas kulturmiljövärden.

Bergslagssatsningen

Bergslagssatsningen Kultur och Turism 2006 – 2016 initierades av Riksantikvarieämbetet och länsstyrelserna i Gävleborg, Västmanland, Värmland, Örebro och Dalarna tillsammans med KTH senhösten 2006. Det konkreta arbetet har pågått i drygt 3 år.

Från start har just långsiktigheten varit en grundbult i arbetet med Bergslagssatsningen och en viktig utgångspunkt för att skapa ett ömsesidigt förtroende hos samarbetspartners och medfinansiärer från både näringen och offentlig sektor. Många av intressenterna vittnade initialt om en omfattande projektrötthet och övertygades om att se Bergslagssatsningen som ett unikt projekt som det är värt att engagera sig i.

Det konkreta arbetet i satsningen är omfattande och präglas av ett högt tempo med specifika efterfrågade och anpassade insatser på s.k. bergslagshistoriska centrum (i Örebro län Pershyttans bergsmansby/Nora trästad, Stripa gruva och Degerfors brukssamhälle). Resultatet så här långt är över förväntan och nedan listas några exempel på uppnådda effekter:

- *Bättre besöksmål* – På alla tre platserna i Örebro län har en avsevärd kvalitetshöjning skett avseende värdskap, utvecklat visionsarbete, besökslogistik, skyltning, tillgänglighet m. m
- *Fungerande nätverk* - Samverkan i många nya konstellationer har uppstått genom Bergslagssatsningen.
- *Samverkan utanför traditionella kulturmiljösektorn* – I workshops och inom de särskilda temasatsningarna (Måltid & trädgård, Konst, Modernismens arkitektur m.fl.) har nya samverkanspartners inom kultur, turism och näringsliv engagerats i arbetet med att stärka Bergslagen med utgångspunkt från dess industrihistoriska kulturmiljövärden.

Intern samverkan för medelsfördelning och kunskapsförmedling

Den interna samverkan kring Landsbygdsprogrammets Axel 3, projektet Landet lär (kompetensutveckling inom Landsbygdsprogrammet) och Utvald miljö har fortsatt under 2010. Inom projektet har lantbrukare fått rådgivning om vård av landsbygdens ekonomibyggnader. De rapporter som utarbetats används som underlag för beslut i de fall lantbrukaren söker om bidrag från Utvald miljö eller som antikvariska anvisningar i de fall ansökning gjorts till Lilla Byggnadsvårdsbidragen, där medel kommer från kulturmiljövårdsanslaget. Besöken är uppskattade och bidrar till att ge allmänheten en positiv bild av Länsstyrelsen.

Likaså har det interna samarbetet fortsatt under 2010 kring informationsarbetet inom natur- och kulturmiljövården. En viktig förutsättning för detta har varit att en person arbetat med informationsfrågor inom båda sakområdena. Detta har medfört att såväl natur- och kulturmiljövården beaktats i informationsarbetet inom båda områdena. Som främsta exemplet under året kan nämnas den sevärdhetsfolder som togs fram till försommaren på temat biologiskt mångfald, där ett flertal kulturmiljöer fanns med som exempel på artrika miljöer i Örebro län. Både mångfaldsfoldern och kulturmiljöskyltar har tagits fram med 50% finansiering från Landsbygdsprogrammets projektstöd.

Tabell 5.1 – Länsfakta kulturmiljö

	2010-12-31	2009-12-31	2008-12-31
Antal registrerade fornlämningar (exkl. marina)	4 346	4 339	4 223
Antal byggnadsminnen enligt 3 kap. kulturminneslagen	54	50	47
Antal kyrkobyggnader enligt 4 kap. kulturminneslagen	81	81	81
Riksintresseområden för kulturmiljövården, <i>antal</i>	52	52	52
<i>yta (ha)</i>	15 932	15 932	15 932
Kulturresevat, <i>antal</i>	1	1	1
<i>yta (ha)</i>	128	128	128
Andel av länets kommuner som har kulturmiljöprogram (%)	8,0%	42,0%	33,0%

Kommentarer Tabell 5.1

Uppgifterna bygger på en enkät till kommunerna. Minskningen från 2009 kan troligen till viss del förklaras med svag svarsfrekvens 2010.

Tabell 5.2 Utbetalade bidrag för kulturmiljö, summa (tkr)

	2010	2009	2008
Bidrag, vilka länsstyrelsen fattar beslut om och betalar ut	0	0	0
Bidrag, vilka länsstyrelsen har fattat beslut om, men där Riksantikvarieämbetet har gjort utbetalningen	10 085	11 850	11 384

Sakområde Folkhälsa

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,63	2,60
Årsarbetskrafter kvinnor	1,97	8,35
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	4 585	10 417
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	3,14	5,59
Bidragsutbetalningar (tkr)	9 998	12 686

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

På Länsstyrelsen i Örebro finns en samordnare till stöd för arbetet med folkhälsa. Länsstyrelsens samordnare har under året 2010 utbildat nyanställd personal i Länsstyrelsens uppdrag inom folkhälsoområdet vilket lett till en ökad kunskap om folkhälsa samt medvetenhet om vad detta kan innebära inom respektive område för den nyanställde.

På avdelningen för miljö på Länsstyrelsen i Örebro pågår ett arbete med att sammanställa en rapport om miljö och hälsa i Örebro län i samarbete med olika aktörer i länet. Till detta arbete finns en referensgrupp där samordnaren för folkhälsofrågor på Länsstyrelsen sitter med och har deltagit på det möte som varit under året. Målet med projektet är att den framtagna rapporten ska inspirera till åtgärder inom miljöhälsoområdet samt att arbetet ska leda till en ökad samverkan mellan olika myndigheter (Länsstyrelsen, kommunerna, Landstinget m.fl.) så att hälsorelaterad miljöövervakning kan bedrivas mer systematiskt.

Länsstyrelsen ska verka för att det av riksdagen fastställda övergripande nationella folkhälsomålet uppnås genom att beakta folkhälsa inom arbetet med krishantering. En övning av ett epizootiscenario har genomförts under 2010 där sex chefer på Länsstyrelsen deltog. Syftet med övningen var att öka förmågan att utreda och bekämpa epizootiutbrott. Målet var att tjänsteman i beredskap skulle aktivera krishanteringsorganisationen och att beredningsgruppen skulle samlas för att bli en stab. Staben följde och tog fram underlag för beslut samt samverkade aktivt med Jordbruksverket. Utvärderingen som gjorts visar att det var viktigt att delta i övningen för att träna sina roller i beredningsgruppen samt frågeställningarna som uppstår vid en epizootisituation.

För att minska bruket av alkohol och tobak och för att påverka att vi får ett samhälle fritt från narkotika och dopning har länsamordnaren på Länsstyrelsen i Örebro medverkat i en länsövergripande antilångningskampanj, samordnat arbetet med Örebro län för en drogfri trafik, organiserat och medverkat i regionala och lokala träffar på drogområdet. Genom detta har Länsstyrelsen fortsättningsvis främjat den goda samverkan mellan flera av de nyckelaktörer i länet som arbetar med det elfte folkhälsomålet. Länsstyrelsen har även i uppdrag att implementera de nationella handlingsplanerna inom alkohol- och narkotikaområdet samt att verka för att de nationella målen inom tobaksområdet uppnås.

Det förebyggande arbetet mot alkohol-, narkotika-, doping- och tobak (ANDT) i länet styrs av Samhällsråd T som består av landshövdingen, landstingsdirektören, länspolismästaren samt regionförbundets direktör. Till Samhällsråd T finns en arbetsgrupp och en referensgrupp. Arbetsgruppen bereder rådets möten och består av enhetschefer eller motsvarande från respektive organisation samt länsamordnaren för ANDT-frågor. Referensgruppen består av politiker från länets kommunstyrelser, landstings-, polis- och regionförbundets styrelser, representanter från Trafikverket och ideella länsorganisationer.

Praktisk samverkan har skett inom följande områden:

- Illegal alkohol
- ANDT-förebyggande arbete i länets skolor
- Föräldrastödsinsatser
- Insatser för barn med föräldrar som missbrukar
- För en nykter och drogfri trafik
- Små kommuners organisation för och insatser mot alkohol- och drogproblem i samverkan med kommuner och länsstyrelsen i Värmland
- 7 länsstyrelser erbjuder gemensam kompetensutveckling för kommunala tjänstemän inom alkohol- och drogområdet

Under året har inga nya drogvänemätningar gjorts. De görs vartannat år. Under åren hittills har vi kunnat se en stadig nedgång av andelen alkoholkonsumenter och rökare bland elever i årskurs 9. Andelen som provar narkotika förändras dock inte.

Enligt polisens statistik har vi en förändring vad avser våld i offentlig miljö, som ofta är alkoholrelaterat, där ungdomar 15-17 år varit inblandade. Under året har detta våld minskat med 23,5 procent.

Antalet alkoholbrott har samtidigt ökat med 158 procent, från 219 brott förra året till 566 i år. En försiktig slutsats man kan dra är att om polisen ökar sina insatser mot ungdomar och alkohol minskar våldet.

I Örebro län anmäldes under 2010 487 rattfyllerister och 615 drograttfyllerister. En hel del av dem samt ca 1 400 personer misstänkta för ringa narkotikabrott har hanterats inom arbetet "Örebro län för en drogfri trafik". Av dem har nästan 700 kunnat slussas vidare till vårdinsatser.

För barn i familjer med "krångel" där missbruk eller t.ex. våld förekommer, ska särskilda stödinsatser erbjudas. 2008 kunde fyra kommuner och en landstingsverksamhet erbjuda sådant riktat stöd. Efter utbildningar och annat stöd som erbjudits kommuner och landsting i länet har antalet stödinsatser ökat så att det nu är åtta kommuner och två verksamheter i landstinget som kan erbjuda detta.

Tabell 6.1 Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter för Folkhälsa

	Kostnader (tkr)	Årsarbetskrafter
Totala kostnader (exkl. OH)	3 558	2,60
varav Allmänt och övergripande inom folkhälsa (700)	3 010	1,71
varav Fördelning av statsbidrag (704)	41	0,04
varav Alkohol- och tobaksärenden (705)	502	0,84
varav alkoholärenden	246	0,51
varav tobaksärenden	99	0,21
Totala kostnader (inkl. OH)	4 585	

Tillsyn enligt alkohollagen och tobakslagen, åtgärder för skärpt kommunal tillsyn samt resultat av insatserna

Tillsynsplan

Tillsynsplanen för alkohol och tobak var en del i verksamhetsplanen för 2010. Verksamhetsplanen och därmed även tillsynsplanen fastställdes och beslutades av enhetschefen. Vidare har tillsynsplanen enligt Länsstyrelsens rutiner kontinuerligt följts upp vid kvartals- och halvårsuppföljningen. Vi kan sammanfattningsvis konstatera att tillsynsplanen för 2010 hade som målsättning att Länsstyrelsen skulle genomföra tillsyn hos tre av länets tolv kommuner. Den handläggare som varit ansvarig för tillsyn av alkohol och tobak övergick dock vid årsskiftet till Socialstyrelsen vilket påverkade hur vi behövde prioritera uppgifterna i verksamheten.

Organisation och resurser

Under året fanns det behov av att se över hur arbetet med tillsynen på bästa sätt bör vara organiserat. Bakgrunden var att flera av de sociala frågorna fördes över till Socialstyrelsen vid årsskiftet 09/10 och Länsstyrelsens ambition att tydligare lyfta fram och fokusera tillsynen inom alkohol och tobak. Socialstyrelsen fick ta över ansvaret för den sociala tillsynen vilket innebar stora personalförändringar samt personalomsättning. Resursförändringarna gav upphov till ett tydligt behov av omprioriteringar i verksamheten vilket resulterade i att tillsynen inom alkoholområdet inte legat på den nivå som var planerad. Under 2009 låg de personella resurserna för tillsynen på ca 0,25 årsarbetskrafter. Under 2010 kom de personella resurserna att ligga något under 2009 års nivå. Vår ambition är att väsentligt öka och utveckla alkohol- och tobakstillsynen under 2011.

Vägledande tillsyn

Länsstyrelsen har enligt alkohollagen tillsyn inom länet och ska biträda kommunerna med råd i deras verksamhet. Länsstyrelsen har svarat på två remisser från kommunerna samt bistått kommunerna med råd i verksamheten. Under hösten har ansvarig chef för tillsynen tillsammans med Länsamordnaren och projektledaren för Ansvarsfull alkoholservice varit på kommunbesök i 11 av länets 12 kommuner (den sista kommunen kommer att besökas i början av 2011). Kommunbesöken har syftat till att skapa en dialog med de tjänstemän, chefer och politiker inom kommunen som arbetar med tillsyn inom alkohol och tobak och det förebyggande arbetet. Kommunbesöken har gett oss en kännedom om framgångsfaktorer och hinder i kommunernas arbete samt vilket behov de efterfrågar från Länsstyrelsen i frågorna.

Direkttillsyn

Länsstyrelsen i Örebro har som beskrivits ovan av resursskäl inte kunnat utöva sin tillsyn över kommunerna på det sätt som vi har haft som ambition och målsättning det har lett till att Länsstyrelsen under 2010 inte kunnat genomföra någon direkttillsyn av kommunernas handläggning inom alkohol- och tobakslagen.

Lärande åtgärder

Länsstyrelsen har genom de kommunbesök som genomförts fångat upp behov ute i kommunerna och fått en bättre insikt i tillsynsverksamheten inom samtliga kommuner i länet. Vi kan ännu inte se några effekter av dessa besök men bedömer att den framtida verksamheten och tillsynen har bättre förutsättningar att hamna på rätt nivå och få de effekter vi önskar.

Tillsynsmetoder

En fjärdedel av kommunerna har beslut på att arbeta med metoden Ansvarsfull alkoholservering, medan 67% av kommunerna uppger att de arbetar med metoden, en kommun arbetar med en tillsynsmetod som kallas Klarspråk.

Vad gäller tobakstillsynen har Länsstyrelsen drivit ett projekt, Förstärkt tobakstillsyn, med medel från Statens folkhälsoinstitut. I projektet har en metod med Tematillsyn arbetats fram i samarbete med kommunerna i länet och Länsstyrelsen i Värmland. Det här arbetet har resulterat i att ett tillsynsprotokoll och ett arbetssätt/metod har arbetats fram som används av i stort sett samtliga kommuner i länet. Metoden har genererat 260 tillsynsbesök ute i kommunerna och en handläggare från Länsstyrelsen har deltagit vid några av besöken tillsammans med kommunens tobakshandläggare.

Samarbete

Kommunerna har gemensam alkoholtillsyn med flera myndigheter. Mest frekvent är gemensam tillsyn med polisen, men det förekommer även tillsyn tillsammans med Skatteverket, brandmyndigheten och tillsyn avseende illegal alkohol i samråd med tullen. Länsstyrelsens uppfattning är att denna samverkan fungerar bra. När det gäller tillsyn enligt tobakslagen har kommunerna i och med förändringarna i tobakslagen fått möjligheten att påbörja ett samarbete med tillsyn tillsammans med polismyndigheten vilket har goda förutsättningar att stärkas framöver.

Statens folkhälsoinstitut

Länsstyrelsen uppfattar samarbetet med Folkhälsoinstitutet som mycket positivt och vill särskilt framhålla de nätverksträffar som de sammankallat Länsstyrelsernas handläggare till. Nätverksträffarna är ett sätt att få en bättre kvalitet och enhetlighet i uppdraget att ge råd och stöd till kommunerna det ger också en möjlighet att få en mer likvärdig syn på Länsstyrelsens uppdrag och de förväntningar som Folkhälsoinstitutet kan förmedla. Vår förhoppning är att dessa träffar fortsätter och utvecklas vidare i en positiv riktning.

Sakområde Jämställdhet

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,45	0,13
Årsarbetskrafter kvinnor	2,95	2,31
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	8 665	5 849
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	5,93	3,14
Bidragsutbetalningar (tkr)	620	2 336

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Länsstyrelsens jämställdhetsarbete är förankrat hos ledningen och i organisationen. Arbetet bedrivs både internt och externt. Länsstyrelsen har tagit fram en broschyr om våra jämställdhetsuppdrag som medarbetarna kan ta med vid tillsyn, rådgivning osv.

Länsstyrelsens prioriteringar under året har varit:

- att revidera och förankra Handlingsplan för Länsstyrelsens jämställdhetsintegrering 2010-2015.
- att ha ett Jämställdhetsråd runt Landshövdingen med representanter för näringsliv, organisationer, kommuner och landsting för att utifrån de jämställdpolitiska målen agera och initiera.
- att vara projektägare för det nationella projektet ESF-Jämt - processtöd jämställdhetsintegrering och att samverka med alla länsstyrelser i det uppdraget
- att lyfta fram fjärde delmålet. Mäns våld mot kvinnor och samverkar med aktörer i länet kring den frågan.

Med anledning av omorganisationen har vi reviderat Länsstyrelsens handlingsplan för Jämställdhetsintegrering 2010-2015. I handlingsplanen tydliggörs under rubriken; Styrning och Organisation, att landshövdingen leder det externa arbetet med stöd av särskilt sakkunnig, via Jämställdhetsrådet, det interna arbetet styrs av avdelningscheferna med stöd av särskilt sakkunnig och att alla enhetschefer är ansvariga för genomförandet av handlingsplanen, med stöd av särskilt sakkunnig.

Handlingsplanen har tydliga mål i Vad, När och Vilka som ska få utbildning i jämställdhetsintegrering. Under våren 2010 har enheten Landsbygd och Näringsliv genomgått utbildning i jämställdhetsintegrering av sin verksamhet. Under hösten 2010 har särskilt sakkunnig genomfört tre utbildningstillfällen tillsammans med medarbetare från Länsstyrelsen i Örebro och Länsstyrelsen i Värmland. Det var medarbetare från deras regionala utvecklingsenhet och vår enhet Landsbygd och Näringsliv som genomgått utbildning tillsammans, vilket var mycket uppskattat.

Utbildningen består av en grundläggande del om jämställdhetspolitiska målen och hur ojämställdheten ser ut. Efter denna första del följer två tillfällen där medarbetarna får praktisera att göra egna jämställdhetsanalyser av sina ärenden och projekt.

I tidigare regleringsbrev har fyra områden pekats ut som särskilt viktiga när det gäller att införliva ett jämställdhetsperspektiv; Regional utveckling, Landsbygdsutveckling, Social tillsyn, Kommunikationer och Hållbar samhällsplanering och boende. Dessa fyra har nu det bästa resultatet i arbetet med jämställdhetsintegrering.

Även om vårt resultat är bra på Länsstyrelsen så kan vissa verksamheter stöta på en del svårigheter p.g.a. centrala myndigheter inte har samma inställning till jämställdhetsintegrering, men i övrigt går arbetet starkt framåt mycket med påverkan och stöd utav det jämställdhetsarbete som vi bedriver externt (ESF-Jämt).

Utbildning och diskussioner om hur vi kan införliva de jämställdhetspolitiska målen i vår verksamhet måste pågå kontinuerligt. Det kommer till nya medarbetare och gamla tappar greppet. Jämställdhetskompetens är en färskvara som ständigt måste lyftas. I arbetet med Länsstyrelsens verksamhetsplanering arbetar vår särskilt sakkunniga tillsammans med respektive enhetschef och planerar 2011 års utbildning i jämställdhetsintegrering för verksamheterna: Djurskydd och Livsmedel, Art, Vilt och Tillsyn, och Jordbruksstöd.

Vid introduktionsutbildningen för nyanställda redovisar vår särskilt sakkunniga inom området jämställdhet Länsstyrelsens uppdrag kring de jämställdhetspolitiska målen och strategin jämställdhetsintegrering.

Länsstyrelsens Jämställdhetsråd

Länsstyrelsen stödjer viktiga aktörer i länet på flera sätt, inom ramen för landshövdingens rådsorganisation har Länsstyrelsen ett externt "Jämställdhetsråd". I rådet sitter representanter från kommuner, landsting, näringsliv, organisationer, universitet, Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan m.fl. totalt 17 organisationer. Syftet med rådet är att föra ut de jämställdhetspolitiska målen och verka för jämställdhet i länet. Genom att vara en strategisk styr- och utvecklingsgrupp för det regionala jämställdhetsarbetet vill rådet, genom jämställdhetsintegrering av egna verksamheter och spridning av kunskaper till andra viktiga aktörer, bidra till ökad jämställdhet i länet. Jämställdhetsrådet är ett sätt att ge stöd till olika aktörer i länet. Rådet har diskuterat representationsfrågan (Makt och Inflytande), tagit del av Örebro Läns landstings arbete med Jämställd vård, Länsstyrelsens särskilt sakkunniga har haft en föredragning om jämställdhetspolitikens historia för rådet, Rådet har tagit del av Försäkringskassans projekt Jämt sjukskriven, Rådet har behandlat/diskuterat regionalt utvecklingsarbete och maktens förskjutning ur ett genusperspektiv och bjudit in Delegationen för jämställdhet i skolan (DEJA) och tagit del av utredningens arbete och slutsatser.

Jämställdhetsrådet arrangerade en konferens 12 oktober på temat "Maskulinitet i förändring" som var mycket uppskattat av de 135 deltagarna från mansmottagningar, kvinnojourer, forskar, politiker m.m.

Stöd - Föreläsningar

Länsstyrelsens särskilt sakkunniga inom jämställdhet föreläser och utbildar myndigheter och organisationer länet. Under 2010 har det varit föreläsningar för Örebro universitet, TCO, SISU, länets arbetsgivare, länets norra kommuner (Bergslagen) och Örebro Folkhögskola. Dessa insatser är alltid mycket uppskattade och behovet blir aldrig uttömt.

Länsstyrelsens särskilt sakkunniga är engagerad i den regionala utvecklingsstrategin (RUS) och regionala översiktsarbetet (RÖP) som Regionförbundet ansvarar för, med uppdrag att föra in jämställdhetspolitikens mål.

Örebro läns Kvinnolobby

Länsstyrelsen stärker kvinnors ställning i näringslivet och i samhället genom att, med landshövdingen som ordförande, samla och samordna Örebro läns Kvinnolobby.

Kvinnolobbyn arbetar aktivt för att tillvara ta kvinnors goda idéer, resurser och stödjande miljöer för att förändra strukturer i länet. Kvinnolobbyn representeras av ledande kvinnor inom olika samhällssektorer. Projektet syftar till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar för att stärka det regionala tillväxtarbetet. I samarbete med andra lokala aktörer bidra till hållbar tillväxt.

Kvinnolobbyn vill genom sitt arbete undanröja strukturella hinder för kvinnor att starta och driva företag. Vi vill skapa möjligheter för kvinnor att delta aktivt i samhällsutvecklingen genom att skapa mötesplatser för metodutveckling. Kvinnolobbyn bedriver ett långsiktigt arbete med utbildning och information för att medvetandegöra.

Kvinnolobbyn arbetar för:

- att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom det regionala utvecklingsarbetet samt bidra till hållbar tillväxt för en attraktiv region för både kvinnor och män.
- att kvinnor tar sin del av samhällets resurser i anspråk och att kvinnors kompetens tas tillvara i samhället.
- att kvinnors och mäns insatser värderas lika.
- att öka jämställdheten och skapa bättre möjligheter till lärande, utveckling och entreprenörskap i det regionala tillväxtarbetet.
- att skapa bättre möjligheter att driva projekt som bidrar till att förbättra kvinnors villkor och förutsättningar inom det regionala utvecklingsarbetet.
- att bedriva opinion samt sprida kunskap om kvinnors livssituation genom att påverka och samarbeta med andra organisationer.

ESF - Jämt

Jämställdhetsarbetet har utökats i och med att Länsstyrelsen sökte och fick Svenska ESF-rådets uppdrag att vara projektägare och nationell koordinator för Svenska ESF-rådets stödfunktion för jämställdhetsintegrering.

ESF Jämt är namnet på Länsstyrelsernas gemensamma projekt som ska bidra till att projekt i Sverige som finansieras av Europeiska Socialfonden ska genomföras av ett jämställdhetsperspektiv. Stödorganisationen består av en nationell koordinator och åtta projektstödare som erbjuder kostnadsfri rådgivning och utbildning runt om i landet. ESF Jämt sträcker sig mellan åren 2009-2011 och finansieras av Europeiska Socialfonden. Den nationella koordinatören och administratör/ekonom är anställd av Länsstyrelsen i Örebro som

är projektägare. Åtta projektstödjare är anställda av Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Skåne län, Kalmar län, Värmlands län, Västernorrlands län samt Norrbottens län. Projektet syftar till att jämställdhet går från sidoordnad till huvudordnad verksamhet i ESF-projekten och att det integreras i verksamhetens alla delar.

Långsiktiga effekter

- ESF Jämt ska bidra till ökad kvalitet och måluppfyllelse av jämställdhetsintegrering i Europeiska Socialfondens projekt
- ESF Jämt skapar ny kunskap när det gäller tillämpning av jämställdhetsintegrering/metodutveckling
- Länsstyrelsen stärker sin position genom ökad samverkan i länen och nationellt som en aktör för stöd i jämställdhetsarbete
- Projektet bidrar till att öka medvetenheten om de nationella jämställdhetspolitiska målen och att de sprids till en bredare målgrupp

Kortsiktiga projektmål

- 95% av de som deltar i utbildningarna får användning/nytta av och känner sig nöjda med stödet
- Minst 10 utbildningstillfällen erbjuds i varje ESF region per år
- Minst 50 förprojekterings- och genomförandeprojekt får enskild rådgivning i respektive ESF region per år.
- Stödet som ges är kvalitetssäkrat

Resultat och aktiviteter

Redovisning till finansörer sker var tredje månad. Senaste lägesrapporten visade på följande resultat kopplat till de kvantitativa målen fr.o.m. projektstart t o m 31 augusti 2010:

- Utbildningar: 175 st (mål 240)
- Enskild rådgivning: 604 (mål 1 200)
- Antal deltagare (rådgivnings- och utbildningsinsatser): 2 375 varav 1 570 kvinnor, 805 män (mål 2 000)

Under året har följande nationella aktiviteter genomförts av ESF Jämt:

- Forskarsymposium 4-5 mars "Motstånd som drivkraft i förändringsarbetet". Antal deltagare: 97 deltagare varav 11 män och 86 kvinnor
- Fördjupningsseminarium, 9 st. Totalt 92 deltagare varav 16 män och 76 kvinnor.
- Almedalen, ca 130 deltagare varav 16 deltog på ESF Jämt workshop
- Tankesmedja, 27 deltagare varav 4 män, 23 kvinnor

Följeforskning

ESF Jämt har deltagit i en rad olika konferenser och workshops som medverkande aktör, exempelvis strukturfondens konferens "Lärande för sysselsättning och regional tillväxt 9-10 februari, ESF-rådets lärkonferens processtöd, Södertälje 25-26 augusti samt Equality, Growth and Sustainability – Do they mix, Linköping 25-26 november. Projektets följeforskare från ApeL AB ska med hjälp av olika uppföljnings- och utvärderingsinsatser bidra till att projektet bättre styr mot sina mål. Deras senaste lägesrapport från den 24 november 2010 visar att målgruppen, dvs Socialfondsprojekt som fått stöd av ESF Jämt är nöjda med stödet. Ökad insikt, medvetenhet och inspiration är några exempel på den nytta ESF Jämt bidragit med hos

målgruppen. Följeforskarna lyfter också fram osäkerheten med att visa på vilka resultat som stödet leder till i projekten och efterlyser avslutningsvis en mer strategisk inriktning på stödet.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Länsstyrelsen samordnar länets arbete kring fjärde jämställdhetspolitiska målet Mäns våld mot kvinnor ska upphöra och har en länsgrupp för kvinnofridsfrågor där alla strategiska och operativa myndigheter och organisationer samlas. Länsgruppen har gjort en sammanställning och analys av länet. Länsstyrelsen samordnar aktiva myndigheter som arbetar för att motverka prostitution och människohandel. Länsstyrelsens samverkansgrupp mot prostitution och människohandel arrangerade ett välbesökt seminarium på Mänskliga rättighetsdagarna i Örebro 15-16 november. Länsstyrelsen har under 2010 bjudit in taxi-, hotell- och bostadsföretag för att lyfta frågan om prostitution och människohandel. För att kunna initiera och förverkliga behov av förändringar som kräver politiska beslut utifrån dessa länsgrupper, kommer Landshövdingen att leda en styrgrupp för länets kvinnofridsarbete och samverkan kring prostitution och människohandel bestående av ordföranden för Landstingsfullmäktige, Regionförbund och Polis.

Tabell 7.1 - Kostnader/intäkter för sakområde Jämställdhet

	2010	2009	2008
Verksamhetskostnader inkl. OH (tkr)	8 665	5 849	1 683
varav ramanslag 5:1, netto (tkr)	984	735	761
varav övrig finansiering (tkr)	7 681	5 114	922
Andel av länsstyrelsens totala verksamhetskostnader (%)	5,39	2,85	1,00
Verksamhetsintäkter	5 857	3 853	909

Sakområde Integration

Faktaruta

	2010	2009
Årsarbetskrafter män	0,70	0,40
Årsarbetskrafter kvinnor	0,75	0,60
Verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan inkl. OH (tkr) totalt	1 492	785
Andel av totala verksamhetskostnader exkl. resurssamverkan (%)	1,02	0,42
Bidragsutbetalningar (tkr)	0	0

Kortfattad redovisning av insatser samt bedömning av uppnått resultat

Medverkan i och bildandet av olika nätverk i länet har lett till möjligheter att sprida samt inhämta information och få en aktuell och uppgraderad kunskap om olika aktörers verksamhet och kapacitet inför framtiden, framförallt direktkunskap om kommunernas arbete. Dessutom ger det aktörerna en information om andra aktörers arbete och goda exempel kan spridas.

Länsstyrelsen har genomfört ett stort antal kommunbesök för att följa upp mottagandet av barn och vuxna. Detta ger, som komplement till enkäter och nätverksarbete, en klarare bild av situationen i respektive kommun. Kommunbesök har också genomförts för diskussioner om överenskommelser om mottagande.

Länsstyrelsen har arbetat för att sprida information, i första hand från centrala myndigheter och regering till kommuner. Aktörerna har haft stor nytta av informationsspridningen inför reformen om mottagande av nyanlända flyktingar.

Länsstyrelsen har startat ett samverkansprojekt för att ytterligare öka aktörernas kompetens och beredskap. Projektet ska leda till ökad samverkan i regionen på både kort och lång sikt inom till exempel bosättning, svenska för invandrare (SFI), samhällsorientering och en förstorad arbetsmarknad genom bildandet av arbetsgrupper inom de olika områdena.

Länsstyrelsen har under året i samverkan med Regionförbundet och kommuner arbetat för ett ökat mottagande av ensamkommande barn i länet. Arbetet har manifesterats i en avsiktsförklaring där länets kommuner gemensamt har angett ett mål på vilken nivå mottagandet ska vara i länet.

Beredskap och kapacitet att ta emot skyddsbehövande som beviljats uppehållstillstånd

Läge

Politiskt är läget positivt för att ta emot nyanlända i länet. Flera flyktingmottagningar uppger att de har ett gott stöd från politiken och att det inte finns något ifrågasättande. Däremot har tre kommuner under tidig höst sagt upp sina överenskommelser som en markering mot sent

antagna förordningar och därmed villkor för mottagandet. Kommunerna vill dock fortsätta ta emot men skriva nya överenskommelser.

Arbetsmarknaden är fortfarande svår för de nyanlända. Det är svårare att få praktikplatser, instegsjobb och nystartsjobb. De flesta praktikplatser och jobb som erbjuds finns inom kommunerna. Detta trots att arbetsmarknaden som helhet har förbättrats sedan 2009.

Insatser

Länsstyrelsen har under 2010 påbörjat samverkansprojektet Effektivare etablering i region Örebro (Integration Örebro), finansierat av Länsstyrelsen och Regionförbundet. Det är avsett att arbeta med strukturer och skapa en samverkansplattform för aktörer som möter nyanlända. Projektet består grovt indelat av tre delar med kompetenshöjande seminariedagar, arbetsgrupper samt förbättrad kommunikation. Projektet skulle ha påbörjats oavsett reform eller ej men de har av naturliga skäl integrerats. I stort sett alla frågeställningar som har kommit upp med anledning av reformen kommer att kunna hanteras med hjälp av samverkansarbetet. Vi har gjort ett par extra insatser när det gäller samverkan kring reformens genomförande vilket bl.a. var att samla olika aktörer till en dialog specifikt kring förberedelser inför första december 2010 i s.k. samtal kring reformen.

Länsstyrelsen har delgett ett antal nätverk i länet regelbunden information om i första hand reformen. Genom nyhetsbrev, medverkan i nätverksträffar och direkta informationsmöten med flera kommunstyrelser. Dessutom genomfördes en informationsträff för kommunchefer i oktober vilken besöktes av samtliga utom en kommun, dvs. även tre av de fyra som inte haft en överenskommelse under 2010.

Information och förhandlingar om överenskommelser om mottagande av flyktingar har förts med flera kommuner. Länsstyrelsen har tillsammans med Regionförbundet, Migrationsverket och flera av länets kommuner arbetat för en avsiktsförklaring om mottagande av ensamkommande barn

Resultat

Länsstyrelsen samlade våren 2010 kommunernas flyktingmottagningar, Arbetsförmedlingen (arbetsområdeschefer), Migrationsverket (chefer), Försäkringskassan (områdeschefer, chef för servicekontoren i länet) till möten kring reformen. Syftet var att stämma av vilken information alla aktörer satt inne med, få igång en dialog kring genomförandet och fånga upp om det finns behov av extra insatser samt undvika spekulationer och felaktig information. På vägen tillkom olika funktioner utifrån behov och intresse såsom SFI rektor, modersmålsrektor men framförallt Landstinget. I ett tidigare skede i reformdebatten framfördes landstingens oförändrade roll men det har blivit mer och mer påtagligt att Landstinget behöver delta i dialogen eftersom samverkan är nödvändig för att reformen skall bli lyckosam. Landstinget har också engagerat sig vidare och deltagit med flera personer i dialogdagarna som genomförts i länet.

En tanke med reformsamtalen har varit att Länsstyrelsen skall kunna fånga upp olika behov aktörerna har av ytterligare insatser för att kunna genomföra reformen. Eftersom bosättningsfrågor allt oftare kom upp som frågetecken tog Länsstyrelsen initiativ till ett projekt. Konkreta bosättningsfrågor med anledning av reformen, boendefrågor i allmänhet med anledning av frågor som trångboddhet, boendesegregation, ojämn fördelning i mottagandet mellan kommuner i länet och marknadsföringsfrågor med koppling till regional samverkan inom

utbildning, praktikplatser resulterade i ett bosättningsprojekt som Karlskoga kommun är värd för i en ansökan om s.k. §26 medel. Medlen är beviljade och en person anställs som stöd till framförallt länets kommuner men vi ser att det kommer att gynna alla involverade aktörer.

Genom en förstudie kunde vi se att man i länet ville samverka kring några specifika områden vilket också blev teman för seminariedagarna som genomförts. Det handlar om etableringsprocessen, arbete och utbildningsfrågor samt hälso- och samhällsrelaterade frågor. Dagarna besöktes av mellan 55 och 75 personer från Arbetsförmedling, Migrationsverket, kommunerna (flyktingmottagning, SFI, vägledare, kommunchef, kommunalråd, enhetschefer, m.fl.), Landstinget, studieförbund, folkhögskolor, ideella föreningar m.fl. I utvärderingarna gav från 85 till 100 procent dagarna som helhet godkänt, bra eller mycket bra och från 82 till 100 procent ansåg att de skulle ha nytta av dagarna i sitt arbete. Målet med dagarna var också att fånga upp personer till arbetsgrupper som skall fortsätta att arbeta mer konkret med olika frågor, t.ex. yrkes-SFI, praktikplatser, samhällsorientering mm. Arbetsgrupperna är skapade och en av dem har haft sitt första möte, de två övriga sammankallas i början av 2011. I gruppen för etableringsprocessen är bosättningsfrågorna högt prioriterade och man vill bl.a. jobba med aktiviteter mot hyresvärdar för att öka antalet som hyr ut till nyanlända. Denna grupp kommer att kopplas samman med det ovannämnda projektet inom bosättning.

En viktig fråga har under året varit att ge information, i rätt mängd och på rätt sätt till rätt personer. I samband med uppföljningen av kommunernas arbete har en fråga om Länsstyrelsens arbete ställts och kommunerna anger att de fått mycket och bra information. En kommun säger sig aldrig fått så mycket bra information från staten tidigare medan några tycker att det är i mesta laget. Behovet av rätt information är stort och arbetet med att hitta rätt i kommunikationen fortsätter. Övergången till ny plattform för länsstyrelserna på internet kommer på sikt vara positiv, men har för detta arbete inneburit en liten tillbakagång då vi inte kan jobba aktivt på samma sätt med hemsidan och arbetsgruppernas arbetssidor försenats.

Länsstyrelsen har arbetat fram överenskommelser om mottagande med åtta av länets tolv kommuner. Mottagandet sker oftast på en hög kvalitativ nivå enligt Länsstyrelsens undersökningar. Under året har länets kommuner tecknat överenskommelser om mottagande av ensamkommande barn som kommer att öka mottagandet från 22 till 51 barn och ungdomar.

Hinder och problematik

En generell problematik som finns när det gäller dialog är att nå rätt personer inom myndigheter, i vårt län gäller det framförallt Försäkringskassan. Inställningen är positiv men ingen anser sig vara riktigt rätt person att tala med. Försäkringskassans organisation innebär att olika enheter möter nyanlända i olika situationer. I kombination med att övriga aktörer vet att det är Försäkringskassans ansvar att t.ex. betala ut etableringsstöd, etableringstillägg, rehabilitera, osv. så efterlyser man "Försäkringskassan", men man vet inte vilken enhet. När vi sedan möter den i vårt sammanhang mest aktiva på Försäkringskassan så kan inte alla frågor få ett svar eftersom denne inte har helheten. Samtidigt har Försäkringskassan tidigare signalerat i ovannämnda förstudie att man har ett stort arbete i invandrade familjer som vill ha olika ersättningar för sjukdomar, funktionshinder m.m. där Försäkringskassan inte alltid bedömer att det finns en grund. Det vore önskvärt att Försäkringskassan såg vinster i dialog och ökad samverkan för att förbättra processer innan personer kommer till Försäkringskassan och att man ser sitt uppdrag som en del av en helhet.

När det gäller reformen i övrigt kvarstår många funderingar men dessa kommer troligtvis att lösas successivt.

Regional samverkan kring arbete

De flesta kommunerna i länet anser sig ha en bra samverkan med den lokala arbetsförmedlingen. Ett hinder uppstår dock i de kommuner där Arbetsförmedlingen endast finns på plats vid enstaka tillfällen i veckan. Ju större närvaro desto bättre upplevd samverkan vilket sannolikt hänger ihop med upplevd service och relationer. I de kommuner där samverkan fungerar som bäst har man en relativt lång historia av nära samarbete och där har också arbetet inför reformen fungerat som bäst. Några kommuner har en väl utvecklad introduktion där näringslivet är en aktiv aktör, introduktionen är inriktad på arbetsmarknadsinsatser och samarbetet mellan Arbetsförmedlingen och kommunen är mycket tätt. Länet omfattar dock flera arbetsmarknadsområden och lokala exempel har haft svårt att sprida sig inom Arbetsförmedlingen. Det finns ingen tydlig tradition av samverkan inom integrationsfrågor mellan kommuner i länet men ett nätverk av vuxenutbildningsrektorer (Regionalt kompetensforum, REKO) har under en längre tid diskuterat yrkesinriktad SFI i samverkan.

Länsstyrelsen arbetar sedan tidigare huvudsakligen genom olika nätverk där kommuner, arbetsförmedling och andra viktiga aktörer ingår. Under 2010 har vi genom ovannämnda samverkansprojekt lagt grunden för en regional samverkan. En arbetsgrupp som skall arbeta med validering, yrkes-SFI och praktikplatser är bildad. Den kommer inte att ersätta andra grupper då dessa finns, t.ex. ovannämnda REKO:s arbete, utan identifiera de arbeten och embryon som finns för att stödja ett förverkligande genom att också identifiera och avhjälpa eventuella hinder.

Utbildning

Länsstyrelsen har i en studie undersökt kommunernas arbete med barnens utbildning. Där framgår att sju av åtta kommuner i Örebro län uppger att de har utarbetade rutiner för mottagandet av nyanlända elever. Se mer under barnens situation längre ner.

När det gäller vuxnas utbildning så försöker kommunerna generellt hitta den bästa vägen för varje individ oavsett de är akademiker eller korttidsutbildade. När det gäller akademiker har Örebro kommun en speciell SFI för dessa. Övriga har inga särskilda spår, ibland har dock enstaka satsningar gjorts i t.ex. samverkan med folkhögskola. Ett problem som kan uppstå är att de nyanlända kan behöva komma till insikt om att de inte kan fortsätta inom sina yrken vilket kan vara en svår process. Ett annat problem är bristen på praktikplatser. Ingen kommun har någon särskild satsning på korttidsutbildade endast utifrån denna situation. Det har under 2010 däremot förts en dialog kring det faktum att de flesta som kommit under året är korttidsutbildade och det finns en vilja att göra en regional satsning på området. Länsstyrelsen har försökt initiera ett projekt på temat men länet har valt att avvakta tills reformen genomförts och de nya arbetssätten klarnat något. Länsstyrelsen kommer att ta ett nytt tag i frågan under 2011.

Bosättning

I samtalsgruppen som beskrivs under Resultat (första stycket) har bosättningsfrågor ofta kommit upp. Under våren framkom i dialogen att de skulle komma att dominera diskussionen och genomförandet av reformen. Länsstyrelsen fångade upp behovet genom att formulera ett

projekt med stöd av medel enligt 26§ förordningen (1990:927) som skulle handla om bosättning i olika former. Karlskoga kommun sökte och fick medel för detta. Projektet omfattar en anställning med aktiviteter som resor i länet, konferens o.s.v. Initialt kommer det att handla om att stödja kommunerna med olika praktiska bosättningsfrågor vilket fler, t.ex. Arbetsförmedlingen kommer att ha nytta av. Dessutom skall projektledaren stödja strategisk utveckling inom alla boendefrågor vilket kopplas till marknadsföringsfrågor. Nyanlända skall kunna bo i en kommun, arbeta, praktisera och studera i andra kommuner. Ett mer strategiskt arbete är också att jobba med hyresvärdarna i länet eftersom de har en låg representation när det gäller nyanländas boende i de flesta kommuner. BOSAM (ett webbverktyg för regional bosättningsordning för nyanlända) kommer att vara en del i det arbetet och projektledaren skall kunna fånga upp utvecklingsförslag hur BOSAM kan utvecklas efter behov.

Bosättningsprojektet kommer därmed att vara ett komplement till det samverkansprojekt Effektivare etablering i region Örebro (Integration Örebro) Länsstyrelsen driver. Inom samverkansprojektet har arbetsgrupper bildats som redovisas ovan, för att skapa beredskap och kapacitet. En av dessa handlar om Etableringsprocessen och kommer till stor del initialt att handla om bosättningsprocessen. Arbetsgruppen kommer därför även att knytas till ovan nämnda samverkansprojekt och bilda referens/arbetsgrupp till projektledaren.

Länsstyrelsen har deltagit i den centrala "länstalsgruppens" arbete där Migrationsverkets prognos för mottagande efter en utarbetad modell delats upp mellan länen som underlag för förväntat behov av platser i mottagandet i kommunerna.

En hypotetisk risk är att kommunerna blir mer återhållsamma med att ta emot nyanlända som står längre från arbetsmarknaden. Man har mindre möjligheter till nedan beskrivna sociala insatser, praktikplatser i kommunerna, kontroll över introduktionsersättning som incitament för nyanlända att delta i olika aktiviteter m.m. Idag ser vi dock inga sådana tendenser i Örebro län där man även tar emot personer med större behov av stöd, vilket bekräftas av Migrationsverket.

Nyanländas boende

Länsstyrelsen har genom kommunbesök och medverkan i bostadsmarknadsenkät kartlagt hur kommunerna jobbar med bostadsetableringen för nyanlända.

Länsstyrelsen har genomfört en särskild studie angående boendesituationen (och barns situation i mottagandet) i länet. Generellt gäller att det är svårt att hitta bostäder i kommunerna till nyanlända. Det är ofta långa köer till lägenheter. Även om det kan finnas lägenheter är det brist på boende i rätt storlek eller med överkomliga hyror. Eftersom de nyanlända i regel inte har körkort eller bil är man hänvisad till allmänna kommunikationer, vilket i princip innebär att boendet måste finnas i kommunens centralort. Även inom central-orterna uppstår problem enligt kommunerna eftersom barnen behöver förskole-/skolplacering. Om föräldrarna skall ha en rimlig chans att ta sig till sina aktiviteter och samtidigt lämna och hämta på förskola/skola med hjälp av allmänna kommunikationer måste bostaden och förskolan/skolan ligga inom rimligt avstånd från varandra, även i förhållande till SFI:s lokaler m.m.

Inför rapporten har en särskild enkät skickats ut till flyktingmottagarna och svaren jämförs med de enkätsvar som ingår i den årliga s.k. Bostadsmarknadsenkäten. Svaren skiljer sig i vissa avseenden från flyktingmottagarnas vilket troligtvis beror på att det är olika personer

inom kommunerna som svarat. Det vi kan se är att nyanländas boendesituation inte uppmärksammas av så många fler än flyktingmottagarna och att kommunens allmänna hållning i bostadsförsörjningsfrågor styrs av andra perspektiv.

Trångboddheten har tidigare inte angetts vara så stor men har under 2010 accelererat. Framförallt rör det personer som bosatt sig själva under asyltiden och som då inte får någon hjälp av kommunen att hitta en bostad.

Generellt kan sägas att de flesta kommunerna inte genomför en årlig bostadsförsörjningsplanering vilket innebär att bostadsbrist, överskott eller trångboddhet kan uppstå utan att kommunen har instrument att motverka detta. Bostadsbyggandet sker ofta utan långsiktig planering och för speciella grupper som t.ex. enpersons-familjer eller stora familjer sker ingen speciell planering.

Boendet i vid bemärkelse, alltså även bosättningsarbetet, har uppmärksammas av kommunerna under året och har lett till att Länsstyrelsen har initierat ett projekt i frågan. Flera kommuner vill göra något för att hitta fler hyresvärdar som är intresserade av att ta emot nyanlända.

Hälsa

Den generella uppfattningen hos flyktingmottagningarna är att det är mer psykiska besvär än fysiska. Det handlar i första hand om stressymptom. Det är dock svårt att avgöra omfattningen eftersom en del kommuner också anger att somalier inte söker vård på samma sätt som t.ex. irakier gör och att det följaktligen är svårare att skapa sig en uppfattning om individens hälsostatus. Det kan framöver få betydelse vid etableringssamtalen med Arbetsförmedlingen. Irakiska kvinnor som kommer som anhöriga uppges ha många fysiska och psykiska problem och har svårt att komma igång. Problemen med somaliska pass och identifiering ställer till stora problem för de nyanländas psykiska hälsa och förmåga att etablera sig.

Det finns också en oro över att den framtida tvåårsgränsen kommer att slå undan benen för personer som mått dåligt men börjar komma igen. Flera kommuner pratar ofta om att personerna kan må relativt sett bra i början men att det kommer svacka efter ca 1 till 2 år, när man förstår att det kanske inte är så lätt att etablera sig som man först trott. Utbildningsnivån påverkar också hälsan och många somalier är lågutbildade vilket ställer högre krav på informationshanteringen. En kommun pekar ut mammorna som de som mår sämst. Sammantaget menar man att många av besvären skulle kunna lindras med ökad fysisk aktivitet.

Ju närmare december vi kommit under 2010 har hälsa hamnat alltmer i fokus i olika sammanhang i länet. Delvis p.g.a. att den styr andra aktörers ansvar och insatser efter reformen men också naturligtvis för att den påverkar de nyanländas möjligheter att etablera sig. Örebro läns landsting har engagerat sig på ett positivt sätt i de samtal som förts inom länet och har deltagit vid alla dialog-dagar som genomförts.

Inom samverkansprojektet Integration Örebro, finns tre teman och Hälsa/Samhälle är ett av dessa. Länsstyrelsen har genomfört en seminariedag inom varje tema och i november erbjöds föredrag där Landstinget var engagerade. En arbetsgrupp från olika aktörer i länet kommer att arbeta vidare med olika hälsofrågor. Tidigare har Länsstyrelsen pekat på behovet av ökad kommunikation och samverkan mellan vårdcentraler och flyktingmottagningarna vilket kvarstår och är en angelägen fråga att lösa i samverkansprojektet.

Organiserad vidareflyttning

I Örebro län är Örebro kommun aktiv som utflyttningskommun i BOSAM, dock finns ingen aktiv inflyttningskommun i länet. Länsstyrelsen tog upp frågan redan under 2009 men inställningen har varit avvaktande. Under 2010 ordnade Länsstyrelsen med en föredragning av Oscar Hammar på möte med det nätverk av flyktingmottagningar som finns i länet. En diskussion uppkom och de argument som förs fram är att man fyller sina kvoter ändå. Samtidigt kan vi se att det i vissa kommuner finns ett utrymme då de ifrågasätter varför inte Migrationsverket ringer oftare och frågar. När det själva ringer finns antingen inga att anvisa alternativt passar inte de lägenheter man har i kommunen d.v.s. att det antingen är för stora eller för små lägenheter. Troligtvis ligger sanningen till stor del i ett sådant matchningsproblem.

Dessutom är det mindre kostsamt att få kontakt med en familj först via Migrationsverket som man sedan söker efter en lägenhet åt istället för tvärtom. Många kommuner tar nämligen upp problematiken om att de får tag i en lägenhet som de står för kostnaden för under tiden som Migrationsverket söker en familj som vill flytta dit. Flera gånger händer det att familjen inte dyker upp när det är överenskommet eller att de nyanlända inte vill flytta till just den kommunen. Man upplever då att man står med en kostnad för en lägenhet helt i onödan. En av våra mindre kommuner med relativt god tillgång till lägenheter har tack vare det kommunala bostadsbolaget alltid en inredd lägenhet stående för att de snabbt skall kunna ta emot anvisade men detta är ett undantag och kan naturligtvis ändras så fort efterfrågan ändras. Varför man väljer att inte lägga ut enstaka lägenheter i BOSAM kan eventuellt bero på den kostnaden.

En annan anledning som man själv uppger är att man tappar för mycket ersättning på personer som flyttar runt och inte har så mycket kvar av sin introduktion. Ändå uppger alla kommuner att de tycker att det verkar vara ett bra system och man är positiv till att det finns.

Länsstyrelsen har med anledning av detta valt att prova ett nytt grepp och få in ökad rörlighet i ett projekt som redovisas under Bosättning ovan.

Samhällsinformation

Länsstyrelsen har inför reformen undersökt hur kommunerna bedriver eller planerar för samhällsorientering. Kommunerna kan delas in i tre grupper. Ett par kommuner har en relativt omfattande samhällsorientering som till stora delar svarar mot de nya krav som ställs framöver. Några kommuner har gjort satsningar på samhällsinformation som möjliggjorts genom att de fått stöd för extraordinära insatser förmedlat av Länsstyrelsen. Insatser kan också handla om cykel- och simskola, regelbundet deltagande i utomhusaktiviteter där olika samhällsfrågor hanteras mm. Den tredje gruppen har i stort sett hanterat samhällsinformationen inom ramen för SFI.

Under hösten har kommunerna samlats på initiativ av en kommun för att diskutera samhällsorienteringens framtid i länet. Dialogen är också igång inom SFI och vuxenutbildningen. De flesta kommuner har inte löst alla frågor vilket delvis beror på att man avvaktat förordningen för att se vilka krav som ställs. Ett hinder för att kommunerna skall kunna lösa frågan på ett smidigt sätt är att kommunerna inte kan köpa samhällsorientering av varandra på ett enkelt sätt. En aktiv aktör är Landstingets Tolk- och översättarservice som utvecklar sin verksamhet på många sätt. Bland annat utbildar man interkulturella kommunikatörer och man är intresserad av att jobba mer med samhällsorientering, det återstår dock att se på vilket sätt de kan bidra.

Inom det tidigare beskrivna samverkansprojektet kommer arbetsgruppen för samhälls- och hälsorelaterade frågor att ta ett regionalt grepp och diskutera innehåll och genomförande. Kommunerna har uttryckt att man gärna ser ett helhetsgrepp från Länsstyrelsens sida, kanske genom att ta det bästa från de verksamheter som pågår idag och erbjuda alla kommuner samma koncept.

Sociala insatser för nyanlända

I vår uppföljning av kommunernas arbete har vi sett sociala insatser som något mer än det socialtjänsten ansvarar för. Kommunerna har under 2010 jobbat med utflykter, mötesplatser, läger, bovärdar m.m. vilket är svårt att skilja från samhällsorientering. En kommun ger introduktionsersättning under mammaledighet med avdrag motsvarande föräldrapenningen mot att mamman deltar i aktiviteter med barnen, för att inte tappa dem till passivitet under föräldraledigheten. Kommunernas aktiviteter inom den sociala delen av introduktionen har i regel finansierats med de schablonersättningar kommunen fått för nyanlända. Därmed ser de flesta kommuner att det blir svårt att fortsätta med samma nivå på insatserna utifrån den lägre schablonen.

Den idéburna sektorn är aktiv i länet på olika sätt men insatserna är högst personberoende och kan därför lida brist på kontinuitet. Exempel på insatser som görs är kollo, läger, läxläsning, mötesplatser, faddrar, café, utflykter, körsång, o.s.v. Vi ser att aktiviteterna sker förhållandevis isolerat även om kommunerna är inblandade. Det innebär att det finns en potential i samordning och ömsesidig stöttning från olika aktörer.

Initiativ som har svårt att lyckas är fadderskap i småkommunerna eftersom man inte lyckas få intresserade infödda svenskar att engagera sig, men försök görs med jämna mellanrum. Intresse har också funnits för att starta föreningar men de har inte alltid genomförts. En viktig synpunkt är att de nyanlända inte orkar ”jobba på sin integrering” hela tiden utan behöver vila i sitt eget språk och därför är engagemang i t.ex. etniska föreningar också positivt.

För Länsstyrelsen innebär den idéburna sektorn en utmaning men vi har lyckats nå aktörer genom våra seminariedagar inom det tidigare beskrivna samverkansprojektet. Under 2010 har Länsstyrelsen också börjat delta i ett lokalt nätverk i Örebro kommun med ideella aktörer. Det blir en plattform för att utvidga samverkan med fler aktörer.

Svenska för invandrare (SFI)

De åtta kommuner som har överenskommelse har också SFI undervisning. Ytterligare en kommun har SFI undervisning men ingen överenskommelse men kommunen kommer troligtvis teckna en sådan under 2011.

SFI har varierande tolerans för frånvaro, bristande framsteg, oengagemang o.s.v., vilket tycks ha viss en koppling till graden av samarbete med flyktingmottagningen. Ju närmare samarbete desto tidigare tar man tag i olika problem som uppstår. I brist på framsteg placeras personen ut på praktik, oftast efter ett visst antal timmar, för att höja motivationen. Det görs även i kommuner där samarbetet mellan SFI och mottagningen inte är lika nära. Länsstyrelsen har under året förberett en ökad samverkan mellan kommunernas arbete med SFI. Syftet är att skapa en regional samverkan kring yrkesinriktad SFI. Se mer under rubrikerna Insatser och Resultat ovan.

Yrkessvenska

Små kommuner har svårt att driva differentierade utbildningar för nyanlända. Man kan välja att köpa in utbildning för en bredare målgrupp tillsammans med Arbetsförmedlingen och då erbjuda språkstöd som komplement. Där SFI inte har arbetsmarknadskoppling står flyktingmottagningen för denna genom praktikplatser, instegsjobb m.m.

Örebro kommun har skapat en modell för samarbete med engagerade företag och Arbetsförmedlingen där kommunens SFI är spindeln i nätet. Tyvärr har övriga företag inom branschen inte samma attityd till de nyanlända trots att branschen lider brist på utbildade och enligt uppgift får ”anställa den som kommer in genom dörren”. Företagens engagemang är mycket viktigt för marknadsanpassade yrkesutbildningar med språkstöd eller yrkesinriktade språkutbildningar. Vi ser redan nu därför ett behov av att i framtiden arbeta mer med arbetsgivares attityder. Hur bra och individualiserad etableringsprocessen än blir kommer inte nyanlända att få ett arbete om inte arbetsgivarna tar itu med de egna attityderna och ser nyanlända som en resurs. I Örebro är en av de viktigaste frågorna nu om man kan fortsätta med samma modell efter reformen.

De nyanlända barnens situation

Länsstyrelsen har i en särskild studie undersökt nyanlända barns situation. I samtliga kommuner får nyanlända vuxna information om hur samhället ser på barn och barnuppfostran och hur samhället fungerar när det gäller barns rättigheter. Informationen ges ofta genom obligatorisk samhällsinformation till nyanlända, men den kan också kompletteras med t.ex. föräldrautbildningar. Arbetet med att informera om barns rättigheter sker betydligt mer sporadiskt i kommunerna och ofta saknar personalen på flyktingmottagningen kunskap om hur och om man arbetar med frågan ute i skolorna. Vanligt är att information om barns rättigheter ges inom ramen för det generella arbete som försiggår i skolan.

Nyanlända barnfamiljer uttrycker ibland att de saknar medel för att tillgodose barns behov (t.ex. cykel, utrustning till fritidsaktiviteter, aktiviteter på lov eller annat). Enligt Socialstyrelsen är det viktigt att även barns behov uppmärksammas då föräldrarnas ekonomiska situation utreds, då också barnen blir drabbade av den påfrestning det innebär för en familj att ha dålig ekonomi.

Väntetiden till förskola varierar från ingen till fyra månader men flera kommuner tycker att väntetiden är lång där den finns. En kommun uttrycker problem med avstånd till förskola. Ingen av kommunerna har väntetid till skola.

Majoriteten av kommunerna har särskilda mål och riktlinjer för nyanlända barns- och ungdomars introduktion. De uppger att riktlinjerna är väl kända av skol- och barnomsorg, individ- och familjeomsorg samt flyktingmottagningen. De riktlinjer som kommunerna uppger eller hänvisar till är dock otillräckliga i sitt innehåll. Nästan undantagslöst rör det sig om ett fåtal uppsatta mål för verksamheten. Någon kommun hänvisar till de riktlinjer som gäller alla barn bosatta i kommunen. När det gäller samverkan vid mottagandet av nyanlända barn och ungdomar är det vanligast att den sker mellan skola och flyktingmottagningen. Ett par kommuner uppger också samverkan med primärvården/flyktinghälsan.

Nästan alla kommuner ser till att nyanlända elever får en egen individuell plan. En av dem påpekar att nyanlända elever får en individuell utvecklingsplan och skriftliga omdömen precis

som övriga elever. Då de allmänna råden innehåller rekommendationer utifrån nyanlända elevers särskilda behov kan en individuell plan utarbetad utifrån generella former vara otillräcklig. Vanligast är att elev, vårdnadshavare och lärare deltar i planeringen. I en kommun görs den individuella planen tillsammans med flyktingmottagningen.

I samtliga kommuner i länet uppges att modersmålsundervisning ges till eleverna. Vanligt är att modersmålsundervisning ges i de språkgrupper där antalet elever som önskar hemspråksundervisning är minst fem och där det finns lämpliga lärare. I Örebro län är det ingen kommun som har skriftlig information om barnomsorg och skola tillgänglig på alla aktuella språk för gruppen nyanlända. Kommunerna ger information om skolan, skolans regler och förväntningar på barn och föräldrar på ett språk som den nyanlända familjen behärskar. Kommunerna använder tolk vid de första mötena med eleven men sen sker det i varierande grad. Elevernas särskilda behov av pedagogiskt stöd utreds av alla kommuner men fysiskt och psykologiskt stöd utreds i varierande grad.

Utvärdering av verksamheten

Det är svårt att få en uppfattning om hur väl kommunerna känner till och arbetar efter de särskilda rekommendationer som Skolverket ger kring utbildning av nyanlända elever. Ibland hänvisar man till skolans kvalitetsredovisning trots att det handlar om kommunens utvärdering och till generella utvärderingar.

Övrig återrapportering

Genomförande av Länsstyrelsernas antidiskrimineringsstrategi

Länsstyrelsen i Örebro har deltagit i de olika arbetsgrupperna för framtagande av den länsstyrelsegemensamma planen för antidiskriminering. Vi har antagit den länsstyrelsegemensamma antidiskrimineringsstrategin och sedan arbetat fram en lokal genomförandeplan för Länsstyrelsen i Örebro 2010-2012 med de olika delarna Organisation, Sakområden och Kommunikation. Länsstyrelsens särskilt sakkunnig i jämställdhetsfrågor har genomfört utbildning om Mänskliga rättigheter och skyddet mot diskriminering för sakområden Personal och Information samt Juridik. Vid introduktionsutbildning för nyanställda har också information om vårt uppdrag om mänskliga rättigheter och skyddet mot diskriminering belysts. 2011 kommer en mer omfattande genomgång att genomföras.

Resultatet av arbetet hittills är svårt att värdera. Länsstyrelsens antidiskrimineringsarbete är förankrat och kunskapen om Diskrimineringslagens syfte och mål är grundad i organisationen. Det som återstår framöver är att belysa de mänskliga rättigheternas ur ett rättighetsperspektiv från medborgarens sida. Hittills har vi fokuserat på hur vi som myndighet ska bemöta och agera.

Kunskap och kompetens kring särskild hänsyn till barns bästa

Länsstyrelsen har en bred verksamhet och kommer i kontakt med beslut som rör barn vid ett flertal tillfällen. Nedan redogörs för hur barn beaktats vid genomförda beslut och åtgärder under år 2010 inom kulturmiljöarbetet, arbete med naturskydd, integration och stadsplanering.

Inom kulturmiljöarbetet och naturskyddsarbetet berörs barn och Länsstyrelsen arbetar för att göra informationsmaterial och områden tillgängliga för en så bred målgrupp som möjligt. Länsstyrelsen arbetar t.ex. mycket med bilder och andra illustrationer som går att förstå av många, skriver lättlästa texter, placerar skyltar på en höjd så att de kan ses även av t.ex. barn och av rullstolsburna. Tillgänglighetsinsatser i den fysiska miljön handlar om att man ska kunna komma ut och uppleva åtminstone en del av kärnmiljön även om man sitter i rullstol, går med rollator eller har barn i barnvagn. Länsstyrelsen tar även hänsyn till att barn ska kunna förstå och ta del av de texter som publiceras på hemsidan.

Länsstyrelsen har under hösten 2010 lämnat tillstånd till Örebro läns museum att göra en arkeologisk undersökning av en masugn i Hallsbergs kommun. Ett viktigt motiv till att tillstånd lämnades var att grävningen skedde tillsammans med en skolklass och att ett viktigt syfte med den var att sprida kunskap om äldre tid och arkeologisk metodik till barn/ungdomar. Vidare har Länsstyrelsen i år lämnat bidrag till Örebro läns museum för att genomföra ett projekt som går ut på att skolelever ska utforska Örebro stads bebyggelsehistoria. Sedan några månader drivs ett projekt som syftar till att skolelever i Rosta och Baronbackarna i Örebro (riksintresse för kulturmiljövården) ska få föra sitt perspektiv till "skarpa" planeringsunderlag rörande dessa områden.

I arbetet med naturskydd arbetar Länsstyrelsen för att barn ska ha rätt att komma ut i och förstå natur och skyddade områden. Under året har Länsstyrelsen lagt ut en särskild sida på

vår webbplats riktad till barn och skolungdomar under hemsidan för Året för biologisk mångfald. På sidan har lagts ut en krysslista med arter som man kan hitta på skolgården och samlat länkar till andra hemsidor med naturinriktning och riktade mot barn och skolverksamhet. Vidare har Länsstyrelsen i Örebro haft ett projekt med ”månadens art”, där vi berättar om en art eller struktur varje månad under mångfaldsåret i form av ett faktablad och information på vår hemsida. Tanken är att detta material ska kunna användas i skolundervisning och liknande.

Länsstyrelsen har under året i samarbete med Naturskyddsföreningen (Hopajola) diskuterat och planerat barn- och ungdomsinriktade exkursioner. Hopajola har erhållit pengar av Länsstyrelsen för sin egen guideverksamhet och där ingår aktiviteter för många målgrupper, bland annat för barn.

I Länsstyrelsens checklistor och mallar för samråd om detaljplaner finns frågor om detaljplanens lämplighet för barn och under rubriken barnperspektiv finns följande frågeställningar med:

- Möjliggör eller hindrar detaljplanen att barn själva tar sig till och från skolan?
- Har elever, lärare och förskola fungerat som remissinstans?
- Har hänsyn tagits till skolvägar?
- Har mark reserverats för expansion av skolbyggnader, förskola eller utomhusmiljöer för skolan?
- Finns grönområden eller större områden för lek?
- Närhet till kollektivtrafik säkerhet och trygghet

Länsstyrelsen har tagit speciell hänsyn till barns bästa i beslut gällande en tillfällig lokal trafikföreskrift i samband med ombyggnad av en skola i en av länets kommuner.

I Länsstyrelsens arbete med integration finns inte något särskilt uppdrag i regleringsbrevet om att undersöka nyanlända barns situation men under året har en praktikant på Länsstyrelsen undersökt kommunernas arbete med detta speciellt. Vi arbetar också för att kommunerna ska se till detta och att ordna snabbt tillträde till undervisning. Vidare håller sig Länsstyrelsen underrättade och deltar i arbetet med ensamkommande barn.

Organisationsstyrning

Verksamhetskostnader och årsarbetskrafter under 2008-2010

Länsstyrelsen har i samverkan med controllernätverket genomfört uppdraget att integrera tabellerna A-D i länsstyrelsernas gemensamma årsredovisningsmall. Förslaget har stämts av med länsstyrelseenheten, Finansdepartementet. För att förenkla och effektivisera arbetet på länen med tabellerna i årsredovisningen (bilaga 3) har länsstyrelsen dessutom utvecklat en rapportgenerator. Genom att använda ett IT-stöd för att ta fram ekonomiska uppgifter säkerställs också kvaliteten i materialet vilket gör den jämförbar mellan länen.

Våra viktigaste insatser för att utveckla service, information och handläggning av ärenden

Länsstyrelsernas gemensamma kommunikationsarbete

Länsstyrelserna har utvecklat sitt informations- och kommunikationsarbete i samverkan under 2010. Genom samordnade insatser kan Länsstyrelserna öka effektiviteten i det löpande arbetet och uppnå ett större genomslag för sina kommunikationsaktiviteter. Sedan flera år finns ett väl etablerat samarbete mellan länsstyrelsernas informatörer, framför allt kring våra webbplatser. Från årsskiftet 2010-2011 finns en gemensam teknikplattform och en gemensam struktur för alla 21 länsstyrelsernas externa webbplatser.

Landshövdingegruppen har antagit en gemensam kommunikationspolicy och kommunikationsstrategi, som fastställer målen för Länsstyrelsernas gemensamma kommunikation och olika parter ansvar för kommunikationsarbetet.

Nationell webbsamverkan

Samtliga 21 länsstyrelser är sedan 2009 aktiva i det nationella webbsamarbetet. Länsstyrelserna och Vattenmyndigheterna har under de senaste två åren tillsammans drivit ett nationellt webbprojekt för att ta fram en gemensam webbplattform med gemensam struktur och innehåll. Under år 2010 har arbetet varit mycket intensivt då plattformprojektet lett mot sitt slut. Målet har varit att bygga en webbplats som är anpassad för besökarna och att skapa effektivitetsvinster genom samarbetet. Vid årsskiftet 2010/2011 är samtliga läns webbplatser lanserade och projektet kommer nu avslutas för att istället gå över i gemensam förvaltning.

En stor utmaning för webbprojektet har varit att ta fram en ny länsstyrelsegemensam huvudnavigering i form av en toppmeny där ämnesområdena samlas under ett antal kategorier. Efter ett omfattande arbete med användarstudier, strukturtester och förankringsarbete på både länsledningsnivå och verksamhetsnivå, har en gemensam struktur- och navigeringsstandard fastställts. Vi delar nu på information, design och mallar.

En utmaning har varit att hantera regionala skillnader mellan länsstyrelserna. Det handlar till exempel om vilka tjänster och vilken information som är mest prioriterad för besökarna i det egna länet. Samtidigt som det nu finns en gemensam placering av element på startsidan har länsstyrelserna också möjlighet att lyfta fram eget innehåll bland annat i form av blanketter, bidrag, tillstånd, nyheter och aktuella frågor.

En annan viktig nyhet är att viss information kommer att delas mellan de 21 länsstyrelsernas externa webbplatser, vilket effektiviserar det dagliga arbetet. För besökaren kommer det att innebära en kvalitetshöjning på informationen vad gäller språk och innehåll.

Länsstyrelserna har jobbat mycket med att få användaranpassade webbplatser med hög tillgänglighet. Vi har tillsammans arbetat med ett användningscentrerat arbetssätt enligt Vervas rekommendationer och Vägledningen 24-timmarswebben. Framöver kommer vi kontinuerligt att genomföra nya användningstester och målgruppsanalyser, så att våra webbplatser kan utvecklas till det bättre med utgångspunkt i kraven från medborgare, kommuner, företag och organisationer.

Webbsamarbetet har haft flera positiva effekter i form av bland annat ökad effektivitet, snabbare utvecklingstakt, ekonomiska vinster och ökat erfarenhetsutbyte mellan länen.

Nästa stora etapp i länsstyrelsernas webbsamarbete kommer att bli arbetet med att ta fram nya intranät i en gemensam webbplattform.

Länsstyrelsegemensam broschyr

Länsstyrelserna har under året tillsammans tagit fram en broschyr "Länsstyrelserna arbetar för hållbar utveckling" för att ge en samlad bild av verksamheten. Det är en uppdatering av tidigare broschyr från 2008. Broschyren finns på engelska och svenska, samt i pdf som lättläst. Broschyren går bl.a. att beställa för Sveriges skolor via företaget Utbudet.

Rättsäkerhet

Länsstyrelsen har ett handlingsprogram för rättssäkerhetsarbete. Inom ramen för detta genomförs bl.a. utbildning i förvaltningsrätt för alla nyanställda.

Länsstyrelsen i Örebro län har under det gångna året varit Länsstyrelsen i Värmland behjälplig med utbildning av dess personal i utbildning i förvaltningsrätt, inkluderande offentlighetsprincipen, i samband med att ansvaret för diarieföring där först nu läggs på handläggare.

Mål för handläggningstider för ett urval av ärendegrupper

Enligt regleringsbrevet för 2010, uppdrag 86 ska länsstyrelserna ange handläggningstider för ett urval av ärendegrupper. För ett flertal av ärendegrupperna är medianmålen satta gemensamt för alla länsstyrelser medan för övriga har målen satts per länsstyrelse.

Flera av ärendegrupperna som ingår i denna tabell, D.2 "Hallandsuppdraget", består av flera olika typer av ärenden. Ärendegrupp 205 t.ex. innehåller flera olika undergrupper vilket innebär att utfallet helt är beroende av de olika ärendegruppernas handläggningstid, vilket kan variera stort, och antal inkomna ärenden inom respektive grupp.

Ärendemängden för grupp 402 gick under valåret 2010 ner, dessutom handlade fler ärenden än planerat om enkla detaljplaner. Detta sammantaget gjorde att utfallet blev 11 dagar mot medianmålets 20 dagar.

Inom ärendegrupp 431 har ärendemängden ökat. En omprioritering inom ärendegruppen har lett till ett högre medianutfall (95 dagar) än uppsatt medianmål (60 dagar).

Tabell D.2 ”Hallandsuppdraget” kan ses i sin helhet med tillhörande kommentarer i avsnittet Året i siffror.

Statistik avseende ärendehantering

Länsstyrelsen tog under året fram ett förslag till hur statistik över ärendehanteringens ska redovisas i årsredovisningen. Förslaget har efter att det förankrats hos länsstyrelsenheten, Finansdepartementet även varit föremål för samråd med representanter för kontrollernätverket. Därefter har redovisningsmodellen över ärendehanteringens arbetats in i den gemensamma årsredovisningsmallen för länsstyrelserna.

Personaluppgifter

Styrning och ledning

Under 2010 har Länsstyrelsen fokuserat på styrning och ledning av verksamheten och utifrån det utvecklade organisationen. En ny organisationsstruktur har tagits fram och en omorganisation har genomförts. Målsättningen med den nya organisationen har varit att skapa förutsättningar för ett nära, tydligt och kommunikativt ledarskap, då kommunikation är ett mycket viktigt verktyg som styrningsinstrument. Enheterna är nu mindre än tidigare, då vår samlade erfarenhet visar att mindre enheter ger bättre möjlighet till återkoppling och styrning av verksamheten. Länsstyrelsen har gått från 24 produktionsgrupper och 6 enheter till 13 enheter och 3 avdelningar.

Länsstyrelsen har i den nya organisationen genomfört ett visionsarbete. Detta har resulterat i att vi har samlats i en gemensam vision Länsstyrelsen i Örebro län, En samlade kraft! med gemensamma ledord och framgångsfaktorer.

Där ledorden är;

- Serviceinriktade
- Samverkande
- Rättssäkra
- Drivande
- Attraktiva

Och framgångsfaktorerna är;

- God kontakt med ägare och strategiska samarbetspartners
- Kommunikativa
- Tillgängliga
- Effektiva
- Rättssäkert
- Bra arbetsklimat
- Rätt kompetens bland medarbetarna
- En samlade kraft

Ledarskap

Vi har under året genomfört ett gediget program för chefsutveckling. Det har innehållit både utbildning inom området ”chefen som ledare ” men också ”chefen som arbetsgivare ”.

Ledarskapet är en nyckelfråga för framgångsrikt förändringsarbete. För att lyckas med ett förändringsarbete så måste kommunikationen fungera. Intern kommunikation spelar två viktiga roller i förändring:

- Kommunikationen skapar förståelse, stabilitet och trygghet bland medarbetarna,
- Kommunikationen bidrar till engagemang och nytänkande i förverkligandet av förändringen.

I alla våra chefsutvecklingsinsatser har därför kommunikation fått stort utrymme.

Kompetensförsörjning

För att Länsstyrelsen ska kunna genomföra sina uppdrag nu och framöver är det en förutsättning att det finns medarbetare med rätt kompetens och inte minst förmågan att utvecklas utifrån Länsstyrelsens uppdrag. Vi ser kompetensförsörjning i ett brett perspektiv där det - förutom kunskap inom professionen - också ingår förhållningssätt, bemötande m.m. Ökade produktivitetskrav ställer krav på långsiktig kompetensförsörjning som säkerställer verksamhetens utveckling.

I samarbete med Länsstyrelsen i Västmanlands län har stöd och riktlinjer för att ta fram en plan för kompetensförsörjning tagits fram. Detta kommer vara ett stöd för cheferna att systematiskt göra bedömningar hur kompetensbehovet ser ut framöver, både vad gäller att tillföra och avveckla kompetenser.

Ur kompetenssynpunkt är vi sårbara. Länsstyrelsens arbetsuppgifter spänner över ett brett fält och våra medarbetare är i stor utsträckning specialister inom vitt skilda områden. Inför en rekrytering görs bedömning om tonvikten ska ligga på generalist- eller specialistkompetens. Målsättningen är att både ha personal som kan vara flexibla och arbeta inom flera olika områden men också ha tydliga specialister. Generalistkompetensen är speciellt viktig då verksamheten hela tiden förändras och arbetsuppgifter försvinner eller tillkommer. Trots årliga besparingskrav har vi genom en god omvärldsbevakning och flexibilitet hittills kunnat undvika uppsägningar av tillsvidareanställd personal.

I samband med att Länsstyrelsen i Örebro fick ansvar för den nationella Ekonomiadministrationen så rekryterades personal inom ekonomiområdet med hög kompetens för att både nu och framöver kunna svara upp mot de krav som ställs på länsstyrelsen. Med denna kompetensgrund kan vi också bygga vidare på ytterligare specialistfunktioner som gagnar hela länsstyrelsevärlden.

Vi kan även se att den långsiktiga kompetenssatsning vi gjort inom kommunikationsområdet har lett till att vår länsstyrelse har fått uppdrag och stort ansvar inom det länsstyrelsegemensamma kommunikationsarbetet. Exempelvis är länsstyrelsernas gemensamma webbutvecklingsledare en av våra medarbetare på informationsenheten.

Vi har generellt sätt många sökande på de flesta utannonserade tjänsterna, men inom vissa områden kan det vara svårt att rekrytera personal med gedigen yrkeserfarenhet.

Bemötande är en viktig del när det gäller kompetens i brett perspektiv. Inte minst när det gäller att undvika hotfulla situationer. Tillsammans med flera länsstyrelser har vi genomfört en enkät om Hot och Våld och en utbildning är nu planerad för speciellt utsatta grupper.

Introduktion

Vi har lagt särskilt vikt vid att nyanställd personal ska få en god introduktion. Vår interna introduktion förutom den arbetsplatspecifika introduktionen sträcker sig över ett halvår med flera olika avsnitt, sammanlagt 3,5 dagar. Den ger en god överblick över Länsstyrelsens uppdrag och även rollen som statstjänsteman. Syftet är att de nyanställda så snart som möjligt ska komma in i ett tvärsektorielt tänkande.

Personalstrukturen

Vi ska ha personal med olika bakgrund och kompetens. Det innebär bland annat en jämn fördelning mellan män och kvinnor, samt mångfald vad gäller ålder, kompetens, kulturell och etnisk bakgrund.

Vi har genom den generationsväxling som skett under flera år många unga medarbetare. Vi har inte helt lyckats leva upp till målet om en jämn könsfördelning på arbetsplatsen. Vi har fler kvinnor i organisationen, framför allt så ser vi att kvinnorna i de lägre åldersgrupperna dominerar.

Medelåldern bland kvinnor är 43,3 år och männen 47,4 år. Det är fler kvinnor än män som anställs och det är betydligt fler kvinnor som söker våra tjänster. Vi går mot en mer kvinnodominerad arbetsplats även om det ser olika ut inom olika yrkesgrupper.

Inom chefsgruppen har vi bibehållit en jämn könsfördelning.

Attraktiv arbetsplats

Länsstyrelsen ska vara en attraktiv arbetsplats som främjar engagemang och ansvarstagande. Länsstyrelsen ska vara en arbetsplats för trivsel och utveckling. Det är många olika faktorer som ligger till grund för att leva upp till en attraktiv arbetsplats. Attraktiva anställnings- och arbetsvillkor är viktiga både för att kunna rekrytera, men även för att behålla kompetent personal. Inom flera av våra områden är det konkurrens om arbetskraft och här har lönen stor betydelse. Länsstyrelsen har inom vissa områden svårt att hävda sig med marknadsmässiga löner, vilket framför allt på sikt kan skapa bekymmer ur kompetensförsörjningssynpunkt.

En god arbetsmiljö är dels en viktig faktor för att vara en attraktiv arbetsplats och dels en förutsättning för att skapa effektivitet och goda resultat. För att nå framgång i arbetsmiljöarbete är tre perspektiv särskilt viktiga, nämligen det hälsofrämjande, det förebyggande och det rehabiliterande perspektivet. Detta har vi i åtanke i vårt arbetsmiljöarbete. Vi har ett väl utvecklat samarbete med Företagshälsovården både vad gäller rehabiliterande insatser och insatser av utvecklande karaktär. I god arbetsmiljö ligger också möjlighet att få feedback, bra dialog och bra arbetsklimat. Vi har ökat förutsättningarna för detta genom att göra enheterna mindre och också utbildat cheferna inom kommunikation och grupputveckling.

I Länsstyrelsens uppdrag ligger att arbeta tvärsektoriellt och ta tillvara perspektiv inom flera olika områden. Det är en nödvändighet för att kunna fatta rätt beslut i många ärenden. Men det ligger också en stor utvecklingsmöjlighet för olika yrkesgrupper att lära av varandra och få nya perspektiv och att kunna diskutera med kolleger inom andra professioner. Länsstyrelsen har därför en bra plattform för en lärande och utvecklande organisation. Detta är också något som lyfts fram i samband med de avgångssamtal som genomförs.

Sjukfrånvaro

Den totala sjukfrånvaron 2010 är 1,9 % vilket är detsamma som 2009. Sjukfrånvaron varierar över åren och varje enskild sjukfrånvaro får stort genomslag i statistiken. Sett över flera års perspektiv har vi haft en årlig minskning från 4,4 % år 2003 till dagens 1,9%. När det gäller

sjukfrånvaro över 60 dagar har en minskning skett från 32,4 % föregående år till 26,6 % år 2010.

Orsakerna till sjukfrånvaron är komplex. Vi har som arbetsgivare ett stort ansvar för att se arbetsmiljön som en integrerad del av verksamheten. Vår ambition är att bedriva ett arbetsmiljöarbete utifrån förebyggande, rehabiliterande och hälsofrämjande perspektiv och att därigenom försöka bibehålla en låg sjukfrånvaro. Möjligheten att påverka sjukfrånvaron är också beroende av flera faktorer som ligger utanför arbetsgivarens påverkansmöjligheter.

Vi har sedan flera år ett väl utvecklat samarbete med företagshälsovården. Vi använder oss av deras tjänster i ett tidigt skede när det gäller stödsamtal, sjukgymnastik, ergonomisk genomgång samt stöd i mer utvecklande arbete. Vi har sedan många år gett ett friskvårdsbidrag för att stimulera till friskvårdsaktiviteter. Mellan åren 2006-2008 erbjöd vi medarbetarna att göra en friskprofil hos företagshälsovården. I den ingick samtal om livsstil och arbetsmiljö, men även viss medicinsk provtagning.

Tabell Sjukfrånvaro

		2010		2009	
Kön	Ålder	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)	Total sjukfrånvaro i förhållande till sammanlagd ordinarie arbetstid (%)	Sjukfrånvaro 60 dagar och längre i förhållande till total sjukfrånvaro (%)
	-29	1,2	0,0	1,6	0,0
	30-49	1,1	0,0	0,7	0,0
	50 -	1,5	0,0	2,9	27,8
Män	Alla	1,3	0,0	1,8	27,8
	-29	3,2	0,0	2,1	0,0
	30-49	2,5	31,8	0,8	0,0
	50 -	2,1	5,6	3,6	35,7
Kvinnor	Alla	2,4	37,4	1,9	35,7
	-29	2,6	0,0	2,0	0,0
	30-49	2,0	22,6	0,8	0,0
	50 -	1,8	4,0	3,2	32,4
Samtliga	Alla	1,9	26,6	1,9	32,4

Året i siffror 2010

Tabell A - Verksamhetskostnader 2010

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	Kostnader exkl OH		OH kostnader		Kostnader inkl OH	
		Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
20-21	Övrig förvaltning	4 258	2,88	2 278	5,38	6 536	4,47
25	Trafikföreskrifter m.m.	774	0,52	393	0,93	1 167	0,80
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 653	3,82	3 353	7,91	9 006	6,16
30	Regional tillväxt	14 583	9,86	3 276	7,73	17 859	12,22
34	Infrastrukturplanering	1 343	0,91	782	1,85	2 125	1,45
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 046	2,06	1 717	4,05	4 763	3,26
41	Stöd till boende	338	0,23	199	0,47	537	0,37
42	Energi och klimat	1 005	0,68	217	0,51	1 222	0,84
43	Kulturmiljö	4 415	2,99	1 770	4,18	6 185	4,23
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	4 100	2,77	1 942	4,58	6 042	4,13
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 409	5,69	4 491	10,60	12 900	8,83
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15 458	10,45	4 640	10,95	20 098	13,75
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 789	1,21	1 051	2,48	2 840	1,94
53	Vattenverksamhet	6 244	4,22	2 281	5,38	8 525	5,83
54	Mineral- och torvfyndigheter	141	0,10	87	0,21	228	0,16
55	Miljöfarlig verksamhet	2 759	1,87	1 695	4,00	4 454	3,05
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	150	0,10	94	0,22	244	0,17
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 263	1,53	1 094	2,58	3 357	2,30
58	Restaurering	605	0,41	308	0,73	913	0,62
60	Lantbruk	13 643	9,23	7 349	17,34	20 992	14,37
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	0
62	Fiske	890	0,60	497	1,17	1 387	0,95
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0	0	0	0	0
70	Folkhälsa	3 558	2,41	1 027	2,42	4 585	3,14
80	Jämställdhet	7 347	4,97	1 318	3,11	8 665	5,93
85	Integration	974	0,66	518	1,22	1 492	1,02

	SUMMA PRODUKTION	103 745	70,15	42 377	100	146 122	100
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 773	7,96				
11	Administration och intern service	32 364	21,89				
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	147 882	100			146 122	
	Resurssamverkan	13 013		1 760		14 773	
	Totalsumma verksamhetens kostnader enl resultaträkningen	160 895				160 895	
	Myndighetsövergripande, adm och intern service uppdelat på						
	Nivå 1 (113-115)	23 147	34,22				
	Nivå 2 (110-112, 116-119)	9 218	13,63				
	Nivå 3 (100-109)	11 773	17,41				
	Personalkostnad, produktion (kkl 4, verksamhetskod 2-8)	67 636					

Kommentar Tabell A

Resurssamverkan består av följande verksamheter

- Lst EA
- Webbsamordnare
- E-förvaltning

Tabell B.1 - Verksamhetskostnader 2008 - 2010, totalt och förvaltningsanslaget 5:1

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010	2010	2009	2009	2008	2008
		Tkr	Tkr	Tkr	Tkr	Tkr	Tkr
		kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1	kostnader totalt	varav anslag 5:1
20-21	Övrig förvaltning	4 258	2 615	3 918	1 768	5 237	
24	Yrkesmässig trafik			418	407	488	
25	Trafikföreskrifter m.m.	774	727	6 640	4 194	5 394	
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	5 653	5 432	5 073	4 452	2 174	
30	Regional tillväxt	14 583	2 614	47 160	3 877	19 322	
34	Infrastrukturplanering	1 343	450	1 296	266	1 434	
40	Hållbar samhällsplanering och boende	3 046	2 700	3 096	3 050	2 961	
41	Stöd till boende	338	201	392	299	743	
42	Energi och klimat	1 005	-125	471	87	58	
43	Kulturmiljö	4 415	2 696	3 998	2 604	4 157	
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	4 100	1 985	3 159	2 037	3 053	
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	8 409	5 527	11 066	6 279	9 711	
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	15 458	3 905	18 968	4 180	15 480	
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	1 789	1 349	1 496	1 045	1 492	
53	Vattenverksamhet	6 244	1 259	6 097	1 861	3 818	
54	Mineral- och torvfyndigheter	141	141	154	153	175	
55	Miljöfarlig verksamhet	2 759	2 635	2 743	2 514	3 075	
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	150	148	190	186	178	
57	Förorenade områden, efterbehandling	2 263	510	2 032	565	3 782	
58	Restaurering	605	274	429	161	501	
60	Lantbruk	13 643	6 828	13 727	7 954	14 729	
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0	
62	Fiske	890	699	888	684	994	
64	Skogsbruk (endast Gotlands län)	0	0	0	0	0	
70	Folkhälsa	3 558	374	7 343	3 520	5 767	

80	Jämställdhet	7 347	984	5 137	733	1 632	
85	Integration	974	780	535	498	636	
	SUMMA PRODUKTION	103 745	44 708	146 426	53 372	106 991	
10	Myndighetsövergripande verksamhet	11 773	10 003	11 018	10 618	8 878	
11	Administration och intern service	32 364	25 257	31 672	22 199	32 364	
	SUMMA VERKSAMHETSKOSTNADER EXKL RESURSSAMVERKAN	147 882	79 968	189 116	86 189	148 233	
	Resurssamverkan	13 013		15 906		13 097	
	TOTALSUMMA VERKSAMHETENS KOSTNADER ENL RESULTATRÄKNINGEN	160 895		205 022		161 330	

Kommentar Tabell B.1

Resurssamverkan består av följande verksamheter

- Lst EA
- Webbsamordnare
- E-förvaltning

Tabell B.2 - Årsarbetskrafter 2008 - 2010

VÄS-KOD	Sakområden och myndighetsövergripande verksamhet	2010 årsarb totalt	2010 årsarb varav kvinnor	2010 årsarb varav män	2009 årsarb totalt	2008 årsarb totalt
20-21	Övrig förvaltning	5,43	2,33	3,10	5,95	7,77
24	Yrkesmässig trafik				1,05	1,16
25	Trafikföreskrifter m.m.	1,18	0,83	0,35	14,48	11,80
28	Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor	9,33	7,07	2,26	8,36	2,86
30	Regional tillväxt	8,85	4,26	4,59	10,39	12,51
34	Infrastrukturplanering	1,70	0,18	1,51	1,72	1,89
40	Hållbar samhällsplanering och boende	4,32	2,59	1,73	5,18	5,19
41	Stöd till boende	0,64	0,38	0,27	0,82	1,49
42	Energi och klimat	0,61	0,54	0,07	0,37	0,12
43	Kulturmiljö	5,25	1,40	3,85	5,98	6,02
45	Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar	5,28	2,74	2,54	4,03	3,66
50	Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd	11,32	4,29	7,03	16,06	14,2
51	Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden	13,78	4,03	9,76	18,07	15,02
52	Prövning och tillsyn för skydd av naturen	3,20	2,28	0,92	2,95	2,98
53	Vattenverksamhet	7,18	3,01	4,17	9,25	5,91
54	Mineral- och torvfyndigheter	0,27	0,17	0,09	0,30	0,36
55	Miljöfarlig verksamhet	4,58	2,45	2,13	4,84	5,81
56	Övrigt miljö- och hälsoskydd	0,28	0,06	0,22	0,40	0,32
57	Förorenade områden, efterbehandling	3,55	2,29	1,26	3,25	4,46
58	Restaurering	1,02	0,12	0,90	0,76	1,00
60	Lantbruk	23,29	14,72	8,57	23,65	26,90
61	Rennäring m.m.(enbart Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län)	0	0	0	0	0
62	Fiske	1,03	0,26	0,77	1,08	1,14
64	Skogsbruk (endast Gotland)	0	0	0	0	0
70	Folkhälsa	2,60	1,97	0,63	10,94	8,47
80	Jämställdhet	3,40	2,95	0,45	2,43	1,02
85	Integration	1,44	0,75	0,70	1,00	0,99
	SUMMA PRODUKTION	119,55	61,67	57,88	153,33	143,05
10	Myndighetsövergripande verksamhet	10,44	6,20	4,24	10,38	9,37
11	Administration och intern service	17,76	12,12	5,64	16,49	19,59
	SUMMA ÅRSARBETSKRAFTER EXKL. RESURSSAMVERKAN	147,75	79,99	67,76	180,20	172,01
	Resurssamverkan	3,93	1,97	1,96	11,65	10,23
	TOTALT ANTAL ÅRSARBETSKRAFTER	151,68	81,96	69,72	191,85	182,24

Kommentar Tabell B.2

Resurssamverkan består av följande verksamheter

- Lst EA
- Webbsamordnare
- E-förvaltning

Tabell B.3 - Kostnader för representation (tkr)

	2010 totalt	2010 per å kronor	2009 totalt	2009 per å kronor	2008 totalt	2008 per å kronor
Intern representation (undergrupp 496 i baskontoplanen)	224	1 478	259	1 348	403	2 343
Extern representation (undergrupp 552 i baskontoplanen)	318	2 100	319	1 662	502	2 920

Tabell B.4 – Lokaler

	2010	2009	2008
Residens			
Lokalkostnader (tkr) 103	1 363	1 402	1 486
Lokalyta (m ²)	1 232	1 232	1 232
Lokalkostnad per m ²	1 106	1 138	1 206
Lokaler			
Lokalkostnader (tkr) 113	9 935	9 959	10 089
Lokalyta (m ²)	6 480	6 699	6 699
Lokalkostnad per m ²	1 533	1 487	1 506
Lokalkostnad per årsarbetskraft (tkr)	65	52	59
Lokalyta per årsarbetskraft (m ²)	43	35	39
Kontorslokaler			
Kontorslokalyta (m ²)	5 486	5 705	5 705
Kontorslokalyta per årsarbetskraft (m ²)	36	30	33
SUMMA LOKALKOSTNADER	11 298	11 361	11 575

Kommentar Tabell B.4

Lokalvården utförs på entreprenad. Under 2011 planeras en betydande minskning av lokaler.

Tabell B.5 Avgifter och andra inkomster i övrigt

Avgifter m.m. resultatområde/ärendegrupp	Ingående balans	Utgående balans	Antal beslutade ärenden	Intäkter, tkr	Kostnader, tkr (inkl. OH)	Netto, tkr
Ärenden enl. stiftelseförordningen	0	0				
- tillsyn	0	0	0	0	0	0
- registrering	0	0	0	0	0	0
Ärenden enl. förordning om bevakningsföretag	35	39	175	46	153	-107
Kameraövervakning	21	5	72	106	226	-120
Pantbanksärenden	0	0	1	11	0	11
Lönegarantiärenden	41	121	7	335	507	-172

Tabell C - Kostnader och årsarbetskrafter 2010 per sakområdesindelning

VÄS-KOD		Kostnader (tkr)	Varav anslag 5:1	Årsarb totalt	Varav Kvinnor	Varav Män
200	Allmänt och övergripande inom övrig förvaltning	551	494	0,67	0,34	0,33
2009	Varav kompetensutveckling inom områdena 20 och 21	23	23	0,02	0,00	0,02
201	Allmänna val	884	365	0,78	0,11	0,67
202	Medborgarskap	60	60	0,11	0,00	0,11
203	Överförmyndare	96	96	0,15	0,07	0,09
204	Begravningsfrågor	96	96	0,19	0,00	0,19
205	Näringsrättsliga frågor	82	82	0,11	0,01	0,10
2051	Varav pantlåneverksamhet	0	0	0	0	0
2052	Varav frågor enligt aktiebolagslagen, lagen om ekonomiska föreningar m.fl.	0	0	0	0	0
206	Stiftelser	0	0	0	0	0
2061	Varav stiftelser - registrering	0	0	0	0	0
2062	Varav stiftelser - tillsyn	0	0	0	0	0
207	Lönegaranti	311	-24	0,56	0,12	0,44
208	Deponering, administration och fördelning av medel, allmänna arvsfonden m.m	69	69	0,14	0,05	0,09
2081	Varav deponerade medel	0	0	0	0	0
2082	Varav allmänna arvsfonden	3	3	0	0	0
2083	Varav bygdeavgifter	0	0	0	0	0
2084	Varav rederistöd	0	0	0	0	0
2085	Varav åborätten och allmänningar	0	0	0	0	0
211	Allmän kameraövervakning	139	139	0,24	0,01	0,23
212	Bevakningsföretag m.m.	94	94	0,19	0,00	0,19
213	Ärenden enligt ordningslagen m.m. överklaganden av polismyndighetens beslut	3	3	0,01	0,00	0,01
214	Delgivning, viten, diverse förordnanden	233	233	0,31	0,01	0,30
215	Lotterier, bingo m.m.	43	43	0,08	0,00	0,08
216	Kampsportsmatcher	447	460	0,53	0,51	0,02
218	Jakt och viltvård	1 121	376	1,31	1,11	0,20
219	Övriga ärenden inom övrig förvaltning	26	26	0,05	0,00	0,05
20-21	Totalt Övrig förvaltning exkl. OH	4 258	2 615	5,43	2,33	3,10
	Andel av myndighetsövergripande	2 278	0			

	kostnader (10+11)					
	Totalt Övrig förvaltning inkl OH	6 536	2 615			

Tabell D – Redovisning av ärenden 2010 (samtliga ärenden oavsett databas)

Sakområde och del av sakområde	Ingående balans	Antal inkomna ärenden (exkl. initiativ - ärenden)	Antal initiativ-ärenden	Antal beslutade ärenden	Utgående balans (F=B+C +D-E)	Antal överklagade ärenden	Antal överklagade ärenden som avgjorts i högre instans	varav antal ändrade ¹⁾	Antal ej beslutade ärenden, äldre än två år.
Myndighetsövergripande, administration och Intern service (10-11)	53	118	158	243	86	3	3	1	9
Övrig förvaltning (20-21)	190	1 132	92	1 157	257	13	13	2	5
varav stiftelser (206)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
varav allmän kameraövervakning (211)	21	53	3	72	5	1	1	1	0
varav bevakningsföretag m.m. (212)	41	186	6	192	41	2	0	0	4
Trafikföreskrifter m.m. (25)	123	153	42	244	74	10	8	1	7
Livsmedelskontroll, djurskydd och allmänna veterinära frågor (28)	513	689	586	1 317	471	14	7	0	11
varav Livsmedelskontroll (281)	191	34	38	199	64	0	1	0	0
varav Djurskydd (282)	276	527	426	890	339	14	6	1	10
varav Smittskydd (283)	9	24	35	53	15	0	0	0	1
varav Allmänna	1	53	4	55	3	0	0	0	0

veterinära frågor (284)									
Regional tillväxt (30)	47	258	41	211	135	0	0	0	0
Infrastruktur planering (34)	11	146	11	112	56	0	0	0	1
Hållbar samhällsplanering och boende (40)	69	642	2	620	93	22	37	8	8
Stöd till boende (41)	61	335	0	207	189	0	0	0	0
Energi och klimat (42)	7	3	5	6	9	0	0	0	1
Kulturmiljö (43)	250	870	33	846	307	0	0	0	20
Krishantering, skydd mot olyckor och civilt försvar (45)	22	85	44	114	37	0	0	0	2
varav tillsyn enligt lag om skydd mot olyckor samt uppföljning av kommunernas krishanteringssystem (456)	1	2	3	4	2	0	0	0	0
Övergripande och gemensamt för naturvård och miljöskydd (50)	77	91	46	93	121	3	10	0	7
Skydd av områden och arter, förvaltning och skötsel av skyddade områden (51)	209	91	136	194	242	3	10	4	102
varav tillsyn av vattenskyddsområden (516)	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Prövning och tillsyn för skydd av naturen (52)	84	390	16	404	86	3	5	1	14
Vattenverksamhet (53)	107	192	45	263	81	5	13	6	8
varav tillsyn av vattenverksamheten (535)	92	165	32	222	67	5	13	6	6
Mineral- och torvfyndigheter (54)	11	28	1	26	14	1	0	0	1
Miljöfarlig verksamhet (55)	75	296	70	337	104	2	7	3	9
varav tillsyn av miljöfarlig verksamhet (555)	47	206	68	249	72	0	1	0	5
Övrigt miljö och hälsoskydd (56)	28	137	0	150	15	0	0	0	2
Förorenade områden, efterbehandling (57)	28	45	10	43	40	1	1	1	15
varav tillsyn av förorenade områden och miljöriskområden (575)	7	30	7	27	17	1	1	1	3
Restaurering (58)	7	41	7	52	3	0	0	0	0
Lantbruk (60)	764	8 882	196	8 692	1 150	7	13	2	39
varav stöd till jordbruket enligt EG:s förordningar (601)	542	8 308	135	8 216	769	7	13	2	6
Rennäring m.m. (enbart Jämtlands, Västerbottens och	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Norrbottnens län (61)									
Fiske (62)	48	317	21	359	27	1	1	1	0
Skogsbruk (64)	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Folkhälsa (70)	24	61	14	36	63	0	0	0	5
Jämställdhet (80)	12	11	11	14	20	0	0	0	1
Integration (85)	2	20	4	20	6	0	0	0	0
Summa	4 050	24 621	2 348	25 939	5 080	118	164	41	302
Varav Vattenmyndighetens ärenden	5	13	13	25	6	0	0	0	1
Varav Miljöprövning s-delegationens ärenden	15	31	0	33	13	0	0	0	1

Kommentar Tabell D

- 1) Avser ärenden som är ändrade substantiellt (t.ex. ska ändring av angivna tidpunkter ej beaktas) i förhållande till Länsstyrelsens beslut. I sammanställningen ingår även ärenden där domstolen delvis ändrat Länsstyrelsens beslut.

Tabell D.1 – Redovisning av vissa ärenden uppdelat på kvinnor, män och juridiska personer

Sakområde och del av sakområde	Antal inkomna ärenden under 2010			Antal beslutade ärenden under 2010			Antal överklagade ärenden under 2010		
	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.	Kvinnor	Män	Jur. pers.
Kommunikationer (25, 34)	17	23	258	25	47	235	10	19	4
Regional tillväxt (30)	20	15	223	19	19	171	0	0	0

Tabell D.2 Ärendestatistik "Hallandsuppdraget"

VÄS-KOD	Ärendetyp	Beskrivning	Mål 2010 median dagar	Utfall 2010 median dagar
Ärendegrupper med tresiffrig VÄS-kod				
202	alla	Medborgarskap	3	6
204	alla	Begravningsfrågor	30	61 ¹⁾
205	alla	Näringsrättsliga frågor	1	93 ²⁾
212	Alla	Bevakningsföretag m.m.	13	11
218	alla	Jakt och viltvård	21	23
258	alla	Trafikföreskrifter m.m.	35 ³⁾	68
302	alla	Företagsstöd	60	61
303	alla	Regional projektverksamhet	60	60
343	alla	Fysisk planering av vägar, järnvägar m.m.	30	13
402	alla	Detaljplan, områdesbest, fastighetsplan	20	11
431	alla	Fornminnen	60	95
433	alla	Kyrkliga kulturminnen	30	0 ⁴⁾
521	alla	Tillstånd och dispenser av naturskydd	30	34
523	alla	Övrig prövning avseende naturskydd	50	53
525	alla	Samråd enl. 12 kap. 6§ miljöbalken	30	31
555	alla	Tillsyn av miljöfarlig verksamhet	40 ⁵⁾	31
562	alla	Prövning av avfall och producentansvar	20 ⁵⁾	10
602	alla	Stöd t landsbygdsutveckling exkl. k-utv	60	89
606	alla	Jordbruksfastigheter	15	9
Ärendegrupper som är del av en tresiffrig VÄS-kod				
2012	alla	Efterträdarval	3	2
2111	alla	Anmälningar allmän kameraövervakning	10 ⁶⁾	64
2112	alla	Ansökningar allmän kameraövervakning	50	41
5510	alla	Samråd o beslut om betydande miljöpåverkan	- ⁷⁾	72
5511	alla	Prövning vid miljöprövningsdelegationen	100 ⁸⁾	92
Ärendegrupper styrda av ärendetyp				
alla	RÄTT	Rättidsprövningar; ärenden där man överklagar länsstyrelsens beslut	2	2
alla	ÖVERKL	Överklaganden; ärenden där länsstyrelsen överprövar kommunala beslut	- ⁹⁾	106
Ärendegrupper som handläggs via e-tjänster			Gemensamma mål	
206	alla	Stiftelser	4	- ¹⁰⁾
206	Ändringsanmälan	Stiftelser	7	- ¹⁰⁾
206	Nyregistering	Stiftelser	10	- ¹⁰⁾
212	Anmälan	Bevakningsföretag m.m.	1	1
212	Ansökan	Bevakningsföretag m.m.	10	- ¹¹⁾

Kommentar Tabell D.2

- 1) Målet är bestämt Länsstyrelsegemensamt. Inom VÄS-koden är det för stor variation mellan olika ärendes behov av handläggningstid för att utfallet ska ge en rättvisande bild.
- 2) Målet är bestämt Länsstyrelsegemensamt. VÄS-koden innehåller flera olika undergrupper vilket innebär att utfallet helt är beroende av de olika ärendegruppernas handläggningstid, som kan variera stort.
- 3) Målet är bestämt länsstyrelsegemensamt. VÄS-koden har prioriterats under året och vi har tagit in extra resurser för att förbättra handläggningstiden. Regeringsuppdraget med överförandet av trafikföreskrifter till RDT – Rikstäckande Databas för Trafikföreskrifter – har även bidragit till att utfallet skiljer sig från målet.
- 4) Ett för perioden ovanligt stort antal rapporter/enkäter inkom och dessa behandlades snabbt, därav medianvärdet. Medelvärdet för ärendegruppen blev för 2010 13,3 dagar.
- 5) VÄS-kod 555 och 562 omfattar ett flertal olika ärendeslag. Det går därför inte att sätta mål för handläggningstider på denna nivå. Inom 555 har Länsstyrelsen ett mål för 5550 på 40 dagar.
- 6) Målet är bestämt Länsstyrelsegemensamt. Vid Länsstyrelsen i Örebro län utförs i vissa fall tillsynsbesök i samband med att anmälan görs. Detta innebär att handläggningstiden kan variera beroende på vad anmälan avser. I sammanhanget måste även beaktas att handläggningstiden mäts från den dag anmälan kommit in till myndigheten. Den som anmäler kameraövervakning ska betala en avgift innan myndigheten prövar ärendet, vilket innebär att tidpunkten för betalningen påverkar handläggningstiden.
- 7) Vi anser det inte meningsfullt att ange ett mål för 5510 eftersom länsstyrelsen har liten möjlighet att påverka tiden från att ett samrådsärende initieras till dess att det avslutas. Tiden är helt avhängig hur snabbt sökanden vill driva processen.
- 8) Målet avser tiden från det att ansökan är komplett till dess att ärendet avslutas, vilket är den tid Länsstyrelsen råder över. Målet är att 80 % av ärendena ska avgöras inom den angivna tiden.
- 9) Ärendegruppen spänner över olika VÄS-koder, det är därför svårt att ange ett enhetligt mål.
- 10) VÄS-kod 206 handläggs from 2010-01-01 av Länsstyrelsen i Dalarnas län
- 11) Inga ärenden inkomna under 2010.

Tabell Avgiftsbelagd verksamhet (tkr)

Verksamhet	2010 intäkter	2010 kostnader	2010 netto- utfall	2010 netto- budget	Acku- mulerat utfall tom 2010	2009 intäkter	2009 kostnader	2009 netto- utfall	Acku- mulerat utfall tom 2008
Offentligrättslig verksamhet									
Körkortadministration						2 238	-2 628	-390	65
Djur och lantbruk (avgift för extra kontroller m.m.)	250	-317	-67	-100	-427	151	-489	-338	-22
Reg avgifter för jaktområden	28	-28	0	0	-34	30	-30	0	-34
Alkolås						78	-37	41	159
Prövn. om ansökan om handledarskap enl. 4 kap. 8 § körkortsför. (1998:980)						1 111	-513	598	0
Övrig offentligrättslig verksamhet	5 032	0	5 032	0	-741	6 289	0	6 289	-12 062
Uppdragsverksamhet									
Intäkter resurssamverkan	12 076	-12 340	-264	0	-264	16 283	-16 283	0	0
Skoglig verksamhet	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Fjällförvaltning	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Övrig uppdragsverksamhet	2 914	-2 914	0	0	0	3 036	-3 036	0	0
Summa totalt ovan	20 300	-15 599	4 701	-100	-1 466	29 216	-23 016	6 200	-12 367
Summa offentligrättsligt	5 310	-345	4 965	-100	-1 202	9 897	-3 697	6 200	-12 367
Summa uppdragsverksamhet	14 990	-15 254	-264	0	-264	19 319	-19 319	0	0

Sammanställning över väsentliga uppgifter

		2010	2009	2008	2007	2006
Låneram	beviljad	2 000	3 500	4 500	5 000	4 500
	utnyttjad ¹⁾	1 335	1 402	2 414	3 502	4 185
Kontokredit hos RGK	beviljad	8 800	8 700	8 700	8 659	8 400
	max. utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto	räntekostnader	0	0	0	0	0
	ränteintäkter	198	416	5 251	2 434	1 180
Totala avgiftsintäkter (kontogrupp 31-34, 7)	mynd. disponerar	15 905	23 409	18 019	7 785	5 023
	mynd. ej disponerar	0	6 024	46 913	120 847	123 856
Jämförelse med beräknade avgiftsintäkter (kontogrupp 31-34, 7) enl. regleringsbrev		32 346	22 166	10 205	113 435	157 097
Anslagskredit	beviljad	3 283	4 471	4 300	14 183	11 942
	utnyttjad	0	0	0	0	0
Summa utg. reservationer (anslag)		0	0	0	0	0
Summa anslagssparande 5:1		2 461	2 644	2 515	2 692	458
14,22:01,004 Europeiska socialfonden mm 2000-2006	anslagssparande	3 215	3 215	3 215	9 037	12 538
	intecknat	0	0	0	7 681	12 538
19,01:001,0142) Regionala tillväxtåtgärder	anslagssparande	8 ²⁾	175	280	1 180	121
	intecknat	0 ²⁾	175	280	1 126	121
19,33:05,005 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000- 2006	anslagssparande	9 555	9 555	9 555	13 386	406
	intecknat	0	0	0	13 386	406
22,37:07,010,002 IT Infrastruktur: Regionala transportnät mm	anslagssparande	0	0	61	251	330
	intecknat	0	0	0	0	0
13,10:01,019 Integrationsverket – del till LORE	anslagssparande	0	0	0	46	0
	intecknat	0	0	0	0	0
Summa anslagssparande Övriga anslag		12 778	12 945	13 111	23 900	13 395

- därav intecknat av åtaganden med stöd av reservationer och anslagssparande		8	175	280	22 193	13 065
Bemyndiganden	tilldelat	12 000	20 000	28 000	98 500	266 000
	summa åtaganden	5 449	7 799	5 895	37 520	217 396
Årsarbetskrafter (åa)		154	189	179	179	188
Medelantalet anställda		185	223	207	209	215
Driftkostnad per (åa)		1 038	1 076	880	737	690
Årets kapitalförändring		1 668	2 399	39 955	91 312	-97 687
Balanserad kapitalförändring		26 472	26 855	-21 848	-113 160	-15 473

- 1) År 2006-2009 är jämförelsetalen ändrade till saldot vid årets slut.
- 2) 22 december 2010 kom ett regeringsbeslut att anslagssparandet per 2010-12-31 inte fick användas 2011.

Finansiell redovisning

Resultaträkning (tkr)

	Not	2010-01-01 – 2010-12-31	2009-01-01 – 2009-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	81 800	88 795
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	15 906	23 408
Intäkter av bidrag	3	62 636	94 573
Finansiella intäkter	4	198	416
Summa		160 540	207 192
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-89 742	-102 692
Kostnader för lokaler		-11 614	-11 643
Övriga driftkostnader	6	-58 458	-89 095
Finansiella kostnader	7	-12	-31
Avskrivningar och nedskrivningar		-1 069	-1 561
Summa		-160 895	-205 022
Verksamhetsutfall		-356	2 170
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. samt andra intäkter som inte disponeras av myndigheten		4 570	5 975
Intäkter av uppbörd		10	26
Medel som tillförts statsbudgeten från uppbördsverksamhet		-4 580	-12 025
Saldo	8	0	-6 024
Transfereringar			
Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag	9	16 896	16 014
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag	10	89 219	57 101
Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag	11	17 995	25 832

Finansiella intäkter		0	4
Finansiella kostnader		0	0
Upplösning av fonder m. m. för transfereringsändamål	12	-90	-128
Lämnade bidrag	13	-121 871	-92 570
Saldo		2 149	6 253
Årets kapitalförändring	14	1 793	2 399

Balansräkning (tkr)

Tillgångar per	Not	2010-12-31	2009-12-31
Immateriella anläggningstillgångar	15		
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillg.		0	49
Summa immateriella anläggningstillgångar		0	49
Materiella anläggningstillgångar	16		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		331	313
Maskiner, inventarier, installationer m. m.		1 156	874
Summa materiella anläggningstillgångar		1 487	1 187
Utlåning	17	150	150
Fordringar			
Kundfordringar		4 055	184
Fordringar hos andra myndigheter	18	8 156	16 894
Övriga fordringar		12 555	10 185
Summa fordringar		24 766	27 264
Periodavgränsningsposter	19		
Förutbetalda kostnader		3 600	3 564
Upplupna bidragsintäkter		47 888	40 139
Övriga upplupna intäkter		19 008	19 081
Summa periodavgränsningsposter		70 496	62 784
Avräkning med statsverket	20	77 298	87 493
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret	21	57 178	38 268
Övriga tillgodohavanden i Riksgäldskontoret		4 733	2 810
Summa kassa och bank		61 911	41 078
Summa tillgångar		236 107	220 005

Kapital och skulder per	Not	2010-12-31	2009-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	22	150	150
Balanserad kapitalförändring	23	26 472	26 856
Kapitalförändring enligt resultaträkningen		1 793	2 398
Summa myndighetskapital		28 415	29 404
Fonder	24	664	605
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	25	637	179
Skulder m. m.			
Lån i Riksgäldskontoret	26	1 335	1 402
Skulder till andra myndigheter	27	7 790	13 992
Leverantörsskulder		8 455	10 269
Övriga skulder	28	2 485	2 210
Depositioner		4 736	2 810
Summa skulder m. m.		24 801	30 683
Periodavgränsningsposter	29		
Upplupna kostnader		7 754	8 171
Oförbrukade bidrag		173 282	149 494
Övriga förutbetalda intäkter		555	1 469
Summa periodavgränsningsposter		181 591	159 134
Summa kapital och skulder		236 107	220 005
Omvänd Ansvarsförbindelse			
Utestående avskrivningslån		-32 008	-34 299

Anslagsredovisning (tkr)

Anslag	Not	Ing. överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Omdisponerade anslagsbelopp	Utnyttjad del av medgivet överskridande	Indragning,	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utg. överföringsbelopp
14,22:01,004 Europeiska socialfonden mm 2000-2006	30	3 215	0	0	0	0	3 215	0	3 215
01,05:001,014 Länsstyrelserna m.m. Örebro län	31	2 644	82 383	335	0	0	85 362	82 901	2 461
19,01:001,014 Regionala tillväxtåtgärder	32	175	16 680	0	0	0	16 855	16 847	8
19,33:05,005 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000-2006	33	9 555	0	0	0	0	9 555	0	9 555
Summa:		15 589	99 063	335	0	0	114 987	99 748	15 239

Finansiella villkor

Anslaget 14,22:01,004 Europeiska socialfonden m.m. 2000-2006

Från Europeiska socialfonden inbetalda medel har redovisats mot inkomstitel 6412, undertitel 05. Länsstyrelsen har inte haft tillgång till någon anslagskredit under 2010.

Anslaget 01,05:001,014 Länsstyrelserna m.m. förvaltningskostnader

Länsstyrelsen har under året haft tillgång till en anslagskredit på 3 283 tkr. Länsstyrelsen har under året haft tillgång till en kredit på räntekonto hos Riksgäldskontoret på 8 800 tkr. Länsstyrelsen har beviljats en låneram på 2 000 tkr. Låneramen har utnyttjats med 1 335 tkr.

Anslaget 19,01:001,014 Regionala tillväxtåtgärder

Av anslaget får högst 700 tkr användas för uppföljning och utvärdering. Länsstyrelsen har ianspråktagit 515 tkr för detta ändamål. Länsstyrelsen har under året haft tillgång till en anslagskredit på 1 668 tkr.

Anslaget 19,33:05,005 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000-2006

Från EG inbetalda medel har redovisats mot inkomsttitel 6312, undertitel 05. Länsstyrelsen har inte haft tillgång till någon anslagskredit under 2010.

Redovisning mot inkomsttitel (tkr)

Titel	Not	Benämning	Beräknat	Inkomster
2511		Expeditions- och ansökningsavgifter	775	523
2528		Avgifter vid bergsstaten	6	0
2537120		Miljöskyddsavgift	3 200	3 268
2539		Täktavgift	600	536
2552318		Avgifter enligt avfallsförordningen	300	88
2714118		Sanktionsavgifter enligt arbetsmiljölagen	70	190
2714518		Avgift enligt Socialtjänstlagen m.m.	1 000	10
2811208		Övriga inkomster av statens verksamhet	40	-45
631205	34	Bidrag från EG:s Regionalfond 2000-2006 Mål 2 Västra och Urban	13 200	0
9455		Lotteriavgifter	25	10
Summa			19 216	4 580

Bemyndiganden (tkr)

Anslagsbenämning	Not	Tilldelad bemyndig- anderam	Ingående åtaganden	Utestående åtaganden per 1031	Utestående åtagandens fördelning (infrianden) per år		
					2011	2012	2013
19,01:001,014 Regionala tillväxtåtgärder	35	12 000	7 799	5 449	5 068	381	0

Redovisningsprinciper

Om inget annat anges uttrycks samtliga belopp i tkr.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. För åiterrapportering enligt verksamhets- och ärendestruktur gäller de anvisningar avseende definitioner och indelningar som framgår av regleringsbrevets bilaga nr. 3. För flera tabeller redovisas endast värden för 2009, vilket innebär ett undantag från Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 3 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag. Undantag görs också från 3 kap. 2 §, första stycket, samma förordning.

Kostnadsfördelningen i årsredovisningens resultatredovisningsdel baseras på kostnader som fördelningsbas. En årsarbetskraft motsvarar 1 760 timmar (220 arbetsdagar x 8 timmar).

Kortfristiga fordringar har efter individuell värdering tagits upp till det belopp som beräknas inflyta. Lönegarantifordran värderas kollektivt till 10 % av utbetalade ersättningar. Bedömningen grundas på ett genomsnitt för de senaste åren. Detta är en förändring jämfört med 2008 då värderingen var 4 %. Nettot av uppbokad fordran och värdering ger en kapitalförändring för 2010.

Länsstyrelsens lånefordringar redovisas i posten Utlåning. Lånefordringar tas upp till det belopp som efter en individuell värdering beräknas inflyta.

För materiella anläggningstillgångar tillämpas följande avskrivningstider:

Immateriella anläggningstillgångar	3 år
Kontorsmaskiner	3 år
Datahårdvara exkl. PC med skärm	3 år
Bilar	4 år
Inredningsinventarier	5 år
Övriga inventarier	5 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	5 år

Till och med år 2008 avskrevs gruppen bilar på 5 år. De bilar som har en avskrivningstid som sträcker sig över 2010 eller längre har skrivits av extra för att vara helt avskrivna efter 4 år.

Från och med 2009 belastas anslaget med avskrivningskostnaden varje månad vid avskrivningstillfället mot tidigare två gånger om året i samband med att nya lån togs upp.

Länsstyrelsen tillämpar direkt avskrivning på persondatorer eftersom myndigheten, efter utredning, har konstaterat att en persondator i genomsnitt byts ut inom tre år. Samma tillämpning gäller även för OH-kanoner.

Anskaffningar av maskiner och inventarier m.m. redovisas fr.o.m. 2010 som en anläggningstillgång om värdet överstiger ett halvt prisbasbelopp, år 2010 = 21 200 kr.

Avskrivningar av anläggningstillgångar baseras på anskaffningsvärde. Januari t.o.m. oktober 2010 beräknades full avskrivningsprocent på anskaffningar gjorda under räkenskapsåret. Fr.o.m november 2010 efter byte till ny anläggningsmodul görs avskrivningar fr.o.m. anskaffningsdatum.

Från och med 28 november 2005 används myndighetens räntekonto för samtliga externa projektmedel förutom då det tydligt framgår av regleringsbrev eller motsvarande att SCR ska användas.

Brytdatum, det datum då löpande bokföring på räkenskapsåret avslutas, har satts till 2011-01-10.

Från och med 2006 periodiseras kostnader överstigande 10.000 kr.

Länsstyrelsen i Örebro län har liksom övriga län övergått till en ny gemensam redovisningsmodell från och med 1 januari 2009. Länsstyrelsen i Örebro har fått uppdraget att administrera den gemensamma samordningen inom EA-området.

Länsstyrelsernas IT verksamheten har centraliserats till Länsstyrelsen i Västra Götaland från och med den 1 januari 2009. Det innebär att det är Västra Götaland som svarar för investeringarna i datautrustning, persondatorer och liknande.

Noter

Not 1 - Intäkter av anslag

Anslag	Benämning	2010	2009
01,05:001,014	Förvaltningsanslag Länsstyrelsen	79 968	86 224
19,01:001,014	Regionala tillväxtåtgärder	1 832	2 571
Summa		81 800	88 795

Not 2 - Intäkter av avgifter och andra ersättningar

	2010	2009
Intäkter enligt 4§ Avgiftsförordningen		
Resurssamverkan Lst EA	11 620	11 507
Resurssamverkan nationell samverkan körkort och e-support ¹⁾	0	4 239
Resurssamverkan websamordnare	410	440
Resurssamverkan e-förvaltning	46	97
Konferenser och kurser	459	562
Konsulttjänster	544	148
Lokaler	338	285
Försäljning trycksaker m.m.	45	29
Intäkter av övriga avgifter enl 4§	1 528	1 904
	14 990	19 211
Offentligrättsliga avg. som disp. av myndigheten		
Körkort ¹⁾	0	3 349
Adm. del av intäkter Älgårdsfonden	227	244
Arrenden	193	174
Övriga offentligrättsliga avgifter	321	260
	741	4 030
Intäkter av andra ersättningar		
Reavinst vid försäljning av maskiner och inventarier	94	20
Övriga ersättningar	81	147
	175	167
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	15 906	23 408

1) Verksamheten körkort har övergått till Transportstyrelsen.

Not 3 - Intäkter av bidrag

Finansiär	2010	2009
Naturvårdsverket	23 800	30 087
Tillväxtverket ¹⁾	9 431	23 565
Andra länsstyrelser ¹⁾	3 560	21 076
Lst EA	1 500	0
Statens Jordbruksverk	6 225	5 029
Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige	5 496	3 653
Statens folkhälsoinstitut	3 364	2 073
Regeringskansliet	516	1 720
Socialstyrelsen	168	1 544
Riksantikvarieämbetet	1 660	1 293
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	1 638	877
Kammarkollegiet	624	856
Regionförbund	434	853
Kommuner	1 447	511
Arbetsförmedlingen	262	242
Mälardalens Högskola	261	237
Skatteverket	48	204
Boverket	850	191
Fiskeriverket	202	164
Transportstyrelsen	-162	162
Landsting	18	125
Övriga	138	111
Örebro universitet	0	91
Statens energimyndighet	517	0
Valmyndigheten	521	0
Organisationer och ideella föreningar	118	-91
Summa	62 636	94 573

- 1) Skillnaden mellan åren beror på ändrade redovisningsprinciper för UTCED-projekten. Tidigare redovisade Länsstyrelsen i Örebro län samtliga kostnader och intäkter i projektet, under 2010 har kostnaderna och intäkterna redovisats hos det län där kostnaderna har uppstått.

Not 4 - Finansiella intäkter

	2010	2009
Ränta på räntekonto hos Riksgäldskontoret ¹⁾	197	415
Övriga finansiella intäkter	1	1
Summa	198	416

1) Under de två första kvartalen 2009 var ränteintäkterna höga på grund av hög inlåningsränta.

Not 5 - Kostnader för personal

	2010	2009
Lönekostnader exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter ¹⁾	59 109	69 217

1) Skillnaden mellan åren förklaras med att Länsstyrelsen i Örebro län hade 192 årsarbetskrafter 2009, mot 152 årsarbetskrafter 2010. Detta beror på verksamhetsövergångar till Socialstyrelsen och Transportstyrelsen.

Not 6 – Övriga driftskostnader

	2010	2009
Övriga driftskostnader ¹⁾	58 458	89 095

1) Skillnaden mellan åren beror på ändrade redovisningsprinciper för UTCED-projekten. Tidigare redovisade Länsstyrelsen i Örebro län samtliga kostnader och intäkter i projektet, under 2010 har kostnaderna och intäkterna redovisats hos det län där kostnaderna har uppstått.

Not 7 - Finansiella kostnader

	2010	2009
Ränta på lån hos Riksgäldskontoret ¹⁾	7	16
Övriga finansiella kostnader	5	15
Summa	12	31

Not 8 - Uppbördsverksamhet

	2010	2009 ¹⁾
Inkomster ²⁾	4 580	12 025
Intäkter av uppörd ²⁾	-4 579	-11 999
Intäkter av skatt	-10	-26
Konstaterade förluster i uppördsverksamheten	9	0
Periodiseringsposter ³⁾	0	6 024
Summa	0	6 024

- 1) Beloppen för 2009 har ändrad uppdelning för att möjliggöra jämförelse med 2010.
- 2) Skillnaden mellan åren beror på en minskning av intäkter via Inkomstitlar. Under 2009 betalades 6 024 in för Bidrag från EG:s Regionalfonder 2000-2006 URBAN, inkomstitel 6312 005. Skillnaden består även av att verksamheten har övergått till Socialstyrelsen avseende inkomstitel 2714 518 Avgifter enligt Socialtjänstlagen, 1 033 år 2009 mot 10 för 2010. Även verksamheten för stiftelser, inkomstitel 2552 118 och 2552 218, har övergått till Länsstyrelsen i Dalarna. Under 2009 var dessa intäkter 190.
- 3) Periodiseringsposten 2009 avsåg Bidrag från EG:s Regionalfonder 2000-2006 URBAN, Inkomstitel 6312 005.

Not 9 - Medel som erhållits från statsbudgeten för finansiering av bidrag

Anslag	Benämning	2010	2009
19,01:001,014	Regionala tillväxtåtgärder	15 014	14 214
01,05:001,014	Förvaltningsanslag Länsstyrelsen	1 882	1 800
Summa		16 896	16 014

Not 10 - Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag

Finansiär	2010	2009
Kammarkollegiet (inkl. lönegaranti) ¹⁾	38 504	18 771
Naturvårdsverket	10 763	16 434
Regeringskansliet ²⁾	17 324	11 059
Socialstyrelsen ³⁾	5 873	9 991
Statens Folkhälsoinstitut	493	429
Fiskeriverket	100	216
Riksantikvarieämbetet	204	201
Tillväxtverket ⁴⁾	6 843	0
Post- och telestyrelsen ⁴⁾	7 934	0
Konsumentverket	959	0
Boverket	135	0
Övriga	87	0
Summa	89 219	57 101

- 1) Under 2010 har lönegaranti haft större utbetalningar och färre inbetalade utdelningar i konkurser och rekonstruktioner i jämförelse med 2009.
- 2) Skillnaden mellan åren 2009-2010 förklaras av projektet Kanalisationsstöd som enbart under 2010 består 13 883.
- 3) Stor del av verksamheten som finansierats med medel från Socialstyrelsen har gått över till Socialstyrelsen i samband med verksamhetsövergången 2010-01-01.
- 4) Under 2010 har flera nya bredbandsprojekt startats upp med finansiering från bland annat Tillväxtverket och Post- och Telestyrelsen.

Not 11 - Övriga erhållna medel för finansiering av bidrag

	2010	2009
Utdelning i konkurser Lönegaranti ¹⁾	12 520	24 456
Medel från EU-institutioner	2 427	1 140
Älgvårdsfonden	310	232
Kommuner ²⁾	2 737	0
Övriga	1	4
Summa	17 995	25 832

- 1) Skillnaden mellan åren förklaras med att 2010 har det varit färre inbetalade utdelningar i konkurser och rekonstruktioner i jämförelse med 2009
- 2) Under 2010 har flera nya bredbandsprojekt startats upp med finansiering från bland annat flera kommuner i länet.

Not 12 – Avsättning/upplösning av fonder för transfereringsändamål

	2010	2009
Älgårdsfonden		
Inbetalningar till Älgårdsfonden	310	232
Lämnade bidrag	-220	-104
Avsättning/upplösning av fond	90	128

Not 13 - Lämnade bidrag

	2010	2009
Lönegarantiutbetalningar ¹⁾	48 080	36 827
Kommunala sektorn ²⁾	37 864	30 989
Företag och organisationer ³⁾	33 908	20 070
Statliga sektorn	1 303	3 922
Privatpersoner	716	792
Summa	121 871	92 570

- 1) Under 2010 har lönegaranti haft större utbetalningar i konkurser och rekonstruktioner i jämförelse med 2009.
- 2) Under 2010 har flera nya bredbandsprojekt startats upp, som lämnat bidrag till flera kommuner i länet.
- 3) Skillnaden mellan åren kan förklaras med projektet Kanalisationsstöd som enbart under 2010 har lämnat bidrag på 13 232.

Not 14 - Specifikation av årets kapitalförändring

Årets kapitalförändring utgörs huvudsakligen av en periodiseringsdifferens mellan redovisade kostnader och de inkomster som tillgodogörs genom intäkt av anslag.

	2010	2009
Lönegaranti	2 149	6 253
Avgiftsfinansierad verksamhet	-356	2 170
Övriga periodiserade kostnader SCR	0	-6 024
Summa årets kapitalförändring	1 793	2 399

Not 15 - Immateriella anläggningstillgångar

	2010	2009
Ingående anskaffningsvärde	1 820	1 820
Årets anskaffningar	0	0
Årets försäljning/utrangering	0	0
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	<i>1 820</i>	<i>1 820</i>
Ingående ackumulerade avskrivningar	-1 771	-1 607
Årets avskrivningar	-49	-164
Årets försäljning/utrangering	0	0
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-1 820</i>	<i>-1 771</i>
Bokfört värde	0	49

Not 16 - Materiella anläggningstillgångar

	Förbättringsutg. annans fastighet		Maskiner & inventarier		Anläggningstillg. finansiell leasing	
	2010	2009	2010	2009	2010	2009
Ingående anskaffningsvärde	3 450	3 450	11 286	11 065	78	457
Årets anskaffningar	329	0	739	236	0	0
Årets försäljning/utrangering	0	0	-107	-15	-31	-379
<i>Utgående anskaffningsvärde</i>	<i>3 779</i>	<i>3 450</i>	<i>11 918</i>	<i>11 286</i>	<i>47</i>	<i>78</i>
Ingående ackumulerade avskrivningar	-3 137	-2 844	-10 412	-9 334	-78	-447
Årets avskrivningar	-311	-293	-457	-1 093	0	-10
Årets försäljningar/utrangeringar	0	0	107	15	31	379
<i>Utgående ackumulerade avskrivningar</i>	<i>-3 448</i>	<i>-3 317</i>	<i>-10 762</i>	<i>-10 412</i>	<i>-47</i>	<i>-78</i>
Bokfört värde	331	313	1 156	874	0	0

Not 17 - Utlåning

	2010	2009
Övriga jordbruksstödslån		
Utlåning ingående balans	150	150
Årets amortering	0	0
Utlåning utgående balans	150	150

Not 18 - Fordringar hos andra myndigheter

	2010	2009
Kundfordringar annan myndighet ¹⁾	2 347	6 933
Momsfordran (SKV)	2 150	3 707
Övriga kortfristiga fordringar annan myndighet ²⁾	0	3 650
Fordran rekvisition Lönegaranti (KAM)	3 659	2 604
Summa	8 156	16 894

1) År 2009 ingår bl.a. fordran på Länsstyrelsen i Västra Götaland avseende Lst EA på 2 274

2) Uppbokning gemensamma utvecklingsmedel från Länsstyrelsen i Jönköping avseende Lst EA på 3 500 ingår i beloppet 2009.

Not 19 - Periodavgränsningsposter

	2010	2009
Upplupna bidragsintäkter annan statlig myndighet ¹⁾	46 407	39 440
Upplupen intäkt EU:s strukturfonder ²⁾	19 008	19 008
Förutbetalda hyreskostnader	2 543	2 498
Övriga förutbetalda kostnader	1 057	1 066
Upplupna bidragsintäkter ej statlig myndighet	1 481	699
Övriga periodavgränsningsposter	0	73
Summa	70 496	62 784

1) Ökningen mellan 2009 och 2010 förklaras av projekt som finansieras av Naturvårdsverket, bl.a. ramdirektiv för vatten.

2) Avser Europeiska Regionala utvecklingsfonden 2000-2006 och Europeiska Socialfonden 2000-2006.

Not 20 - Avräkning med statsverket

	2010	2009
Uppbörd		
Ingående balans	-145	0
Redovisat mot inkomstitel (-)	-4 580	-12 025
Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde (+)	4 315	11 880
Fordringar/Skulder avseende Uppbörd	-410	-145
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	95	0
Redovisat mot anslag (+)	16 847	16 785
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde (-)	-16 761	-16 690
Fordringar/Skulder avseende anslag i icke räntebärande flöde	181	95
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-2 644	-2 515
Redovisat mot anslag (+)	82 901	89 721
Anslagsmedel som tillförts räntekonto (-)	-82 718	-90 257
Återbetalning av anslagsmedel (+)	0	407
Fordringar/Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-2 461	-2 644
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	6 525	8 169
Redovisat mot anslag mot året enligt undantagsregeln	-1 052	-1 290
Fordran avseende semesterlöneskuld	5 472	6 879
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken		
Ingående balans	83 308	60 378
Inbetalningar i icke räntebärande flöde (+)	92 840	109 356
Utbetalningar i icke räntebärande flöde (-)	-114 080	-91 236
Betalningar hänförliga till anslag och inkomstitlar	12 446	4 810
Saldo	74 515	83 308
Belopp under utredning	43	-1 656
Övriga fordringar/skulder på statens centralkonto i Riksbanken	74 472	84 964
Summa fordran enligt specifikation	77 298	87 493

Not 21 - Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret

Räntekontots utveckling påverkas av dels årets finansiering och dels anslagssparandet på förvaltningsanslaget från föregående år.

	2010	2009
Anslagsmedel	2 461	2 644
Projektmedel, statligt	53 713	25 453
Projektmedel, icke statligt	1 503	1 871
Avgiftsfinansierad verksamhet	-217	-223
Övriga medel ¹⁾	-282	8 523
Summa	57 178	38 268
Varav kortsiktigt likviditetsbehov	4 501	16 798
Tillgänglig kredit på räntekontot	8 800	8 700

1) Depositionerna finns på ett särskilt räntekonto i Riksgäldskontoret.

Not 22 - Statskapital

	2010	2009
Ingående balans	150	150
	150	150

Not 23 - Balanserad kapitalförändring

	2010	2009
Ingående balans	26 856	-21 848
Föregående års kapitalförändring exkl. lönegaranti ¹⁾	-6 339	41 711
Föregående års kapitalförändring lönegaranti	6 253	-1 755
Reglering av balanserat resultat med Transportstyrelsen	-470	0
Gammal semesterlöneskuld t.o.m. 2008-12-31	0	8 341
Övergångseffekt kostnadmässig anslagsavräkning	0	407
Utgående balans	26 472	26 856

1) Inklusive justering av avgiftsfinansierat projekt.

Not 24 – Fonder

	2010	2009
Ingående balans	574	477
Årets avsättning till Älgårdsfonden	90	128
Utgående balans	664	605

Not 25 – Avsättningar

	2010	2009
Ingående avsättning	179	31
Årets pensionskostnad ¹⁾	625	190
Årets pensionsutbetalningar	-167	-42
Utgående avsättning	637	179

1) Under 2010 har 5 personer beviljats ledighet för delpension med 20 procent.

Not 26 - Lån i Riksgäldskontoret

	2010	2009
Ingående balans	1 402	2 414
Nyupptagna lån	1 276	358
Årets amorteringar	-1 344	-1 370
Utgående balans	1 335	1 402
Beviljad låneram ¹⁾	2 000	3 500

1) Den beviljade låneramen ska inrymma även skuld avseende finansiell leasing.

Not 27 - Skulder till andra myndigheter

	2010	2009
Leverantörsskulder andra myndigheter ¹⁾	5 222	11 537
Sociala avgifter Länsstyrelsen (SPV, SKV)	1 721	1 809
Arbetsgivaravgifter Lönegaranti (SKV)	834	594
Skuld lönegaranti (KAM)	0	41
Skuld utgående moms (SKV)	13	11
Summa	7 790	13 992

1) 2009 fanns skulder till Länsstyrelsen i Uppsala län 3 091, Länsstyrelsen i Västra Götalands län 1 655 och Sveriges Lantbruksuniversitet 1 329 som inte har någon motsvarighet 2010.

Not 28 - Övriga skulder

	2010	2009
Personalens källskatt	1 624	1 618
Preliminär skatt lönegaranti	694	521
Skuld finansiell leasing	0	16
Övriga skulder	167	55
Summa	2 485	2 210

Not 29 - Periodavgränsningsposter

	2010	2009
Ej förbrukade bidrag från annan statlig myndighet ¹⁾	170 940	147 182
Upplupna löner och semesterlöner inkl avgifter	7 028	7 795
Ej förbrukade bidrag som erhållits från icke statliga organisationer eller privatpersoner	2 342	2 312
Övriga förutbetalda intäkter	555	1 469
Övriga upplupna kostnader	726	376
Summa	181 591	159 134

1) Ökningen mellan 2009 och 2010 förklaras av projekt som finansieras av Statens jordbruksverk 6 472 bl.a. Klivet 9 och Klivet 10, Post- och Telestyrelsen 12 276 bl.a. Stödhantering, etablering/kanalisation av ny passiv IT-infrastruktur och Tillväxtverket 5 901 UTCED mobilisering (Tillväxtverket Arjeplog).

Not 30 - Anslag 14,22:01,004 Europeiska socialfonden m.m. 2000-2006

Länsstyrelsens anslagssparande från 2010 var 3 215. Anslaget tillförs efter 2008 inga nya medel eftersom programmet är under avveckling.

Not 31 - Anslag 01,05:001,014 Länsstyrelsens ramanslag

Länsstyrelsen disponerade under året 85 362, vilket bestod av tilldelat anslag enligt regleringsbrev 82 383, anslagssparande om 2 644, under året ökade anslaget genom omdisponering om 335. Av disponibelt belopp har 82 901 använts. Återstående anslag om 2 461 får disponeras under 2011.

Not 32 - Anslag 19,01:001,014 Regionala tillväxtåtgärder

Länsstyrelsen disponerade under året 16 855, vilket bestod av tilldelat anslag enligt regleringsbrev 16 680 och anslagssparande 175. Av disponibelt belopp har 16 847 använts.

Not 33 - Anslag 19,33:05,005 Europeiska regionala utvecklingsfonden 2000-2006

Länsstyrelsens anslagssparande från 2010 var 9 555. Anslaget tillförs efter 2008 inga nya medel eftersom programmet är under avveckling.

Not 34 - Inkomsttitel 631205 Bidrag från EG:s socialfond år 2000-2006

Från och med 2001 redovisar Länsstyrelsen strukturfondsmedel från EU mot inkomsttitlar. Överföringen mellan EU och Sverige går via Riksbanken/Riksgäldskontoret.

Not 35 - 19,01:001,014 Regionala tillväxtåtgärder

Åtaganden som täcks av redan tilldelat anslag, 8, finns med i bemyndiganderedovisningen.

Insynsrådets ledamöters ersättningar och uppdrag i andra myndigheter eller aktiebolag

Rose-Marie Frebran

Lön från Länsstyrelsen: 1 107 076 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Centrum för lättläst (ordförande)

Robotdalen (ordförande)

Onside TV produktion AB (ledamot)

ÖSK Elitfotboll AB (ledamot)

Svenska Fotbollsförbundet:

Fastighets AB Solna Lagern

Fastighets AB Råsunda Fotbollsstadion

Fotbolls TV i Solna AB

Norr-kiosker NOKAB AB

Matilda Ernkrans

Arvode från länsstyrelsen: 4 405 kr

Marie-Louise Forsberg Fransson

Arvode från länsstyrelsen: 2 900 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Kommunalförbundet Avancerad strålbehandling (ledamot)

Landstingens Ömsesidiga försäkringsbolag, LÖF (ombud)

Landstingsstyrelsen (ordförande)

Mälardalsrådets styrelse (vice ordf)

Rikssjukvårdsnämnden (ledamot)

Samverkansnämnden Uppsala-Örebroregionen (ordförande)

Sjukvårdsrådgivningen Förtroendemannarådet (ledamot)

Sveriges kommuner och landsting, beredningen för primärvård och äldreomsorg (vice ordf)

Avancerad strålbehandling (vice ordf)

Inger Högström-Westerling

Arvode från länsstyrelsen: 4 350 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Mälardalsrådets styrelse (ersättare)

Örebro Kompaniet AB (ersättare)

Örebro Rådhus AB (ordförande)

Annika Johansson

Arvode från länsstyrelsen: 2 900 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Regionala Strukturfondspartnerskapet Östra Mellansverige (ledamot)

Ola Karlsson

Arvode från länsstyrelsen: 3 164 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Kommunstyrelsen i Karlskoga kommun (ledamot)

Landstingsstyrelsen Örebro (ledamot)

Länstrafiken i Mälardalen AB (ledamot)

Länstrafiken i Örebro län AB (vice ordf)

Länstrafiken i Örebro län förvaltnings AB (ledamot)

Mälardalstrafik AB (ledamot)

Regionförbundet Örebro (vice ordf)

Strålskyddsmyndighetens Insynsråd (ledamot)

Tåg i Bergslagen (ledamot)

Örebro läns landstings förvaltnings AB (ledamot)

Anna Ragén

Arvoden från länsstyrelsen: 0 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Elektrobyrå AB (VD)

Husqvarna Elektrolytpolering (styrelseordförande)

Fintl. Ytbehandlingsfabrik AB (ordförande)

HL-display (ledamot)

Tennstar Holdning i Karlskoga AB (ledamot)

Örebro Läns flygplats (ledamot)

Jens Schollin

Arvoden från länsstyrelsen: 4 350 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Dahméninstitutet (ordförande)

Verket för högskoleservice (ledamot)

Nadim Penser

Arvode från länsstyrelsen: 1 450 kr

Ledande befattningshavare utsedda av Regeringen

Rose-Marie Frebran

Ordförande i Länsstyrelsens insynsråd

Se rådsledamöters engagemang

Kjell Unevik

Lön från Länsstyrelsen: 882 622 kr

Övriga styrelseuppdrag:

Stiftelsen Kungliga Gyttjebad och Brunnsanstalten Loka (ledamot)

Örebro den 14 februari 2011

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

A handwritten signature in cursive script that reads "Rose-Marie Frebran".

Rose-Marie Frebran
Landshövding